

Arbetsmarknadsutskottets betänkande

1980/81: 23

om regionalpolitik

I betänkandet behandlas

- proposition 1980/81:100 bilaga 3 punkt 9 om decentralisering inom statsförvaltningen
- proposition 1980/81:100 bilaga 17 avsnittet Regional utveckling med anslagen C 1–C 5 samt anslaget A 6
- proposition 1980/81: 67 (stålindustrin) punkt 5 om lokaliseringsstöd till kommunala industrilokaler i Norbergs kommun
- 72 motioner från allmänna motionstiden om regional utveckling
- 6 motioner med anledning av proposition 1980/81: 67
- 1 motion med anledning av proposition 1980/81: 20 om besparingar i statsverksamheten, m. m.

Sammanfattning

Översikt

Riksdagen fastställde år 1979 de nu gällande riktlinjerna för regionalpolitiken. Regeringen avser att under nästa riksmöte lägga fram en regionalpolitisk proposition på grundval av bl. a. länsplanering 1980. De förslag från regeringen som utskottet nu haft att behandla gäller anslagen för nästa budgetår samt ett par smärre ändringar i stödsystemet. Regeringsförslagen biträds av utskottet.

Huvuddelen av betänkandet ägnas åt behandlingen av närmare 80 motioner med förslag som spänner över regionalpolitikens inriktning, stödområdesindelningen, stödformer och decentralisering av offentlig verksamhet. Dessutom behandlar utskottet ett stort antal motioner med förslag som rör olika delar av landet. Med anledning av motionerna föreslår utskottet:

- Temporär förstärkning av det regionalpolitiska stödet till i princip den nivå som gäller inom stödområde 4 i dels orter i Bergslagen som drabbats av strukturomvandlingen i stålindustrin och gruvnäringen, dels Olofströms kommun. Det innebär bl. a. möjlighet att bevilja stöd till kommunala industrilokaler.
- Särskilda medel – 20 milj. kr. – för insatser i Värmland i syfte att främja den industriella utvecklingen.
- Utredning av den framtida inriktningen av stödet till uppförande av industrilokaler för uthyrning.
- Arbetet på att decentralisera statlig verksamhet intensifieras.

Socialdemokraterna har till betänkandet avgivit sex reservationer och två särskilda yttranden.

Mål och inriktning

Med hänvisning till bl. a. den aviserade regionalpolitiska propositionen avstyrker utskottet motioner om ändring i regionalpolitikens inriktning och de regionalpolitiska medlens utformning i stort.

Stödområdesindelningen

I ett stort antal motioner ifrågasätts både principerna för stödområdesindelningen och den nuvarande inplaceringen av kommuner i stödområden.

Utskottet tillmötesgår så till vida motionerna att det förordar att ett förstärkt stöd temporärt skall kunna utgå till sådana orter i Bergslagen som hårt drabbats av strukturomvandlingen inom stålindustrin och gruvnäringen. Dessa orter föreslås i stort sett få stöd efter normerna för stödområde 4. Detsamma föreslås gälla för Olofströms kommun.

Stöd till industrilokaler

Statliga industricentra för uthyrning av lokaler till företag finns i Strömsund, Lycksele, Haparanda och Ljusdal. Nya centra tillkommer i Ånge och Vilhelmina. I motioner begärs att även Gällivare, Sollefteå, Sveg och Torsby skall få sådana centra. Utskottet anser att den framtida inriktningen av stödet till industrilokaler bör utredas och förslag läggas fram under nästa budgetår. Man bör därför inte nu binda sig för nya satsningar.

Stöd till kommunala industrilokaler kan i dag lämnas i stödområdena 4–6. Ett stödvillkor är att lokalerna till en viss del är uthyrda i förväg. Utskottet biträder ett regeringsförslag om att lättnader bör få göras i detta villkor när det gäller kommuner i stödområdena 5 och 6. Vidare tillstyrks regeringens förslag om stöd till Norberg trots att kommunen är placerad i område 2. I det sammanhanget föreslår utskottet att regeringen bemyndigas att ge stöd till andra kommuner, främst i Bergslagen, som drabbas hårt av strukturomvandlingen. Ett särskilt uttalande om stöd till kommunala industrilokaler görs dessutom för Olofströms del.

Övriga frågor om de regionalpolitiska medlen

Regionalpolitiska anslagsmedel skall, som regeringen föreslagit, i vissa fall få användas för utrednings- och konsultinsatser. I anslutning härtill behandlas motionsförslag om åtgärder för att påverka lokaliseringen av verksamhet inom den privata service- och tjänstesektorn och om utbildningsinsatser för företagare m. fl. Även stödet till turistnäringen berörs. Motionerna avstyrks.

I ett avsnitt om glesbygdssöd tar utskottet upp motionsförslag om kombinationssysselsättning, hantverksservice och andra former av småskalig verksamhet i glesbygderna. Förslag finns även om förbättrat driftstöd till glesbygdshandbutiker. Utskottet hänvisar till glesbygdsdelegationens arbete och – när det gäller butiksstödet – till en pågående utredning inom konsumentverket.

Decentralisering av statlig verksamhet

Under denna rubrik redovisas ett femtontal motioner, flertalet med yrkanden om förläggning av statlig verksamhet till bestämda orter och län. Utskottet gör några markeringar i den sistnämnda frågan men pekar inte ut bestämda orter som bör komma i fråga för särskilda satsningar. Utskottet anser vidare att det inte är lämpligt med en ny stor omlokaliseringsomgång men uttalar att det kan vara skäl att pröva om delar av verksamheter eller funktioner i den statliga förvaltningen kan flyttas från Stockholm, bl. a. i samband med omorganisationer. Utskottet förutsätter att budgetdepartementets decentraliseringsdelegation tar erforderliga initiativ och driver på arbetet. Utskottet uttalar sig också för en ökad inomregional decentralisering av statlig verksamhet. Dessutom anser utskottet det vara angeläget att regeringen tar upp överläggningar med företrädare för kommun- och landstingsförbunden om ytterligare decentralisering av verksamheter inom kommuner och landsting.

Åtgärder i olika delar av landet

Utskottet lägger i ett par hänseenden fram konkreta förslag. Av dessa har åtgärderna för Bergslagen och Olofström redovisats ovan. Vidare föreslås för nästa budgetår i likhet med förra året särskilda medel för att främja den industriella utvecklingen i Värmland. Beloppet maximeras till 20 milj. kr. Majoritetens (m, c, fp) vill att dessa medel skall disponeras av regeringen i samråd med de regionala myndigheterna, främst länsstyrelsen. Socialdemokraterna anser att 10 milj. kr. av totalbeloppet skall reserveras för ett regionalt utvecklingsbolag och 10 milj. kr. användas till stöd för kommunala industrilokaler.

Anslagsfrågor

I ett avslutande avsnitt om anslagsfrågor godtar utskottet regeringens förslag. Det innebär att anslagen skall föras upp med följande belopp:

Åtgärder i etableringsfrämjande syfte i vissa län	1 750 000
Regionalpolitiskt stöd: Bidragsverksamhet	402 200 000
Regionalpolitiskt stöd: Lokaliseringslån	600 000 000
Åtgärder i glesbygder	100 000 000
Täckande av förluster på grund av kreditgarantier till företag i glesbygder m. m.	1 000
Åtgärder m. m. i anslutning till länsplanering	35 000 000
Summa milj. kr.	1 138 951 000

Reservationer och särskilda yttranden

Socialdemokraterna i utskottet har reserverat sig på följande punkter:

1. I anslutning till en partimotion utvecklar reservanterna sin syn på regionalpolitikens allmänna inriktning och de regionalpolitiska medlens utformning.

2. Samhället bör få ökade möjligheter att påverka lokaliseringen av den privata servicesektorn och tjänsteproduktionen.

3. Statliga industricentra bör uppföras i Gällivare, Sollefteå, Sveg och Torsby.

4. Regeringen bör snarast i enlighet med riksdagens tidigare begäran redovisa åtgärdsprogram för bruksorterna.

5. När det gäller regionala utvecklingsbolag bedömer reservanterna majoritetens motivering som alltför negativ.

6. Med hänsyn till det besvärliga sysselsättningsläget i Värmlands län föreslås en rad åtgärder för att stimulera näringslivet och skapa ny sysselsättning. Det gäller bl. a. etablering av ett regionalt utvecklingsbolag, satsning på kommunala industrilokaler, lokalisering av statlig verksamhet till länet samt stöd till tidigareläggning av landstingets investeringar.

I det ena *särskilda yttrandet* anlägger socialdemokraterna synpunkter på regionalpolitikens uppgifter i Norrbotten och i det andra framhåller de statens ansvar för Kalmar varv.

Regeringens förslagBehandlas i
utskottets
yttr. s. hemst. p.*Proposition 1980/81:100 bilaga 3 (budgetdepartementet) punkt 9*

I denna punkt bereds riksdagen tillfälle att ta del av vad statsrådet
Johansson har anfört om decentralisering inom statsförvaltningen.

56, 61 38

Punkterna 1–8 i bilagan behandlas i betänkande AU 1980/81:18. Punkt
10 är hänvisad till finansutskottet.

*Proposition 1980/81:100 bilaga 17 (industridepartementet) anslaget A 6
samt avsnittet C Regional utveckling*

I de förevarande delarna av bilagan föreslår regeringen efter föredrag-
ning av statsrådet Åsling att riksdagen skall

dels godkänna

1. att medel från den gällande ramen för beslut om regionalpolitiskt stöd
används för centrala utrednings- och konsultinsatser inom stödområdena
4, 5 och 6 i enlighet med vad som har förordats i propositionen,

38 20

2. vad som har förordats i propositionen om lokaliseringsstöd till kom-
muner inom stödområdena 5 och 6 för att bygga industrilokaler för uthyr-
ning,

46 26

dels

3. till Åtgärder i etableringsfrämjande syfte i vissa län för budgetåret
1981/82 anvisa ett reservationsanslag av 1 750 000 kr.,

87 78

4. till Regionalpolitiskt stöd: Bidragsverksamhet för budgetåret 1981/82
anvisa ett förslagsanslag av 402 200 000 kr.,

87 79

5. till Regionalpolitiskt stöd: Lokaliseringslån för budgetåret 1981/82
anvisa ett reservationsanslag av 600 000 000 kr.,

89 81

6. till Åtgärder i glesbygder för budgetåret 1981/82 anvisa ett reserva-
tionsanslag av 100 000 000 kr.,

90 82

7. medge att under budgetåret 1981/82 statlig kreditgaranti för lån till
företag i glesbygder och för lån till anskaffning av varulager beviljas med
sammanlagt högst 48 000 000 kr.,

92 83

8. till Täckande av förluster på grund av kreditgarantier till företag i
glesbygder m. m. för budgetåret 1981/82 anvisa ett förslagsanslag av 1 000
kr.,

92 84

9. till Åtgärder m. m. i anslutning till länsplanering för budgetåret 1981/
82 anvisa ett reservationsanslag av 35 000 000 kr.

92 85

Proposition 1980/81:67 punkt 5

I denna proposition om vissa frågor angående stålindustrin, m. m. före-
slår regeringen efter föredragning av statsrådet Åsling i den aktuella punk-
ten att riksdagen skall medge att lokaliseringsstöd utgår för att uppföra
kommunala industrilokaler i Norbergs kommun i enlighet med vad som
anförts i propositionen.

46 27

Propositionen behandlas i övrigt av näringsutskottet (NU 1980/81:44).

Motionerna*Motioner väckta under allmänna motionstiden**1980/81:217 av Paul Jansson m. fl. (s)*

I motionen yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts beträffande kommunerna Gullspånga, Törebodas, Karlsborgs och Falköpings inplacering i stödområde,	35	15
--	----	----

2. att riksdagen i övrigt som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts beträffande framtida kriterier för landets indelning i stödområden.	32	15
---	----	----

<i>1980/81:275 av Axel Andersson m. fl. (s)</i>	57	43
---	----	----

I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts beträffande inriktningen av decentraliseringsdelegationens verksamhet och att delegationen – av skäl som anförts i motionen – ägnar särskild uppmärksamhet åt Gävleborgs län samt att fördelningen av de statliga arbetstillfällena mellan länets kommuner, i större utsträckning än vad som hittills varit fallet, sker med inriktning på regional utjämning.

<i>1980/81:276 av Per Olof Håkansson m. fl. (s)</i>	38	19
---	----	----

I motionen yrkas att riksdagen uttalar att det regionalpolitiska stödet inte får ges en sådan utformning att redan etablerad sysselsättning även tyras.

<i>1980/81:277 av Paul Jansson m. fl. (s)</i>	79	67
---	----	----

I motionen yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna behovet av sysselsättningsskapande åtgärder i Skaraborgs län.

Motionen behandlas beträffande yrkande 2 i betänkande AU 1980/81: 21.

<i>1980/81:281 av Sten Svensson (m) och Karl Leuchovius (m)</i>	79	67
---	----	----

I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts om den framtida inriktningen av regionalpolitiken i vad gäller förhållandena och sysselsättningsutvecklingen inom Skaraborgs län.

<i>1980/81:328 av Yngve Nyquist m. fl. (s)</i>	35, 71	10, 13
--	--------	--------

I motionen yrkas att riksdagen hos regeringen anhåller om en revision av stödområdesindelningen i Kopparbergs län i enlighet med vad som anförts i motionen.

<i>1980/81:329 av Ulla Tillander (c)</i>	58	46
--	----	----

I motionen yrkas att riksdagen begär att regeringen prövar möjligheterna att naturvårdsverket flyttas till Malmöregionen.

1980/81:339 av Iris Mårtensson m. fl. (s)	49	37
I motionen yrkas att riksdagen hos regeringen begär att översynen av bestämmelserna för driftstöd till glesbygdsbutikerna utvidgas.		
Motiveringen till yrkandet återfinns i motion 1980/81:338.		
1980/81:393 av Ing-Marie Hansson m. fl. (s)	44	28
I motionen yrkas att riksdagen beslutar att hos regeringen begära att möjligheterna till statligt stöd till industrilokaler i de områden och på de villkor som statligt lokaliseringssöd utgår utreds.		
1980/81:482 av Martin Segerstedt m. fl. (s)	58	47
I motionen yrkas att riksdagen beslutar begära att regeringen utvidgar projektarbetet Inomregional samverkan till att avse även etablering av Statens Hus i Ånge.		
1980/81:606 av Olle Westberg i Hofors m. fl. (s)	70	59
I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna om behovet av ett regionalt utvecklingsbolag i Gävleborgs län.		
1980/81:609 av Wivi-Anne Cederqvist (s) och Olle Westberg i Hofors (s)	70	59
I motionen yrkas att riksdagen som sin mening uttalar att regeringen vid företags nyetablering eller utlokalisering medverkar till att en differentiering av näringslivet på bruksorterna i Gästrikland åstadkoms.		
1980/81:611 av Kjell-Olof Feldt m. fl. (s)	71	60
I motionen yrkas att riksdagen hos regeringen begär att frågan om särskilda åtgärder för näringslivet i Kopparbergs län upptas till skyndsam prövning i enlighet med de riktlinjer som framförts i motionen.		
1980/81:612 av Nils-Olof Grönhagen m. fl. (s)	49	36
I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av statligt stöd för ett glesbygdscentrum i Sollefteå kommun med en småskalig verksamhet som bakgrund.		
1980/81:613 av Nils-Olof Grönhagen m. fl. (s)	44	30
I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om ett beslut om etablering av industricentrum i Sollefteå kommun.		
1980/81:616 av Wilhelm Gustafsson (fp)	35, 57, 16, 40,	
I motionen yrkas att riksdagen beslutar som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om regionalpolitiska insatser i södra Älvsborg.	80	68
1980/81:618 av Sven Henricsson (vpk)	67	53
I motionen yrkas att riksdagen beslutar begära att regeringen utarbetar ett särskilt åtgärdsprogram för sysselsättningen i Sollefteå kommun.		

Behandlas i
utskottets
yttr. s. hemst. p.

<i>1980/81:619</i> av Sven Henricsson (vpk)	86	77
I motionen yrkas att riksdagen föreslår regeringen vidta åtgärder för skapandet av ett tvärvetenskapligt forskningscentrum i Västernorrlands län och som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts.		
<i>1980/81:620</i> av Bertil Jonasson (c)	48	34
I motionen yrkas att riksdagen hos regeringen begär en översyn av regler och tillämpningar när det gäller förhållanden som kan leda till positiva sysselsättningseffekter i glesbygder såsom norra Värmland.		
<i>1980/81:621</i> av Bernt Nilsson m. fl. (s)	41,57,	23, 39,
I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts i motionen om behovet av att genomföra de åtgärdsförslag som nämnts för att stärka sysselsättningen i Kalmar län.	82	71
<i>1980/81:622</i> av Sten Svensson m. fl. (m)	36	18
I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen angetts om inplaceringen av Gotlands kommun i stödområde 5.		
<i>1980/81:623</i> av Olle Westberg i Hofors m. fl. (s)	57, 70	43, 59
I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av regionalpolitiska åtgärder i Gävleborgs län.		
<i>1980/81:624</i> av Olle Westberg i Hofors m. fl. (s)	35, 71	10, 11,
I motionen yrkas att riksdagen beslutar uttala sig för att kommunerna i Gävleborgs län placeras i stödområden enligt det förslag som länsstyrelsen har redovisat.		12
<i>1980/81:643</i> av Ingemar Hallenius m. fl. (c)	79	67
I motionen yrkas att riksdagen uttalar att lokaliseringspolitiska åtgärder bör vidtas i drabbade orter i Skaraborgs län.		
<i>1980/81:809</i> av John Andersson (vpk)	65	52
I motionen yrkas att riksdagen beslutar hemställa hos regeringen om ett åtgärdsprogram för Västerbottens inlandskommuner enligt vad som framförs i motionen.		
<i>1980/81:812</i> av Bertil Danielsson (m) och Ewy Möller (m)	41	23
I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts angående regionalpolitiska åtgärder för turismen i södra och mellersta Sverige.		

1980/81:814 av Karin Flodström m.fl. (s)

35, 74 10, 14

I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att med hänsyn till den svårbemästrade situationen i Ljusnarsberg och Hällefors stödområdesindelningen ändras från nuvarande 3 till 4 och att Laxå kommun placeras i stödområde 2 och Askersund i stödområde 1.

1980/81:816 av Torsten Gustafsson (c) och Per-Axel Nilsson (s)

44 26

I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att vad som förordats i proposition 1980/81:100, bilaga 17, avsnittet Regionalpolitikens mål och förutsättningar under moment 2 om lokaliseringsstöd till kommuner inom stödområdena 5 och 6 för att bygga industri-lokaler för uthyrning även skall gälla Gotlands kommun.

1980/81:817 av Margot Håkansson m.fl. (fp, m, c)

84 74

I motionen yrkas att riksdagen beslutar som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om problemen i Blekinge län.

1980/81:819 av Börje Hörnlund (c)

I motionen yrkas

1. att riksdagen beslutar uttala sig för ändrade principer för stödområdesindelningen av geografiskt stora och strukturellt heterogena kommuner så att dylika kommuner indelas i skilda stödområden,

34 8

2. att riksdagen beträffande Jörn, Kalvträsk och Fällfors församlingar i Skellefteå kommun beslutar uttala sig för att dessa kommundelar placeras i stödområde 5.

35 8

1980/81:825 av Eivor Nilson (c) och Stina Eliasson (c)

44 31

I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts angående lokalisering av ett industricentrum till Sveg.

1980/81:832 av Lars Werner m.fl. (vpk)

63 50

I motionen yrkas

1. att riksdagen uttalar att den i motionen föreslagna utvecklingsplanen för Norrbotten bör genomföras och hemställer hos regeringen om att de åtgärder som fordras för detta vidtas,

2. att riksdagen uttalar att Norrbotten i detta planeringsarbete bör ses som ett försökslän.

1980/81:833 av Olle Östrand m.fl. (s)

30 4

I motionen yrkas att riksdagen hos regeringen begär en översyn av regionalpolitikens mål och medel enligt de i motionen angivna riktlinjerna.

Behandlas i
utskottets
yttr. s. hemst. p.

1980/81:848 av Raul Blücher (vpk)

I motionen yrkas

1. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära initiativ för statligt stöd till lokala fackliga studiecirklar om industriell utveckling inom produktionsenheter inom skogs- och stålindustri som berörs av beslutade och planerade nedläggningar och inskränkningar, 72 62

2. att riksdagen beslutar att hos regeringen hemställa om en utvecklingsplan för förädlings- och tillverkningsindustri i samhällelig ägo inom Värmlands län, 72 62

3. att riksdagen beslutar att hos regeringen hemställa om initiativ för att ge högskolan i Karlstad uppdrag och erforderliga resurser för att bedriva forskning med inriktning på utveckling av ny teknik och nya produkter och för utveckling av värmländsk tillverkningsindustri i samhällelig ägo, 72 62

4. att riksdagen beslutar att hos regeringen hemställa om tillsättande av en arbetsgrupp med företrädare för fackföreningar, politiska partier och forskare med uppgift att upprätta en utvecklingsplan för Värmlands läns industri i enlighet med vad som anförts i motionen, 72 62

5. att riksdagen beslutar begära att regeringen uppdrar överläggningar med företrädare för Värmlands läns landsting om tidigareläggning av landstingskommunala investeringar. 72 61

Motiveringen till yrkandena återfinns i motion 1980/81:847.

1980/81:854 av Eric Holmqvist m. fl. (s)

38 19

I motionen yrkas

1. att riksdagen uttalar att det regionalpolitiska stödet inte får ges en sådan utformning att redan etablerad sysselsättning i andra regioner även-tyras,

Motiveringen till yrkandet återfinns i motion 1980/81:851.

Yrkandena 2 och 3 behandlas av utskottet i senare betänkanden.

1980/81:857 av Oswald Söderqvist (vpk)

75 63

I motionen yrkas att riksdagen hos regeringen hemställer om åtgärder för att möta de svårigheter som uppstår i Norduppland när arbetena i Forsmark avslutas.

1980/81:1055 av Arne Fransson m. fl. (c)

89 81

I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts i motionen om att regeringen vid behov bör förelägga riksdagen förslag till ytterligare medel för regionalpolitiska insatser.

1980/81:1057 av Per Israelsson (vpk)

35, 74 10, 14

I motionen yrkas att riksdagen hos regeringen begär att, inom Örebro län, Ljusnarsbergs och Hällefors kommuner placeras i stödområde 4, Laxå kommun i stödområde 2 och Askersunds kommun i stödområde 1.

1980/81:1060 av Bertil Måbrink (vpk)

I motionen yrkas

1. att riksdagen uttalar att Söderhamn och Hofors inplaceras i stödområde 5, 35, 71 10, 11
2. att riksdagen uttalar att Hofors och Söderhamn skall ifrågakomma vid utlokalisering av statlig verksamhet. 57 44

1980/81:1062 av Kjell Nilsson m. fl. (s)

36, 81 17, 70

I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om särskilda stödåtgärder i Uppvidinge, Lessebo, Tingsryds och Markaryds kommuner i Kronobergs län.

1980/81:1103 av Lars Werner m. fl. (vpk)

80 69

I motionen yrkas att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts rörande behovet av särskilda regionala utvecklingsprogram för tekoregionerna.

Motiveringen till yrkandet återfinns i motion 1980/81:1102.

1980/81:1106 av Lars Werner m. fl. (vpk)

27 1

I motionen yrkas

1. att riksdagen beslutar att uttala att i motionen redovisat tiopunktsprogram skall ligga till grund för regionalpolitiken,
2. att riksdagen beslutar att hos regeringen hemställa om förslag som innebär programmets förverkligande,
3. att riksdagen beslutar att uttala sig för att systemet för ortsklassificering omedelbart avskaffas till förmån för en friare prövning av insatsernas fördelning,
4. att riksdagen beslutar att uttala sig för att nuvarande allmänna lokaliseringssöd avskaffas och anslagna medel reserveras för mer samlade insatser,
5. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära förslag till en lag om etableringskontroll,
6. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära förslag till lag om kommunal styrelserepresentation i företag som uppbär lokaliseringsmedel.

1980/81:1415 av Ylva Annerstedt (fp)

40 22

I motionen yrkas

1. att riksdagen hos regeringen anhåller om en undersökning av kvinnlig företagsamhet och dess framtida behov,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om den kvinnliga företagsamhetens roll i regionalpolitiken.

1980/81:1416 av Nils Berndtson (vpk)

76 64

I motionen yrkas att riksdagen beslutar att hos regeringen hemställa om initiativ för utformning av ett åtgärdsprogram för ökad sysselsättning i Östergötland på grundval av länets speciella struktur, i enlighet med vad som anförts i motionen.

1980/81:1417 av Nils Berndtson (vpk) och Bertil Måbrink (vpk)

83 73

I motionen yrkas att riksdagen beslutar att hos regeringen hemställa

1. att Inlands-ovalen i Småland-Östergötland bör komma i fråga som ett regionalpolitiskt försöksprojekt,

2. att en statlig kommitté, vari bl.a. representanter för den fackliga rörelsen ingår, bör utses,

3. att kommittén fortlöpande rapporterar om arbetet och att en offentlig utvärdering görs senast 1984.

1980/81:1422 av Arne Fransson (c) och Gösta Andersson (c)

83 72

I motionen yrkas att riksdagen begär att regeringen utformar ett regionalpolitiskt försöksprojekt för kommunerna i östra delarna av Jönköpings län samt kommunerna Högsby, Vimmerby och Hultsfred i Kalmar län i enlighet med de riktlinjer som framförts i motionen.

1980/81:1423 av Hans Gustafsson m. fl. (s)

I motionen yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om inriktningen av decentraliseringsdelegationens verksamhet,

2. att riksdagen beslutar uttala sig för att under perioden den 1 juli 1981 – den 30 juni 1984 de regionalpolitiska medel som tillämpas i stödområdena 4–6 får användas i Blekinge län,

3. att riksdagen skall uttala sig för att från industridepartementsmedel (anslaget C 1. Regionalpolitiskt stöd: Bidragsverksamhet) avsätts totalt 30 milj. kr. under en femårsperiod för inrättande av ett regionalt utvecklingsbolag i Blekinge län – erfarenheterna från de två redan inrättade utvecklingsbolagen i vad gäller organisationen bör därvid kunna ligga till grund för det här föreslagna bolaget.

1980/81:1425 av Hans Gustafsson m. fl. (s)

84 74

I motionen yrkas att riksdagen beslutar uttala sig för att under perioden den 1 juli 1981 – den 30 juni 1984 de regionalpolitiska medel som tillämpas i stödområde 6 får användas i Olofströms kommun.

1980/81:1427 av Sven Lindberg m. fl. (s, m, c, vpk)

68, 88 55

I motionen yrkas

1. att riksdagen beslutar anhänga hos regeringen att Jämtlands län utses

till försökslän för att pröva en friare användning av statliga regionala medel och pröva nya samarbetsformer mellan regionala statliga organ.

2. att riksdagen beslutar anhänga hos regeringen att Jämtlands län från anslaget Regionalpolitiska medel tilldelas ett årligt anslag på 50 milj. kr. under en försöksperiod av fem år.

1980/81:1429 av Hans Lindblad (fp)

68, 88 55

I motionen yrkas

1. att riksdagen beslutar anhänga hos regeringen att Jämtlands län utses till försökslän för att pröva en friare användning av statliga regionala medel och pröva nya samarbetsformer mellan regionala statliga organ.

2. att riksdagen beslutar anhänga hos regeringen att Jämtlands län inom nuvarande anslag för regionalpolitiken tilldelas ett årligt anslag på 50 milj. kr. under en försöksperiod.

1980/81:1433 av Olof Palme m. fl. (s)

29, 41, 3, 24,

I motionen yrkas att riksdagen godkänner de riktlinjer som förordats i motionen beträffande dels arbetsmarknadspolitiken, dels regionalpolitiken.

56 38

Motionen behandlas beträffande riktlinjer för arbetsmarknadspolitiken i AU 1980/81: 21.

1980/81:1435 av Marianne Ståhlberg m. fl. (s)

86, 88 76

I motionen yrkas att riksdagen måtte uttala att av anslaget för regionalpolitiska åtgärder 1 milj. kr. får disponeras för i motionen angivet ändamål.

1980/81:1472 av Sven Aspling m. fl. (s)

I motionen yrkas

1. att riksdagen beslutar att lokaliseringsspolitiskt stöd skall utgå för byggande av kommunala industrilokaler i Värmlands län under budgetåren 1980/81–1982/83,

44 28

2. att riksdagen till C 1. Regionalpolitiskt stöd: Bidragsverksamhet för budgetåret 1981/82 anvisar ett i förhållande till regeringens förslag med 10 000 000 kr. förhöjt förslagsanslag om 412 200 000 kr.,

72, 89 79

3. att riksdagen beslutar medge att ett statligt industricentrum etableras i Torsby kommun,

44 33

4. att riksdagen begär att regeringen framlägger förslag om lämpliga lokaliseringsobjekt till Värmland i enlighet med vad som förordats i motionen,

57 61

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ökat stöd till turism i Värmland,

72 61

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om fördelning av statliga medel för vidareutveckling av åtgärdsförslag inom länsplaneringen,

72 61

Behandlas i
utskottets
yttr. s. hemst. p.

7. att riksdagen begär att regeringen upptar överläggningar med företrädare för Värmlands läns landsting om tidigareläggning av landstingskommunala investeringar enligt riktlinjer som förordats i motionen,	72	61
8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av arbetsmarknadspolitiska insatser i Värmland,	72	61
9. att riksdagen beslutar inrätta ett regionalt utvecklingsbolag för Värmlands län,	72	61
10. att riksdagen till <i>grundkapital för regionalt utvecklingsbolag i Värmlands län</i> för budgetåret 1981/82 anvisar ett reservationsanslag om 10 000 000 kr.	72, 89	80
Motiveringen till yrkandena återfinns i motion 1980/81:1468.		
1980/81:1805 av Görel Bohlin m. fl. (m)	77	65
I motionen yrkas		
1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att Stockholms län liksom övriga storstadslän inte diskrimineras vid fördelning av resurser till exempelvis utvecklingsfonderna,		
2. att riksdagen hos regeringen anhåller om en översyn av hittillsvarande regionalpolitik med utgångspunkt i vad i motionen anförts.		
1980/81:1809 av Olle Eriksson (c) och Johan Olsson (c)	44	28
I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om stimulans för uppförande av produktionslokaler för hantverk och mindre industri.		
1980/81:1811 av Arne Fransson m. fl. (c)	28	2
I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om målsättningen för regionalpolitiken.		
1980/81:1812 av Tommy Franzén m. fl. (vpk)	77	66
I motionen yrkas att riksdagen beslutar som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om ett regionalt åtgärdsprogram för Stockholms län och begär att regeringen till riksdagen återkommer med förslag om detta.		
1980/81:1813 av Karl-Erik Häll (s)	44	32
I motionen yrkas att riksdagen beslutar att hos regeringen hemställa om att erforderliga initiativ tas för att uppföra ett industricentrum i Gällivare.		
1980/81:1815 av Börje Hörnlund (c)	48	35
I motionen yrkas att riksdagen begär att regeringen ger glesbygdsdelegationen i uppdrag att studera möjligheterna vad gäller glesbygdens utbud av hantverksservice och lämna förslag till åtgärder med anledning av detta, vari förslag till utbildningspaket för att stimulera kombinationssysselsättning i glesbygden i enlighet med motionens syfte speciellt prövas.		

Behandlas i
utskottets
yttr. s. hemst. p.

1980/81:1817 av Börje Hörnlund (c) och Johan Olsson (c)

39, 88 21

I motionen yrkas att de regionala utvecklingsfonderna i de ovannämnda sju skogslänen tillförs medel ifrån det regionalpolitiska ramanslaget för utbildning av företagsledningspersonal i företagen enligt de i motionen skisserade riktlinjerna, att genomföras försöksvis under två år.

1980/81:1818 av Bertil Jonasson m. fl. (c, m, fp)

I motionen yrkas

1. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära att de sektorsinriktade statliga organen för Värmlands län ges i uppdrag att medverka i en totalsyn på länets utveckling i enlighet med vad som anförts,

72 61

2. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära initiativ för ett regionalt investmentbolag i enlighet med det anförda,

72 61

3. att riksdagen beslutar uttala sin anslutning till vad som i motionen anförts beträffande statlig stimulans till kombinerade sysselsättningar i glesbygdsområdena,

48 34

4. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som anförts beträffande omlokalisering av statliga uppgifter från Stockholm till glesbygdslänen,

57 41

5. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära förslag till särskilda arbetsmarknadspolitiska insatser för ungdom i de sysselsättningssvaga regionerna.

72 61

1980/81:1821 av Johan Olsson m. fl. (c)

57, 70 43, 59

I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om åtgärder för att stimulera utveckling av näringsliv, sysselsättning och bebyggelse i Gävleborgs län.

1980/81:1823 av Per Petersson m. fl. (m)

31 5

I motionen yrkas att riksdagen uttalar att i motionen nämnda åtgärder av regeringen bör prövas såsom regionalpolitiska medel.

1980/81:1824 av Per Petersson m. fl. (m, fp)

88, 92 79, 85

I motionen yrkas att riksdagen måtte besluta att omföra 2 milj. kr. från anslaget C 1. till anslaget C 5. i proposition 1980/81: 100 bil. 17.

1980/81:1826 av Eric Rejdnell (fp)

57 39

I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om lokalisering av statlig verksamhet till Kalmar län.

1980/81:1836 av Lars Werner m. fl. (vpk)

69 57

I motionen yrkas

1. att riksdagen uttalar sig i enlighet med inriktningen av det åtgärdsprogram för att rädda Bergslagen som beskrivs i motionen,

2. att riksdagen hemställer hos regeringen om att tillsätta en delegation för Bergslagen med uppgift att genomföra åtgärdsprogrammet.

1980/81:1840 av Bengt Wittbom m. fl. (m, c, fp) 44 28

I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts rörande vissa förändringar av gällande regler vid fördelning av regionalpolitiskt stöd till industrilokaler.

1980/81:1873 av Ingegärd Oskarsson m. fl. (c)

I motionen yrkas

1. att riksdagen som sin mening uttalar vad som anförts i motionen beträffande fortsatt glesbygdsstöd. 50 37

Motiveringen till yrkandet återfinns i motion 1980/81:1870.

Yrkande 2 har överlämnats till finansutskottet.

1980/81:1874 av Georg Andersson m. fl. (s)

I motionen yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts beträffande behovet av resurser för forskning rörande sambandet mellan näringspolitik, kommunikationspolitik och regionalpolitik. 86 75

2. att riksdagen hos regeringen begär förslag till utformning av ett stöd till lokalisering av anläggningar för företags- och annan produktionsservice i Norrland. 42 25

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts beträffande decentralisering av sekretariat inom kommittéväsendet till hovrätts- och högskoleorter. 61 48

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts beträffande utformningen av den statliga förvaltningen i syfte att åstadkomma en bättre regional balans. 61 49

1980/81:1884 av Marianne Ståhlberg m. fl. (s)

I motionen yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av ökade insatser från statens sida för att utveckla de industrier och övrig sysselsättning som baseras på inlandets naturliga förutsättningar. 67 54

2. att riksdagen beslutar uttala sig för att ett statligt industricentrum skall etableras i Sveg, Härjedalens kommun, 44 31

3. att riksdagen begär att regeringen med regionalpolitiska medel finansierar uppförandet av en pilotanläggning för träbearbetning med det i motionen anförda innehållet, 67 54

4. att riksdagen uttalar sig för att Bräcke kommun flyttas upp från stödområde 5 till stödområde 6, 35 9

	Behandlas i utskottets yttr. s. hemst. p.	
5. att riksdagen begär att regeringen tar fram lämpliga objekt för lokalisering av statlig offentlig verksamhet till Jämtlands län.	57	42
1980/81:1905 av Görel Bohlin m. fl. (m)	77	65
I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om näringslivet i Stockholmsregionen.		
1980/81:1911 av Marianne Stålberg m. fl. (s)	31	7
I motionen yrkas att riksdagen begär att regeringen i sina anvisningar till kommande länsplaneringsomgångar tar med ovan framförda synpunkter och fastställer de idag existerande reella olikheterna mellan kvinnors och mäns deltagande i arbetslivet som en av planeringsförutsättningarna.		
Motiveringen till yrkandet återfinns i motion 1980/81: 1910.		
<i>Motion väckt med anledning av prop. 1980/81:20 om besparingar i statsverksamheten m. m.</i>		
1980/81:107 av Lars Werner m. fl. (vpk)		
I motionen yrkas		
4. att riksdagen uttalar att länsplaneringens allmänna nivå ej får försämrats därför att DIS-systemet avvecklas.	31	6
Motionen har beträffande yrkandena 1 d) och 3–4 behandlats i betänkande AU 1980/81: 11. Övriga yrkanden har behandlats av näringsutskottet (NU 1980/81: 17).		
<i>Motioner väckta med anledning av prop. 1980/81:67 om vissa frågor angående stålindustrin, m. m.</i>		
1980/81:1923 av Ingemar Konradsson m. fl. (s)		
I motionen yrkas		
3. att riksdagen beslutar uttala sig för att regionalpolitiskt stöd för uppförande av industrilokaler får utgå till Lindesbergs, Ljusnarsbergs och Hällefors kommuner.	45	28
4. att riksdagen begär att regeringen inom etableringssamrådets ram upptar förhandlingar med de större företagen om utökning av deras verksamheter i de berörda kommunerna,	70	58
5. att riksdagen inom ramen för redan beviljade medel anslår 15 miljoner kr. för särskilda åtgärder för att utveckla företagen inom Örebro läns norra delar.	70	58
1980/81:1928 av Karl-Gustaf Mathsson m. fl. (s)		
I motionen yrkas		
2. att riksdagen hos regeringen begär att lokaliseringssöd för att uppföra kommunala industrilokaler förutom till Norbergs kommun skall utgå till	45	28

Fagersta, Skinnskattebergs, Surahammars och Hallstahammars kommuner.

1980/81:1930 av Olof Palme m. fl. (s)

I motionen yrkas att riksdagen beslutar

5. att begära att regeringen snarast redovisar resultatet och erfarenheterna av det hittillsvarande arbetet samt planerade åtgärder för att trygga sysselsättningen på bruksorterna.	69	56
--	----	----

1980/81:1934 av Olle Westberg i Hofors (s)

I motionen yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna behovet av åtgärder för sysselsättningen på bruksorterna.	69	56
---	----	----

1980/81:1938 av Sune Johansson m. fl. (s)

I motionen yrkas att riksdagen beslutar

2. att den av regeringen utlovade planen för bruksorterna snabbt skall redovisas,	69	56
---	----	----

5. att uppdra åt regeringen att stödja de projekt som kommer att presenteras för att åstadkomma ersättningssysselsättning vid bruksorterna i Värmland,	69	58
--	----	----

6. att uppdra åt regeringen att se till att de i propositionen presenterade kraven på företagen att skaffa ersättningssysselsättning efterlevs.	69	58
---	----	----

Motionerna 1923, 1928, 1930, 1934 och 1938 behandlas i övriga delar av näringsutskottet.

1980/81:1939 av Per Petersson (m)	63	51
-----------------------------------	----	----

I motionen yrkas att riksdagen uttalar att medel avsedda för beredskapsarbeten inom Norrbottens län får användas för ombyggnad av finvalsverket vid SSAB Luleverken i enlighet med vad som anförs i motionen.

Utskottet

I betänkandet ges först en översikt av den regionala utvecklingen. Därefter kommer utskottet in på motioner om riktlinjer för regionalpolitiken. I det sammanhanget behandlas också en del andra motioner av mer allmän karaktär. I de följande avsnitten i betänkandet tar utskottet upp frågor som rör de regionalpolitiska medlen däribland decentralisering av statlig verksamhet. Betänkandet innehåller därefter ett avsnitt i vilket behandlas ett stort antal motioner med förslag om åtgärder i olika län. I två avslutande delar behandlas forskning på det regionalpolitiska området samt anslagsfrågor.

Översikt av den regionala utvecklingen

Befolkningsutvecklingen

Befolkningen i riket ökade under 1970-talet med drygt 240 000, vilket motsvarar ca 3%. Hallands och Uppsala län fick de största ökningarna med 16 resp 12%. Ca 20% av den totala ökningen gick till Stockholms län. Storstadslänen med angränsande län svarade för mer än 70% av den totala ökningen av rikets folkmängd. För skogslänen kan noteras att Norrbottens och Västerbottens län under perioden procentuellt sett ökade sin befolkning mer än riket. I Norrbotten har dock inträffat en markant stagnation de senaste åren. Även Jämtlands och Kopparbergs län visar en viss folkökning medan övriga skogslän har en i stort sett oförändrad befolkning. 1970-talet som helhet företer ett annat mönster för den regionala befolkningsutvecklingen än 1960-talet, då 10 000–15 000 personer årligen flyttade ut från skogslänen. Det är dock att märka att den senare delen av 1970-talet var utvecklingen mindre gynnsam. I flertalet län som inte ingår bland de ovan redovisade låg befolkningstalen i stort sett stilla under perioden.

Utvecklingen under 1970-talet samt länsstyrelsernas prognoser för 1985 redovisas i följande tabell. I tabellen har också lagts in de av riksdagen fastställda befolkningstalen för planeringen i länen.

Tabell 1. Befolkningsutveckling 1970–1980 samt prognos och befolkningstal för 1985

Län	Befolkning			1970 = 100		Planeringstal för år 1985
	1970	1975	1980	1980	1985	
Norrbottens län	255 156	264 386	267 054	105	102	267– 272
Västerbottens län	233 205	236 397	243 856	105	105	244– 248
Västernorrlands län	267 450	268 034	267 935	100	101	270– 274
Jämtlands län	131 304	133 433	134 934	103	104	136– 139
Gävleborgs län	293 430	294 412	294 020	100	100	293– 297
Kopparbergs län	277 201	281 109	286 968	104	106	288– 292
Värmlands län	284 498	284 249	284 070	100	100	283– 287
Örebro län	275 492	273 923	274 356	100	100	273– 277
Västmanlands län	261 564	259 921	259 538	99	99	261– 265
Uppsala län	217 292	230 028	243 585	112	115	246– 250
Stockholms län	1 476 704	1 493 546	1 528 200	103	107	1 545–1 565
Södermanlands län	248 270	251 913	252 536	102	102	250– 254
Östergötlands län	382 205	387 088	392 789	103	103	394– 400
Skaraborgs län	258 525	263 218	269 730	104	106	268– 272
Älvsborgs län	402 242	418 026	425 452	106	106	422– 428
Göteborgs o. Bohus län	715 201	715 012	711 195	99	100	710– 720
Hallands län	199 728	219 780	230 924	116	120	236– 240
Jönköpings län	299 362	301 986	303 156	101	102	303– 308
Kronobergs län	166 852	169 438	173 691	104	104	171– 175
Kalmar län	240 856	240 724	241 581	100	100	240– 244
Gotlands län	53 780	54 400	55 346	103	103	54– 56
Blekinge län	153 516	155 336	153 542	100	100	152– 156
Kristianstads län	264 161	272 014	280 193	106	108	283– 287
Malmöhus län	718 537	740 069	743 286	103	105	745– 755
Riket	8 076 531	8 208 442	8 317 937	103	104	8 333–8 460

Som framgår av tabellen räknar man med en icke obetydlig minskning av befolkningen i Norrbottens län fram till 1985. Den hittillsvarande ökningen i Västerbottens län beräknas också avstanna. En fortsatt positiv utveckling väntas i Uppsala, Stockholms, Skaraborgs och Hallands län samt i de båda Skånelänen. Av den beräknade befolkningstillväxten i riket fram till år 1985 kommer enligt prognoserna Stockholms län att få mer än hälften och storstadslänen med angränsande län mer än 80 %.

I ett ännu längre perspektiv – under 1990-talet – beräknas den totala folkmängden i Sverige minska. Den yrkesverksamma befolkningen kommer enligt prognoserna visserligen att öka något i antal, men de äldre kommer att utgöra en allt större del av befolkningen.

Befolkningsutvecklingen bestäms dels av antalet födda i förhållande till antalet döda, dels antalet inflyttade i förhållande till antalet som flyttade ut. Folkmängdens förändringar år 1980 redovisas i tabell 2. Under den senare hälften av 1970-talet redovisas fler döda än födda, dvs. födelseunderskott, i bl. a. Kalmar, Värmlands, Örebro, Kopparbergs, Gävleborgs, Västernorrlands samt Jämtlands län. Under de tre senaste åren har tendensen varit densamma även i Blekinge län. För år 1980 redovisas de största underskotten – drygt 700 personer – i Värmlands och Gävleborgs län. Stockholms och Uppsala län har 1980 de största födelseöverskotten, 4 200 resp. 900. De båda nordligaste länen har traditionellt haft relativt stora födelseöverskott. Även 1980 redovisas för dessa län positiva siffror.

Flyttningarna består av inrikes och utrikes flyttningar. Klara negativa flyttningsnetton under senare år uppvisas för Jönköpings län, Blekinge län, Göteborgs och Bohus län, Västmanlands län samt Norrbottens län.

Av tabellen framgår att Stockholms län under 1980 fick vidkännas ett negativt flyttningsnetto till andra län på ca 4 800 personer. Denna utflyttning uppvägdes emellertid nästan helt av ett inflyttningsöverskott från utlandet på ca 4 400. Närmare hälften av nettoinvandringen till Sverige går f. ö. till just Stockholms län.

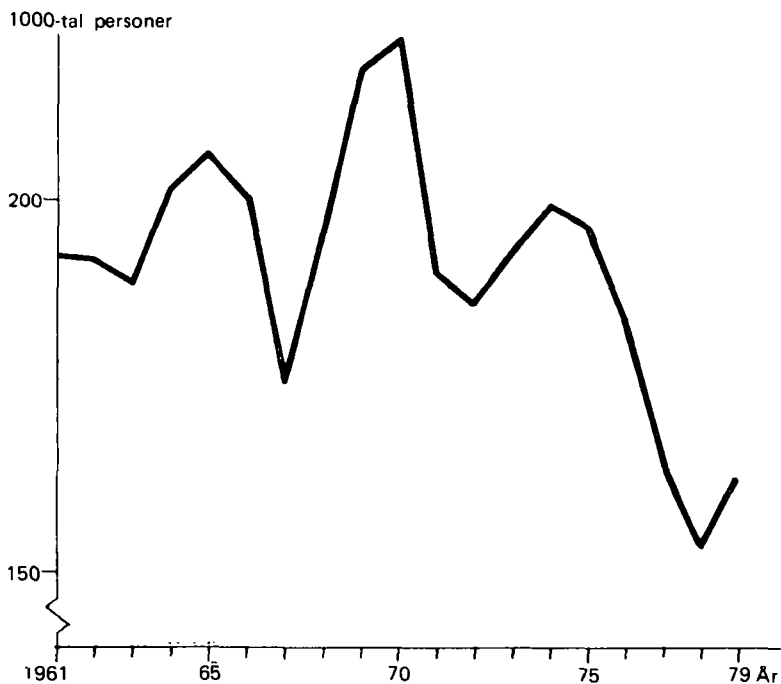
Tabell 2. Folkmängdens förändringar under år 1980

Län	Födelse- överskott	Inflyttningsöverskott			Folk- ökning
		Inrikes omflyttning	Utrikes omflyttning	Totalt	
Stockholms	4 228	-4 765	4 432	-333	3 934
Uppsala	930	556	386	942	1 863
Södermanlands	40	-133	602	469	510
Östergötlands	140	-88	290	202	361
Jönköpings	180	101	384	485	681
Kronobergs	176	350	765	1 115	1 290
Kalmar	-471	375	240	615	133
Gotlands	24	38	22	60	85
Blekinge	-183	-551	160	-391	-593
Kristianstads	-57	737	593	1 330	1 276
Malmöhus	275	-485	365	-120	153
Hallands	313	1 410	-13	1 397	1 713

Län	Födelse- överskott	Inflyttningsöverskott			Folk- ökning
		Inrikes omflyttning	Utrikes omflyttning	Totalt	
Göteborgs o. Bohus	609	-2 981	300	-2 681	-2 047
Älvsborgs	329	874	2	876	1 212
Skaraborgs	155	743	112	855	1 028
Värmlands	-726	199	-29	170	-545
Örebro	-108	133	106	239	133
Västmanlands	72	-489	284	-205	-132
Kopparbergs	-264	1 713	-33	1 680	1 423
Gävleborgs	-704	710	66	776	61
Västernorrlands	-443	336	149	485	40
Jämtlands	-428	695	18	713	281
Västerbottens	473	1 188	264	1 452	1 937
Norrbottens	614	-666	122	-544	71
Hela riket	5 174		9 587	9 587	14 868

Flyttningarna inom landet över länsgränser har starkt avtagit under 1970-talet, vilket framgår av diagram 1. En förklaring till denna utveckling är den kraftigt ökade pendlingen som gjort det möjligt för många mindre kommuner att behålla och i en del fall också öka sin folkmängd.

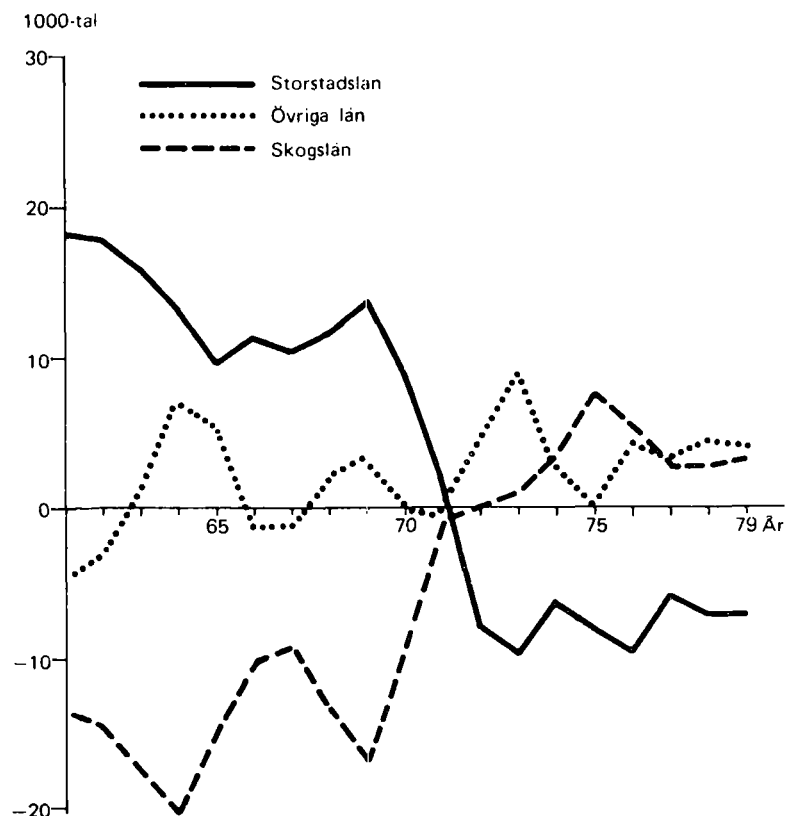
Diagram 1. Inrikes flyttningsnetton 1961–1979



Källa: SOS Befolkningsförändringar

De inrikes flyttningarnas förändringar i storstadslän, skogslän och övriga län under de två senaste decennierna belyses i diagram 2.

Diagram 2. Inrikes flyttningsnetton 1961–1979 med fördelning på storstadslän, skogslän och övriga län



Källa: SOS Befolkningsförändringar

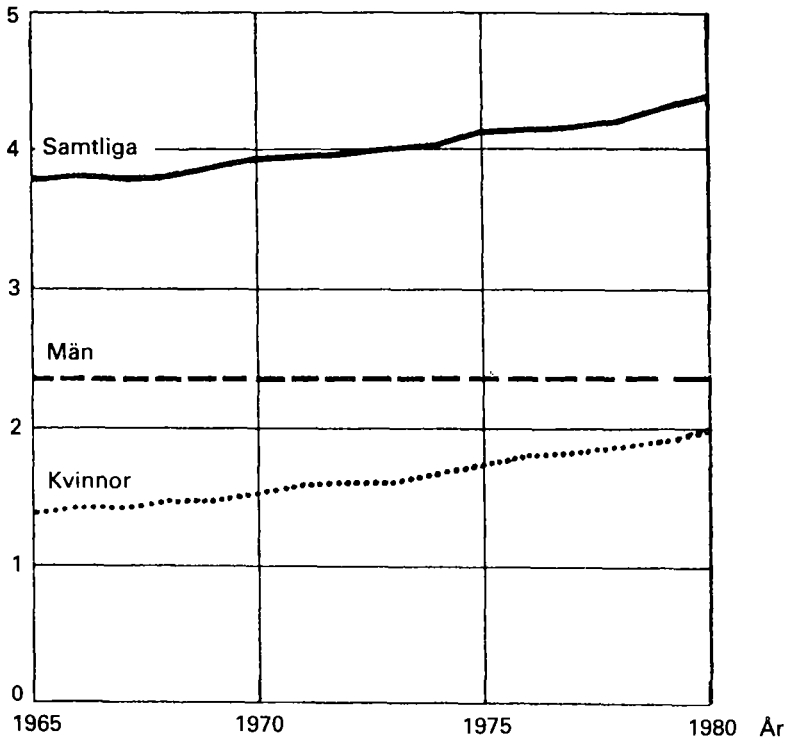
Som tidigare sagts inträffade markanta förändringar under 1960-talets sista år. Storstadslänen fick under 1970-talet en mer dämpad utveckling med nettoutflyttning till andra län. De olika kommuntypernas andel av befolkningen har också under perioden varit i stort sett konstant. Inte heller har det inträffat någon nettoförskjutning mellan befolkningen inom resp. utantför stödområdena. I dessa delar av landet bor 29 resp. 71% av befolkningen. De relativt små befolkningsändringar som här redovisas i fråga om länen och de olika ortstyperna ger ett stabilt intryck som inte har sin motsvarighet om man betraktar kommunernas utveckling i vissa län. Som framgår av de siffror som redovisas i bilagan finns betydande balansproblem. Det gäller särskilt skogslänen, där inlandskommunerna har bestående svårigheter att hävda sig.

Sysselsättning

Antalet personer i arbetskraften har successivt ökat och är f. n. ca 4,3 miljoner. Utvecklingen sedan år 1965 redovisas i diagram 3. Som framgår av diagrammet har under perioden antalet kvinnor i arbetskraften ökat avsevärt medan antalet män i stort sett varit konstant.

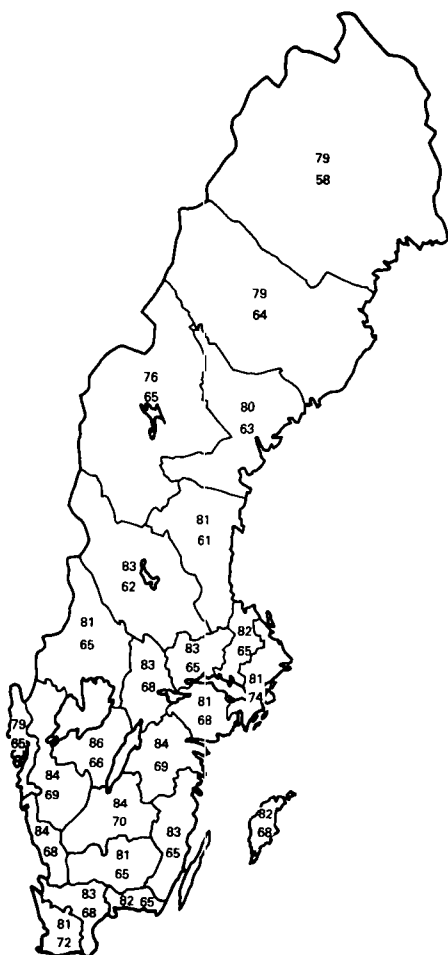
Diagram 3. Personer i arbetskraften 1965–1980

Milj



Som framgår av tabellen på s. B3 i bilagan är totalantalet arbetstimmar enligt arbetskraftsundersökningarna (AKU) mindre år 1980 än 1976. I sammanhanget bör noteras den under 1970-talet kraftiga ökningen av antalet deltidssysselsatta. Under den senaste femårsperioden har det totala antalet arbetstimmar per vecka (årsmedeltal) minskat med ca 2,5 miljoner. Under perioden redovisas en ökning av antalet arbetstimmar i endast fyra län, nämligen Stockholms, Uppsala, Gotlands samt Hallands län. Minskningen av antalet arbetstimmar är helt att tillskriva den enskilda sektorn (5 miljoner timmar). Den offentliga sektorn har däremot expanderat med 3 miljoner timmar under perioden.

Andelen av befolkningen i arbetsför ålder som har arbete varierar mellan olika län, vilket framgår av följande kartbild. Siffrorna avser länsstyrelsernas bedömning för år 1981. De övre siffrorna anger förvärvsfrekvensen i procent bland män och de undre motsvarande procenttal för kvinnor.

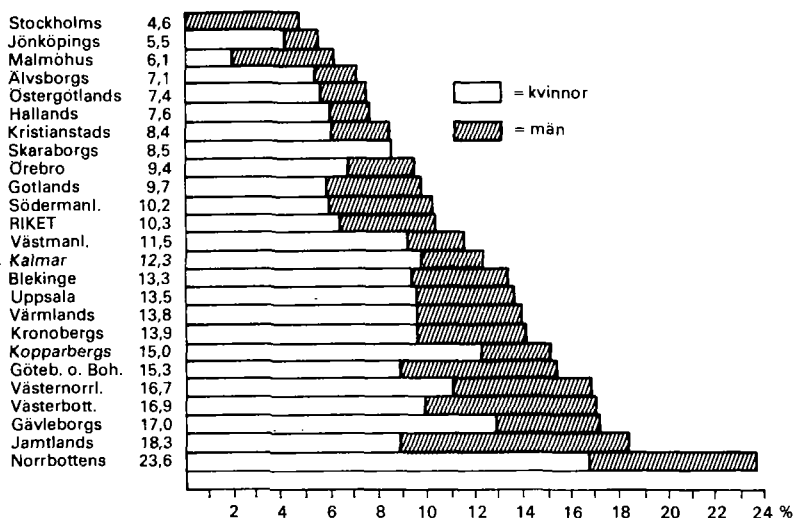
Karta. Sysselsättningsgraden år 1981 enligt länsstyrelsernas bedömningar

Sysselsättningsgraden för män är högst i Skaraborgs län och lägst i Jämtlands län. Kvinnosysselsättningen är högst i Stockholms län och lägst i Norrbottens län. Inom länen finns dessutom betydande skillnader. Sysselsättningsgraden är lägst för både män och kvinnor i glesbygdskommunerna i stödområde 6. Som framgår av de statistiska uppgifterna i bilagan har exempelvis Pajala kommun en förvärvsfrekvens för kvinnor på knappt 43 % mot över 57 % i Norrbottens län som helhet och nästan 70 % i riket.

Ett sätt att belysa de regionala olikheterna i sysselsättningsgraden är att jämföra samtliga län med de län som har de högsta sysselsättningsgraderna. I propositionen har man också gjort en beräkning av undersysselsättningen. Man har därvid kommit fram till att undersysselsättningen minskat markant under 1970-talet.

Den regionala fördelningen av undersysselsättningen redovisas i diagram 4.

Diagram 4. Beräknad andel undersysselsatta år 1981 i procent inom åldersgruppen 16–64 år med fördelning på län och kön



Som framgår av siffermaterialet i bilagan till betänkandet finns betydande regionala skillnader också när det gäller arbetslöshet och personer i arbetsmarknadspolitiska åtgärder.

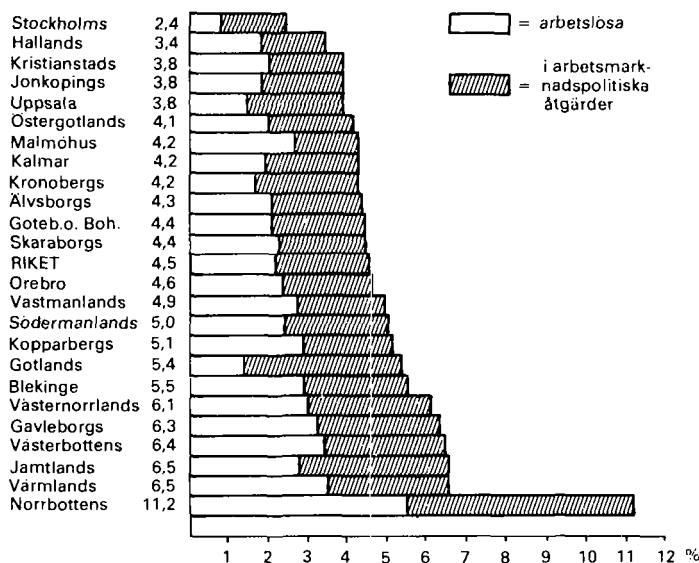
I diagram 5 på s. 26 illustreras situationen i länen i januari månad i år.

Av såväl diagram 4 som 5 framgår att det är skogslänen som har de stora sysselsättningsproblemen. Den markanta undersysselsättningen i dessa län visar på långsiktiga strukturella problem som alltid måste beaktas då man gör jämförelser med sydligare län med för dagen höga arbetslöshets-tal.

Näringslivsstrukturen

Av stor betydelse för den regionala utvecklingen är näringsstrukturens förändringar. Sedan år 1965 har antalet sysselsatta inom vissa grenar halverats. Det gäller bl. a. jordbruks- och fiskenäringarna samt skogsbru- ket. Antalet industrisysselsatta har gått ned med ca 75 000 sedan år 1975. Enbart under andra halvåret 1980 minskade antalet anställda – med bort- seende från säsongförändringar – med ca 15 000. Bland branscher som minskat sysselsättningen kan främst nämnas tekoindustrin samt järn- och stålindustrin. Även massa-, pappers- och pappersvaruindustrin, gruvin-

Diagram 5. Andelen personer i åldersgruppen 16-24 år som var arbetslösa eller i arbetsmarknadspolitiska åtgärder i jan. 1981



dustrin, träindustrin samt den grafiska industrin har minskat antalet anställda. I dessa branscher beräknas dessutom en fortsatt minskning av sysselsättningen.

Genom att vissa bygder domineras av en industribransch slår ofta strukturer kriser hårt regionalt sett. Det gäller exempelvis för Boråsområdet (teko), Bergslagen (järn- och stålindustrin) samt varvsorterna på Västkusten och i Blekinge.

Regionalpolitikens inriktning

Regionalpolitikens allmänna mål och inriktning bestäms av riksdagen. Hittills har detta gått till så att riksdagen i samband med redovisningen av de stora länsplaneringsomgångarna tagit ställning till riktlinjerna för de närmaste åren. Besluten om riktlinjer har regelmässigt följts av ställningstaganden till vilka medel för regionalpolitiskt stöd som skall anvisas. De ekonomiska medlen har anvisats i form av en ram för flera budgetår. De gällande riktlinjerna för regionalpolitiken går tillbaka på riksdagens beslut våren 1979 (prop. 1978/79: 112, AU 23). Vid det tillfället fastställdes också ramen för den femåriga perioden för regionalpolitiskt stöd som inleddes den 1 juli 1979.

Regeringen har aviserat att den under nästa riksmöte kommer att lägga fram en regionalpolitisk proposition som bygger bl.a. på länsplanering 1980. Som underlag för propositionen har man inom regeringskansliet

initierat ett arbete med att bl. a. utvärdera de nuvarande regionalpolitiska medlen.

I ett par motioner behandlas frågor om regionalpolitikens inriktning. De mest långtgående kraven återfinns i *vpk:s* partimotion 1106. Motionärerna presenterar ett tiopunktsprogram som de vill skall läggas till grund för politiken. Dessutom vill de att riksdagen skall begära att regeringen lägger fram förslag om hur detta program skall förverkligas. De tio punkterna har följande lydelse:

1. Regionalpolitiken skall ske i form av en styrningsplanering, där ansvariga politiska beslut direkt avgör resursernas fördelning i stort.

2. Ett stort, långsiktigt statligt industriprogram skall läggas upp, inriktat på att starkt höja förädlingsgraden i ekonomin både totalt och i de särskilda branscherna samt med minsta energi- och råvarutillgång skapa maximalt med arbete. De statliga industrierna skall planmässigt utlokaliseras i skilda regioner.

3. Alla större privata investeringar skall med avseende på sin geografiska fördelning rätta sig efter samhälleliga beslut.

4. Ett planeringsdepartement skall inrättas med uppgift att ta fram underlaget för och från riksnivå fördela statliga och större privata investeringar. Den konkreta uppbyggnaden ute i länen bör skötas av länsorganen, vilka av departement och riksdag bör tilldelas medel härför.

5. Planeringsdepartement och länsorgan skall söka samla investeringar i produktion, infrastruktur och bebyggelse till större samordnade projekt. Detta är nödvändigt för att få tillräckligt stora insatser och för att garantera fungerande och genomtänkta levnadsmiljöer.

6. Ett nationellt program skall läggas upp för att dämpa privatbilismen och bygga ut kollektivtrafik och inrikes sjöfart till högsta tekniska kapacitet. Detta är nödvändigt för att effektivisera transporter, rädda kollektivtrafiken i glesbygderna samt sanera storstäderna.

7. Ett program skall läggas upp för att systematiskt undanröja de verkningar hittillsvarande utveckling fått i storstadsregionerna – stocknings- och köproblem, förstöring av den fysiska miljön, bostadssegregering och ansamling av sociala problem.

8. Den nuvarande ortsklassificeringen skall avskaffas. Helt nya principer för tätortsutbyggnad bör för framtiden förberedas – t.ex. utvecklande av blandstadsprincipen. Målet skall vara städer planerade för social jämställdhet och ägnade att bryta ned skillnaderna mellan stad och land.

9. Existerande småorter och glesbygder skall vara garanterade fullvärdig försörjning med elementära nyttigheter – sanitär utrustning, normal bostadsstandard, dagligvaruservice samt rimliga reseavstånd för dagliga funktioner som skola och arbete.

10. Målsättningen för regionpolitiken skall vara full, effektiv och bestående sysselsättning i varje län samt att ingen kommun eller bygd med ett befolkningsunderlag i nuläget på minst 10 000 skall behöva drabbas av kroniska flyttningsförluster.

Motionen innehåller dessutom separata yrkanden om omedelbart avskaffande av *ortsklassificeringen*, *slopande* av *lokaliseringsstödet* till förmån för mer samlade insatser, förslag till lagar om etableringskontroll och om kommunal styrelserepresentation i företag som uppbär lokaliseringsmedel.

Utskottet konstaterar att riksdagen flera gånger och senast förra året avslagit motioner med likartade yrkanden. Ett förverkligande av motionärernas förslag förutsätter en radikal omgestaltning av samhället och införande av en regleringsekonomi som inte är förenlig med vårt nuvarande ekonomiska system. Med hänvisning härtill avstyrker utskottet de upptagna yrkandena i motionen. Till vissa frågor återkommer utskottet i det följande. Det gäller bl. a. frågan om etableringskontroll.

Arne Fransson m.fl. (c) utvecklar i motion 1811 sin syn på regionalpolitikens mål och inriktning. Motionärerna anser att det övergripande målet att ge människorna i hela landet tillgång till arbete, service och en god miljö behöver kompletteras och utvidgas. Politiken bör enligt motionen baseras på en helhetssyn på samhällsutvecklingen ur social, samhällsekonomisk och ekologisk synpunkt. Det innebär bl. a. att de regionalpolitiska målen skall vara styrande för all samhällelig verksamhet. I motionen framhålls vikten av en resurssnål produktion och en god hushållning med miljön. Inhemsk självförsörjning måste eftersträvas i ökad utsträckning och kollektiva och energisnåla kommunikationer skapas. Vidare betonas vikten av goda boendemiljöer och behovet av service i olika landsdelar. Motionärerna anlägger också synpunkter på befolkningsfördelningen i riket. Motionärerna utgår från att endast en förhållandevis ringa ökning av befolkningen kan väntas. De vill att denna ökning i sin helhet skall tillföras orter och regioner som bäst är i behov av ökat befolkningsunderlag för att de regionalpolitiska målen skall uppnås. Det förutsätter i sin tur att ett ökat antal sysselsättningstillfällen skapas i sådana orter och regioner. Åtgärder med en sådan inriktning är nödvändiga både för att förse den ökade befolkningen med arbete och för att höja sysselsättningsgraden i de berörda mindre väl utvecklade orterna. En politisk inriktning av det ovan skisserade slaget kan enligt motionärerna bl. a. leda till följande konsekvenser på åtgärdssidan.

- Utveckling av samhällsservice av olika slag används som ett regionalpolitiskt medel.
- Samhälleliga beställningar av olika slag styrs i högre grad av regionalpolitiska bedömningar.
- Fördelningen av statens, landstingens och kommunernas arbetsplatser sker med regionalpolitiska utgångspunkter.
- Samhällsorganen åläggs att göra en regionalpolitisk bedömning av varje mer betydelsefullt beslut.
- Samhällets skatte- och avgiftssystem används i högre grad som regionalpolitiskt styrmedel.

Motionen mynnar ut i ett yrkande att riksdagen skall ge regeringen till känna vad som anförs i motionen om målet för regionalpolitiken.

Utskottet utgår från att regionalpolitikens övergripande mål även i framtiden kommer att vara att ge alla tillgång till arbete, service och en god miljö. Utskottet räknar med att den aviserade regionalpolitiska propositio-

nen innehåller preciseringar av dessa mål och en diskussion hur målen skall uppnås. I avvaktan på den redovisningen, som bl. a. kommer att bygga på vad man i de olika länen fört fram i dessa frågor, finner utskottet inte anledning att i dag gå närmare in på målfrågorna. I anslutning till resonemangen i motionen kan man notera att det otvivelaktigt förhåller sig så att ekologiska och sociala aspekter fått en ökad genomslagskraft i den allmänna debatten. Härutöver vill utskottet tillägga att en effektiv regionalpolitik ställer krav på goda ekonomiska resurser. Detta förutsätter i sin tur en sund samhällsekonomi och effektiva produktionsförhållanden för företagen. Först om dessa grundvillkor uppfylls blir det möjligt att skapa starka och differentierade arbetsmarknader som ger underlag för service och goda levnadsbetingelser i övrigt. Även en närmare diskussion om befolkningsutvecklingen och dess fördelning bör anstå till dess underlag finns i den kommande propositionen. Utskottet vill dock framhålla att om man skall nå de mål som motionärerna skisserar fordras styrmedel av en annan styrka än vad samhället i dag förfogar över.

När det gäller resonemangen i motionen om en bättre samordning från regionalpolitiska utgångspunkter av politiken inom olika samhällssektorer kan utskottet instämma i vad som anförs. Hur man skall uppnå en bättre samordning är en fråga som bör tas upp i den aviserade propositionen.

Av det anförda framgår att utskottet väntar sig att huvuddelen av de frågor som motionärerna tar upp kommer att behandlas i propositionen. Med hänsyn därtill och vad i övrigt anförts synes motionen inte behöva föranleda någon åtgärd.

Även *socialdemokraterna* tar upp frågor om regionalpolitikens inriktning. I en omfattande partimotion om sysselsättningspolitiken, 1433, finns synpunkter på utformningen av de regionalpolitiska målen i framtiden. I motionen konstateras att den svenska ekonomin förts in i ett läge med allvarliga obalanser och att dessa måste undanröjas bl. a. genom en planmässig utveckling av industrisektorn. Först sedan man skapat en grund för expansion genom en kraftfull näringspolitik utan geografiska begränsningar blir det möjligt att återgå till en ordning där det lokaliseringspolitiska stödsystemet i högre grad än i dag riktas mot områden med långsiktigt sviktande befolkningsutveckling och geografiskt oförmånligt läge.

När det gäller riktlinjerna för det regionalpolitiska stödets framtida utformning framhålls att stödinstrumenten bör utformas så att de stimulerar till en mera sysselsättningsintensiv produktion. En sådan omorientering bör kombineras med ökade insatser för teknisk forskning och diversifiering av produktionsstrukturen. I motionen betonas vidare att erfarenheterna visar att kraftiga subventionsnivåer är nödvändiga om man skall nå resultat. Andra aspekter som tas fram är önskvärdheten av att stödsystemet förenklas och att entydiga krav ställs på stödföretagen när det gäller motprestationer i form av ökad sysselsättning. Motionärerna vill dessutom

att ett villkor för statligt finansiellt stöd skall vara att kollektivavtal föreligger på arbetsplatsen.

Motionärernas förslag om krav på klara motprestationer från företagen leder till att de inte vill acceptera stödmedel av typ allmän befrielse för företagen från skyldighet att erlägga viss del av de sociala avgifterna.

I motionen aktualiseras också administrativa styrmedel. Motionärerna föreslår att frågan om etableringskontroll övervägs särskilt. Detsamma gäller beträffande möjligheterna att påverka den privata tjänsteproduktionens lokalisering.

Motionen mynnar ut i ett yrkande att riksdagen skall godkänna de riktlinjer som förordats.

Utskottet vill för sin del anföra följande. I den pågående översynen av de regionalpolitiska medlen bör man ha en öppen attityd till frågorna och pröva olika uppslag till lösningar. Det är mot den bakgrunden mindre välbetänkt att i dag låsa fast sig på olika punkter när det gäller stödets inriktning och utformning. Utskottet kan därför inte dela motionärernas uppfattning att riksdagen nu skall uttala sig mot att generella metoder av typ reduktion av arbetsgivaravgifter kommer till användning i regionalpolitiken.

Industriministern säger i budgetpropositionen att avvägningen mellan generella och selektiva medel och utformningen av generella medel länge diskuterats i den allmänna debatten men att frågorna aldrig givits en allsidig belysning i form av en offentlig utredning. Ministern förordar därför att dessa frågor utreds. Utskottet delar denna uppfattning. Det vore oklokt att avstå från att skaffa sig den kunskap som kan komma fram genom det aviserade utredningsarbetet. Sedan resultatet av detta föreligger får man ta ställning till om och i vilken omfattning generella medel kan vara lämpliga regionalpolitiska instrument.

När det gäller förslagen i övrigt i motionen utgår utskottet från att dessa omfattas av det pågående översynsarbetet. Det gäller bl. a. frågan om lämpligheten av administrativa styrmedel. På en punkt vill utskottet dessutom göra en markering och det gäller kollektivavtal som villkor för regionalpolitiskt stöd. Riksdagen har tidigare slagit fast att det är rimligt att kräva att stödföretag tillämpar samma anställningsvillkor som kollektivavtalsbundna arbetsgivare i branschen. Däremot bör inte i och för sig krävas att ett kollektivavtalsförhållande föreligger. Någon anledning att gå från denna ståndpunkt finns inte.

Med hänvisning till vad sålunda anförts finner utskottet inte skäl att föreslå någon åtgärd på grund av den socialdemokratiska motionen i den aktuella delen.

Vad här har sagts gäller också i tillämpliga delar motion 833 av Olle Östrand m. fl. (s). I den motionen redovisas synpunkter på efter vilka riktlinjer utredningsarbetet om de regionalpolitiska medlen skall bedrivas. Motionärerna vill lägga ett ökat ansvar för regionalpolitiken på länen.

Tanken är att länen skall tilldelas resurser genom centrala beslut, som bygger på behovet av regionalpolitiska insatser. När det gäller användningen av resurserna bör man få ett handlingsutrymme inom länen, bl. a. bör en mindre del av sektorsanslagen ställas till ett friare förfogande. Politiken bör enligt motionen också bygga på riktade strukturinsatser inom näringslivet och koncentrerade insatser i områden som är särskilt utsatta. I det sammanhanget framhålls bl. a. behovet av decentralisering av statlig verksamhet och speciella stödinsatser under en viss tid.

Utskottet är tilltalat av tanken att ett ökat ansvar för regionalpolitiken i framtiden skall läggas på länsnivå. En sådan ordning bör självfallet få konsekvenser i fråga om medlens utformning och handhavande. Med hänvisning härtill och vad tidigare sagts om utredningsarbetet finner utskottet inte skäl att föreslå någon åtgärd på grund av motionen.

Inriktningen av de regionalpolitiska medlen behandlas även i motion 1823 av Per Petersson m. fl. (m). Motionärerna vill att regeringen skall pröva om *generella medel* kan användas som ett komplement till och delvis som en ersättning för de medel som nu används. Som generella medel nämns taxesättningar, regionala investeringsfonder och differentierade arbetsgivaravgifter. Ett annat uppslag är användande av en selektiv ränta som ett regionalpolitiskt instrument.

På grund av vad ovan sagts om tillkomsten av en utredning om de generella och selektiva medlen och deras utformning torde det inte finnas anledning för riksdagen att vidta någon åtgärd med anledning av motionen.

Inte heller finner utskottet skäl att föreslå någon åtgärd med anledning av vad som anförs i motionen om förändring av regeringens arbete med de regionalpolitiska frågorna.

Slutligen i detta avsnitt tar utskottet upp ett par frågor som rör *länsplaneringen*.

I vpk:s partimotion 107 finns ett yrkande som hänger samman med avvecklingen av informationssystemet företag-samhälle (DIS). Efter förslag i besparingspropositionen beslöt riksdagen i höstas att systemet skulle avvecklas. I samband därmed framställde vpk det nu aktuella yrkandet att länsplaneringens allmänna nivå inte får försämrats på grund av DIS-systemets avveckling.

Utskottet har inhämtat att statistiska centralbyrån skall undersöka om det är möjligt att genom annat tillgängligt statistiskt material fylla den informationslucka som DIS-systemets bortfall innebär för länsplaneringen. Med hänvisning härtill finns det inte skäl att föreslå någon åtgärd på grund av motionsyrkandet.

Marianne Stålberg m. fl. (s) tar i motion 1911 upp en annan fråga som rör länsplaneringen. Motionärerna vill att planeringen skall omfatta kartläggning av reella olikheter mellan kvinnors och mäns deltagande i arbetslivet. Motiveringen till yrkandet ingår i en motion som behandlar boende och samhällsplanering. Utskottet har inte annan uppfattning än motionärerna.

Det ingår i länsplaneringen att ta upp skilda gruppers sysselsättningsproblem och därmed belysa frågor som t. ex. förvärvshinder för kvinnor. Det kan exempelvis gälla förläggning av arbetsplatser i förhållande till bostäder, kommunikationer och barnomsorg. I samband med den pågående utvärderingen av länsplanering 80 bör det vara möjligt att överblicka om planeringen på denna punkt i praktiken fungerar som det är tänkt. Om så inte skulle vara fallet förutsätter utskottet att regeringen vidtar erforderliga åtgärder, t. ex. genom att förtydliga anvisningarna till länsplaneringen.

Med hänsyn till vad sålunda anförts synes motionen inte behöva förändras någon åtgärd.

Stödområdesindelningen

För att fördela det regionalpolitiska stödet och i övrigt styra samhällets regionalpolitiska insatser har vissa delar av landet klassats som stödområden. Denna metod har använts alltsedan det regionalpolitiska stödet infördes. En viktig del av det regionalpolitiska beslutet år 1979 var ställningstagandet till en ny indelning i stödområden. Det tidigare systemet med ett inre och ett allmänt stödområde samt den s. k. grå zonen gjordes mera finfördelat och sex olika stödområdesklasser infördes. Indelningen framgår av kartan på s 33.

En bärande princip för indelningen var att skogslänen och då särskilt de inre (västra och norra) delarna därav liksom tidigare skulle prioriteras. En annan utgångspunkt för riksdagsbeslutet var att en kommun inte fick delas i stödområdeshänseende. Behovet att i vissa fall styra investeringarna inom kommunerna fick tillgodoses genom att subventionsgraden differentierades inom gällande ramar. En synpunkt som togs fram var också att regionalpolitiskt stöd liksom tidigare skulle kunna beviljas utanför stödområdena om det förelåg särskilda skäl. Den nya indelningen trädde i kraft den 1 juli 1979.

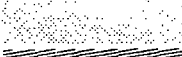
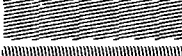
Stödområdesindelningen tas upp i ett antal motioner med yrkanden om ändrad inplacering av vissa kommuner. I två motioner behandlas dessutom frågor av mera principiell art. Det gäller dels frågan om vi i framtiden skall ha kvar systemet med stödområden, dels frågan om det är lämpligt att låta olika delar av en kommun ingå i skilda stödområden.

Paul Jansson m. fl. (s) säger sålunda i motion 217 att det är lätt att påvisa att vissa kommuner i södra och västra delarna av landet har väl så stora problem som kommunerna i Nord- och Mellansverige. Bl. a. mot den bakgrunden ifrågasätter motionärerna om den nuvarande ordningen med geografiskt sammanhängande stödområden är ett ändamålsenligt instrument för att styra det regionalpolitiska stödet.

Stödområden som instrument för att fördela regionalpolitiskt stöd har varit omdiskuterat under 1970-talet. Argumenteringen, som också åter-

Stödområden

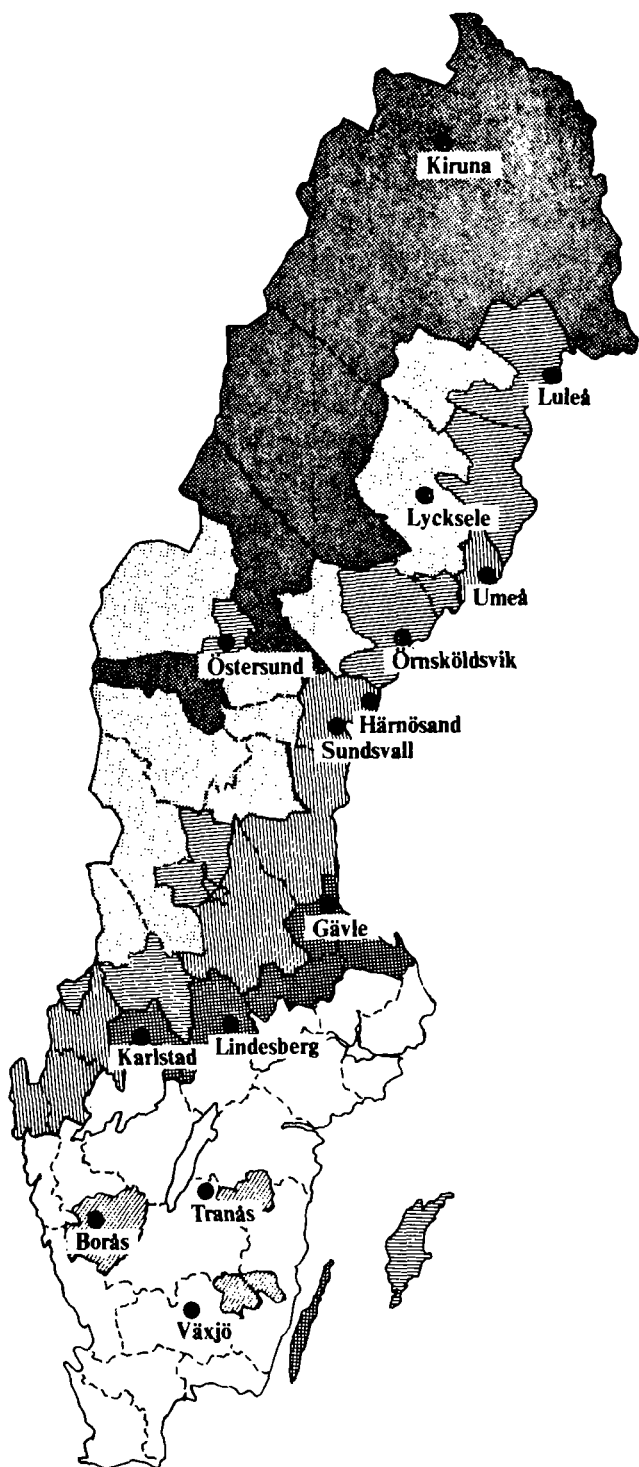
Teckenförklaring

Stödområde 6	
Stödområde 5	
Stödområde 4	
Stödområde 3	
Stödområde 2	
Stödområde 1	

En högre siffra markerar ett större behov av stödinsatser.

Källa: Arbetsmarknadsstyrelsen

3 Riksdagen 1980/81. 18 saml. Nr 23



finns i motionen, har gått ut på att man skall söka finna andra kriterier för att fördela stödet. Frågan undersöktes på sin tid inom sysselsättningsutredningen, som dock stannade för att man borde fortsätta med systemet med stödområden. I proposition 1978/79: 112, som byggde på utredningens förslag, gick man längre än tidigare i differentieringen av stödområdena. Utskottet, som biträdde principerna i propositionen, uttalade bl.a. att systemet hade betydande fördelar både administrativt och i fråga om information. Systemet ansågs också vara ägnat att ge fasthet och stabilitet åt åtgärdssystemet över en längre period. Utskottet utgick vidare från att man i samband med de stora länsplanceringsomgångarna skall utvärdera hur indelningen slår och ta ställning till behovet av förändringar. Utskottet uttalade därvid att det inte kunde uteslutas att det skulle visa sig ändamålsenligt att gå tillbaka till ett system med färre klasser och måhända en kraftigare prioritering av områden som har de verkligt stora problemen.

I den aviserade regionalpolitiska propositionen kan stödområdesindelningen väntas bli en central fråga. Förutom materialet från länsplanceringen kommer det att finnas underlag genom att ERU gör en utvärdering av verkningarna av det regionalpolitiska stödet. Det finns anledning räkna med att de principfrågor som Paul Jansson m. fl. på nytt aktualiserat blir föremål för diskussion på grundval av det ovan redovisade utredningsmaterialet. Utskottet utgår därvid från att det i propositionsarbetet kommer att prövas tankar av det slag som utskottet redovisade då stödet infördes. Det kan sålunda finnas anledning att bl.a. överväga om man inte bör genomföra en annan typ av indelning. Man skulle sålunda kunna tänka sig ha ett permanent stödområde som omfattar i första hand skogslänens inland med dess långsiktiga strukturella problem och komplettera det med temporära stödområden i regioner som har särskilda svårigheter på grund av pågående strukturuomvandling eller liknande.

Mot bakgrund av vad nu redovisats finns det inte anledning att gå närmare in på förslagen i motion 217. Hela problemet med stödområdesindelningen får behandlas på grundval av det material som kommer fram i propositionsarbetet. Det sagda utgör också ett svar på ett yrkande i motion 819 av Börje Hörnlund m. fl. (c). Motionärerna vill att geografiskt stora kommuner, som inom sig har stora strukturella skillnader, skall kunna delas i stödområdeshänscende. Riksdagen har tidigare motsatt sig en sådan ordning och hänvisat till att man bör söka lösa de problem som onekligen finns genom att inom ramen för gällande regler differentiera stödet inom en kommun. Utskottet räknar med att ERU:s utvärdering kommer att belysa om systemet fungerat som utskottet tänkt sig. I avvaktan på det materialet bör motionsyrkandet inte föranleda någon åtgärd.

Som tidigare nämnts finns ett stort antal motionsförslag om ändrad inplacering av vissa kommuner i stödområden. Förslagen redovisas i nedanstående tabell.

Tabell 3. Förslag om ändringar i stödområdesindelningen

Län/kommun	Nuv. stöd- område	Motionsförslag	
<i>Västerbottens län</i>			
Skellefteå	4	5 (Jörn, Kalv- träsk, Fällfors)	819 Börje Hörnlund (c)
<i>Jämtlands län</i>			
Bräcke	5	6	1884 Marianne Ståhlberg m. fl. (s)
<i>Gävleborgs län</i>			
Gävle	2	3	} 624 Olle Westberg i Hofors m. fl. (s)
Sandviken	2	3	
Hofors	3	4 resp. 5	} 1060 Bertil Mäbrink (vpk) 624 Olle Westberg i Hofors m. fl. (s)
Söderhamn	3	4 resp. 5	
Ockelbo	3	4	} 624 Olle Westberg i Hofors m. fl. (s)
Bollnäs	3	4	
Ovanåker	3	4	
Ljusdal	5	6	
Hudiksvall	3	4	
Nordanstig	3	4	
<i>Kopparbergs län</i>			
Malung	5	6	328 Yngve Nyquist m. fl. (s)
Vansbro	5	6	..
Älvdalen	5	6	..
Avesta	3	5 (Horndal 6)	..
Ludvika	3	5 (temp. 6)	..
Mora	4	5	..
Orsa	4	5	..
Rättvik	3	5	..
Smedjebacken	3	5	..
Leksand	3	4	..
<i>Örebro län</i>			
Ljusnarsberg	3	4	} 814 Karin Flodström m. fl. (s)
Hällefors	3	4	
Laxå	—	2	} 1057 Per Israelsson (vpk)
Askersund	—	1	
<i>Skaraborgs län</i>			
Gullspång	—	i stödområde	217 Paul Jansson m. fl. (s)
Karlsborg	—	..	..
Töreboda	—	..	..
Falköping	—	..	..
<i>Älvsborgs län</i>			
Borås	1	3	616 Wilhelm Gustafsson (fp)
Mark	1	3	..
Ulricehamn	1	3	..
Svenljunga	1	3	..
Tranemo	1	3	..
Herrljunga	1	3	..

Län/kommun	Nuv. stöd- område	Motionsförslag	
<i>Kronobergs län</i>			
Uppvidinge	1	3	1062 Kjell Nilsson m. fl. (s)
Lessebo	—	2	..
Tingsryd	—	2	..
Markaryd	—	(temp. i stöd- område)	..
<i>Gotlands län</i>			
	4	5	622 Sten Svensson m. fl. (m)
<i>Blekinge län</i>			
länet	—	4–6 (temp.)	1423 Hans Gustafsson m. fl. (s)
Olofström	—	6 (temp.)	1425 Hans Gustafsson m. fl. (s)

Med hänsyn till den pågående utvärderingen av stödssystemet är utskottet inte heller på denna punkt berett att förorda någon ändring i nuvarande indelningsordning. De direkta yrkandena därom avstyrks alltså. Utskottet är däremot, som framgår av det följande, berett att föreslå temporära insatser av i princip samma innebörd som en stödområdesplacering för kommuner som har ett särskilt utsatt läge.

Motionerna kan sägas illustrera behovet av flexibilitet i det regionalpolitiska stödet. Sedan länge finns möjligheter att ge stöd utanför stödområdena. Det gäller bl. a. i orter med särskilda sysselsättningsproblem till följd av strukturkriser eller på grund av ett ensidigt näringsliv eller isolerat läge. På samma sätt kan för en ort som är inplacerad i ett visst stödområde finnas ett temporärt behov av ett kraftigare stöd till följd av en akut industrikris eller liknande. Detta resonemang gäller f. n. för vissa kommuner i *Bergslagen* som drabbats hårt av strukturuomvandlingar inom stålindustrin och gruvnäringen. Att så är fallet framgår bl. a. av propositionen om stålindustrin och de i anslutning till den väckta motionerna. Utskottet vill på grund härav föreslå att i orter i *Bergslagen* som drabbats av den nämnda strukturkrisen t. v. skall kunna utgå förstärkt regionalpolitiskt stöd. Regeringen bör i sådana orter kunna bevilja regionalpolitiskt stöd efter de principer som gäller för stödområde 4. Sysselsättningsstöd bör dock av bl. a. praktiska skäl uteslutas. I gengäld bör utbildningsstöd kunna utgå efter en generös bedömning. Det sagda innebär att även offertstödet skall kunna användas. Denna stödform kan f. ö. vara särskilt intressant i sammanhanget. Vad här anförts öppnar också möjligheter till att bevilja stöd till turismnäringen liksom till kommunala industrilokaler. Till den sistnämnda frågan återkommer utskottet i ett följande avsnitt. Med det anförda har utskottet i sak tillgodosett en del av de krav som ställts i motionerna som rör kommuner i *Bergslagen*.

Även för *Blekinge län* och då särskilt i *Olofström* finns det anledning att föra liknande resonemang. Utskottet återkommer till den frågan i ett särskilt avsnitt om länet.

De regionalpolitiska stödformerna

De beslut som år 1979 fattades om regionalpolitiken innebar betydande förändringar av det stöd som utgår. Antalet stödformer minskades, och deras tekniska uppbyggnad ändrades. Bl. a. ersattes de tidigare lokaliseringsbidragen med en ny form av avskrivningslån samtidigt som möjligheterna till räntebefrielse för lokaliseringsslån avskaffades. En annan viktig nyhet var att sysselsättningsstödet, som är speciellt inriktat på att främja nyanställningar hos företagen, byggdes ut kraftigt.

De regionalpolitiska stödformerna och stödets storlek i olika stödområden framgår av följande tablå.

Stöd- område	Stödets storlek i procent av kostnader/kapitalbehov					Stödets storlek i kronor	
	Byggnadsin- vesteringar	Maskinin- vesteringar	Omsätt- nings- tillgångar	Marknads- förings- åtgärder	Flytt- ning av maskiner	Syssel- sätt- nings- stöd	Utbild- nings- stöd
	Totalt lånestöd högst 70 %						
	därav avskr. lån högst					Belopp per anställd	
1	10 %	10 %	Lokaliseringsslån högst 70 % för resp. ändamål			—	Ej maxi- merat
2	25 %	10 %				—	
3	40 %	15 %				—	
4	40 %	15 %				Totalt 40 000 under 3 år	
5	55 %	30 %				Totalt 80 000 under 5 år	
6	70 %	60 %				Totalt 130 000 under 7 år	

I områdena 4–6 tillkommer f. n. följande ytterligare stödformer: stöd till turistanläggningar och till uppförande av kommunala industrilokaler samt stöd enligt offertprincipen.

Omfattningen av det regionalpolitiska stödet fastställs sedan länge i flerårsramar. Den nuvarande ramen täcker den femårsperiod som började budgetåret 1979/80 och löper ut 1983/84. Totalramen för denna period var från början 7400 milj. kr. Det är, i nominellt tal, lika mycket som det sammantagna beloppet för de tre flerårsramar som gällde från lokaliseringsstödet tillkomst, budgetåret 1965/66 till utgången av budgetåret 1978/79. Den nu gällande totalramen har senare vidgats med 170 milj. kr. för regionalpolitiskt stöd i varvsregionerna.

Det regionalpolitiska stödet och dess huvudsakliga fördelning på olika stödformer enligt femårsramen sammanfattas i nedanstående tablå.

Avskrivningslån	1 500 milj. kr.
Lokaliseringslån	4 500 milj. kr.
Offertstöd	200 milj. kr.
Sysselsättningsstöd (40 000–130 000 kr. per anställd)	1 000 milj. kr.
Utbildningsstöd	200 milj. kr.
Regionalpolitiskt stöd i samband med varvskrisen	170 milj. kr.
Överfört från tidigare ramar (bidrag och lån)	630 milj. kr.
Totalram	8 200 milj. kr.

Anslag till det regionalpolitiska stödet anvisas budgetårsvis. Utskottet återkommer till anslagen för nästa budgetår längre fram i betänkandet.

Vissa principfrågor om det regionalpolitiska stödets inriktning och utformning har behandlats i tidigare avsnitt. Den följande framställningen begränsas till frågor som har aktualiserats antingen av regeringen eller genom motioner.

Innan utskottet går in på dessa frågor skall här noteras att regeringen i budgetpropositionen anmäler att den i några fall beviljat lokaliseringsstöd "som inte har stämt helt överens med de av statsmakterna antagna grunderna för denna stödform". Det gäller Borås kommun, Fagersta AB och AB Garphyttä Bruk. En kortfattad redovisning av fakta lämnas på s. 73–74 i propositionen. Avstegen sägs ha gjorts av sysselsättningskäl och på grund av att annan stödform inte har stått till buds. Utskottet godtar för sin del de anmälda åtgärderna.

En fråga av allmän karaktär om det regionalpolitiska stödets utformning tas upp i motionerna 276 av Per Olof Håkansson m. fl. (s) och 854 av Eric Holmqvist m. fl. (s). De vill att *stödet skall utformas så, att det inte äventyrar redan etablerad sysselsättning i andra regioner.*

Om det regionalpolitiska stödet skall få någon effekt, dvs. främja sysselsättningen i utsatta orter eller regioner, kan man inte avstå från att stödja nyetableringar eller utvidgningar av företag i de fall detta innebär en ökad konkurrens inom branschen. En annan sak är att stödet inte får ges en sådan inriktning att det medverkar till en överetablering i branscher som redan har särskilda svårigheter. För att undvika att så sker skall ansökningar om stöd till företag i sådana branscher prövas på central nivå. Med hänsyn till det anförda är det inte påkallat att riksdagen gör ett uttalande av det slag som begärs i motionerna som således inte bör leda till någon åtgärd.

Centrala utrednings- och konsultinsatser m. m.

I budgetpropositionen utgår industriministern från att en industriell tillväxt i framtiden i ökad grad måste ha sin utgångspunkt i de resurser som finns i länen i form av företagare, produktidéer och industriföretag. Detta, menar han, kommer att gynna de redan industriellt utvecklade regionerna. Därför måste regionalpolitiken inriktas på att nyskapa företagsamhet i de mest utsatta regionerna, dvs. främst i stödområdena 4–6. Erfarenheten

sägs ha visat att projekt som skall komma till utförande inom dessa områden måste centralt föregås av omfattande utrednings- och konsultinsatser. Därför begärs att medel från den gällande totalramen för regionalpolitiskt stöd får användas för utrednings- och konsultinsatser i fråga om utbyggnads- och nyetableringsprojekt inom stödområdena 4, 5 och 6. Under anslaget regionalpolitiskt stöd: Bidragsverksamhet beräknas 10 milj. kr. för ändamålet budgetåret 1981/82.

På den regionala nivån finns redan möjlighet för länsstyrelserna att göra liknande utrednings- och konsultinsatser med anlitande av medel på anslaget Åtgärder m. m. i anslutning till länsplanering. Sådana insatser bör också kunna göras vid beredningen av de projekt som centralt handläggs av bl. a. industridepartementet. Utskottet biträder därför förslaget. Det bör för riksdagen redovisas hur i anspråktaga medel har använts.

I sammanhanget tar utskottet upp två motioner om utbildning av företagsledande personal.

Börje Hörnlund (c) och Johan Olsson (c) vill i motion 1817 få till stånd *fördjupade utbildningsinsatser i mindre och medelstora företag*. Motionärerna anser att de kurser för företagare och ledningspersonal som anordnas av bl. a. de regionala utvecklingsfonderna behöver kompletteras med omfattande insatser i de enskilda företagen. Insatserna bör för att ge varaktiga resultat pågå under 1–2 år. Dessutom föreslår motionärerna att man skall starta ettåriga kurser för nya företagare och entreprenörer.

Båda typerna av utbildningsinsatser bör enligt motionärerna bedrivas på försök i de sju skogslänen. Försöken bör pågå i två år och ledas av de regionala utvecklingsfonderna i resp. län. Kostnaden för en tvåårig försöksverksamhet beräknas till sammanlagt 31,5 milj. kr. och den föreslås belasta den gällande totalramen för regionalpolitiskt stöd.

Behovet av utbildningsinsatser för de mindre och medelstora företagen har uppmärksamrats av statsmakterna, bl. a. genom inrättandet vid 1970-talets början av ett statligt institut för företagsutveckling (SIFU). I prop. 1977/78:40 om småföretagen fastslogs att det är en viktig uppgift för näringspolitiken att som ett komplement till det ordinarie utbildningsväsendet främja fortbildningen i företagen. Industriverket tilldelades det övergripande ansvaret för de småföretagsinriktade fortbildningsinsatserna, för vilkas genomförande de nya regionala utvecklingsfonderna fick ett särskilt ansvar. För att ekonomiskt stödja dessa insatser uppfördes fr. o. m. budgetåret 1978/79 på statsbudgeten ett nytt anslag, Bidrag till företagsinriktad fortbildning. Från detta ges bidrag till kurser som ges av offentliga eller privata utbildningsanordnare, exempelvis SIFU. Syftet med anslaget är att man för småföretagen skall kunna utveckla och genomföra relativt billiga kurser som är anpassade till specifika branscher och företagsgrupper. Det förutsätts att kurserna huvudsakligen finansieras av kursarrangören, t. ex. genom kursavgifter.

Som framgår av den ovan lämnade redogörelsen har statsmakterna

under lång tid funnit det vara angeläget att stödja den företagsinriktade fortbildningen. Denna har, som nämnts, hittills tagit sikte på utbildningsbehovet inom branscher eller grupper av företag. Motionärerna vill att man går vidare med nya utbildningsformer som är företagsintensiva i den meningen att de siktar till att lösa problemen i enskilda företag.

Förslaget innebär en kraftig uppräknings av de medel som hittills ställts till förfogande för småföretagsinriktade utbildningsinsatser. Utskottet är därför inte berett att tillstyrka förslaget. Vissa frågor kan dessutom behöva belysas närmare, t. ex. utbildningens omfattning och organisatoriska uppläggning samt kostnadsfördelningen mellan företagen och det allmänna.

Utskottet har erfarit att dessa frågor studeras i den översyn av det regionalpolitiska stödet som f. n. bedrivs av en arbetsgrupp inom industridepartementet. Det finns mycket som talar för att man i framtiden måste använda nya och mera varierade metoder för att driva fram en önskvärd utbyggnad av industrin och andra näringar i industriellt mindre utvecklade områden. Utbildningsinsatser och liknande åtgärder är av självklart intresse att överväga i det sammanhanget. Det anförda innebär sammanfattningsvis att utskottet inte finner det behövligt att föreslå någon åtgärd med anledning av motionen.

Ylva Annerstedt (fp) tar i motiver 1415 upp frågan om *kvinnors möjlighet att verka som företagare*. Hon kritiserar att de generella kampanjer som bedrivits för att främja nyetableringar av företag inte har tagit hänsyn till de speciella problem som möter kvinnor som vill starta egna företag. Nya småföretag ledda av kvinnor kan enligt motionären bli ett sysselsättningsalternativ att räkna med i t. ex. Norrlandslänen. Motionären vill att regeringen skall ta upp problemen i ett regionalpolitiskt perspektiv i den aviserade propositionen om regionalpolitiken.

Utskottet vill för sin del hänvisa till vad ovan sagts om utbildningsinsatser m. m. för att främja nyföretagande. Åtgärder för att främja att kvinnor i ökad omfattning blir företagare är typiskt sett inte regionalpolitiska till sin karaktär utan hör hemma i ett mera allmänt näringspolitiskt sammanhang. Riksdagen kommer senare att få tillfälle att pröva frågan från sådana utgångspunkter med anledning av den till näringsutskottet hänvisade motionen 786 av Christer Eirefelt (fp) och Bonnie Bernström (fp). Även i den motionen begärs en undersökning av förutsättningarna för kvinnor att nyetablera företag och den roll utvecklingsfonderna kan spela i sammanhanget. Med det anförda har utskottet besvarat motionen som inte bör föranleda någon åtgärd.

Turistnäringen

Möjligheterna att ge stöd till företag inom turistnäringen vidgades genom 1979 års regionalpolitiska beslut. Liksom tidigare gäller att stödet i första hand lämnas till projekt inom stödområdena 4–6, dvs. i stort sett till anläggningar i skogslänens inland.

Bertil Danielsson (m) och Ewy Möller (m) yrkar i motion 812 att man skall kunna ge *regionalpolitiskt stöd till turistnäringen i södra och mellersta Sverige*, särskilt om det är fråga om satsningar i primära rekreationsområden, såsom Öland samt Smålands och Östergötlands skärgårdar. Liknande önskemål ingår i de åtgärdsförslag beträffande Kalmar län som presenteras i motion 621 av Bernt Nilsson m. fl. (s). I den motionen tilläggs att stöd även bör kunna lämnas till turistföretag i "glasriket".

Som ovan nämnts har det regionalpolitiska stödet till turistanläggningar förbehållits de delar av landet som omfattas av stödområdena 4–6. Möjlighet finns dock att göra punktinsatser även i stödområdena 1–3. Sådana insatser beslutas av regeringen, som därvid skall ta särskild hänsyn till anläggningar i anslutning till primära rekreationsområden i stödområde 3. Med hänvisning härtill och då frågan om stödet till turistnäringen ingår i den pågående utvärderingen av de regionalpolitiska medlen avstyrker utskottet motionen.

Den privata service- och tjänstesektorn

Regionalpolitiskt stöd har endast i ringa utsträckning lämnats till privata service- och tjänsteföretag. Ett av skälen härför är att stödformerna tidigare främst var utformade med tanke på industriföretag. Som nedan kommer att närmare utvecklas innebär emellertid 1979 års regionalpolitiska reform vidgade möjligheter för tjänste- och serviceföretagen att få stöd.

Enligt 1979 års beslut skall det etableringssamråd som sker inom industridepartementet även omfatta större företag inom den privata tjänste- och servicesektorn. Industriministern anmäler i budgetpropositionen att överläggningar inletts med SAF, LO, TCO och LRF om utformningen av ett sådant samråd. Industriministern räknar med att samrådet till en början kommer att inriktas på ett begränsat antal företag och organisationer för att vinna erfarenheter hur en bredare verksamhet skall utformas.

Vid 1979 års riksdagsbehandling aktualiserades behovet av ytterligare ekonomiska och administrativa styrmedel för att få till stånd en regional omfördelning av sysselsättningen inom den privata service- och tjänstesektorn. Denna sak tas på nytt upp i den socialdemokratiska partimotionen 1433, där man vill att formerna för *påverkan av tjänsteproduktionens lokalisering* uppmärksammas.

Vid den nämnda riksdagsbehandlingen konstaterade utskottet att sysselsättningsutredningen i sitt slutbetänkande behandlat frågan om ytterligare styrmedel inom denna sektor och föreslagit att frågan skulle närmare utredas. Utskottet utgick från att denna utredningsfråga skulle övervägas av regeringen vid beredningen av utredningens betänkande, vilket riksdagen som sin mening gav regeringen till känna. Utskottet förutsätter att dessa överväganden redovisas i den till nästa riksmöte aviserade regionalpolitiska propositionen. Med hänsyn härtill synes motionen inte behöva föranleda någon åtgärd i denna del.

I motion 1874 är Georg Andersson m. fl. (s) inne på liknande frågor som nyss behandlats. Motionärerna efterlyser särskilda stödformer som främjar etableringen i Norrland av *företags- och annan produktionsservice* av kvalificerat slag. De påpekar bl. a. att de regionalpolitiska stödåtgärderna av tradition har varit riktade mot industrin och därför knappast är lämpliga för en kontaktintensiv, företagsinriktad serviceproduktion.

Tjänste- och serviceföretagen har genom 1979 års beslut fått bättre stödmöjligheter. Bl. a. kan de numera även få sysselsättningsstöd. Det har emellertid förutsatts att stödet till sådana företag kan behöva en speciell utformning i varje enskilt fall och därför kan offertstöd tillgripas som ett alternativ till de övriga stödformerna. Offertstöd erbjuder i princip de möjligheter som motionärerna vill ha. Erfarenheterna visar emellertid att det har varit svårt att få denna stödform att fungera på ett effektivt sätt, och det finns därför skäl att pröva frågor av det slag motionärerna tar upp i de pågående övervägandena om utformningen av det framtida regionalpolitiska stödet. Utskottet räknar med att en sådan prövning kommer till stånd utan något särskilt initiativ från riksdagen och föreslår därför inte någon åtgärd med anledning av motion 1874.

Stöd till industribyggnader

Tillgång på lämpliga lokaler är en viktig lokaliseringsfaktor. Bland de regionalpolitiska stödformerna ingår därför olika system med stöd till lokaler för uthyrning på särskilt utsatta orter. Stöd kan utgå för uppförande av statliga industricentra eller för byggande av kommunala industrilokaler. Dessutom finns möjligheter att som beredskapsarbete uppföra lokaler för hantverks- och serviceföretag som riktar sig enbart till den lokala marknaden.

Riksdagen beslöt år 1972 att inleda försök med att uppföra s. k. *industricentra* i det dåvarande inre stödområdet. Verksamheten har till syfte att dels erbjuda ändamålsenliga lokaler för uthyrning på regionalpolitiskt prioriterade orter, dels tillgodose kraven på en god industriell miljö. Huvudman för verksamheten är Stiftelsen Industricentra i Skellefteå, som har till uppgift att planera, uppföra, äga och förvalta anläggningarna samt i övrigt verka för att goda förutsättningar för verksamheten skapas. Stiftelsen verkar också aktivt för att rekrytera lämpliga företag till lokalerna.

Genom riksdagsbeslut åren 1973 och 1976 påbörjades en etappvis utbyggnad av industricentra i Lycksele och Strömsund resp. Haparanda och Ljusdal. Avsikten är att var och en av anläggningarna fullt utbyggda skall omfatta 300 arbetsplatser.

När riksdagen senast tog ställning till utbyggnaden av statliga industricentra (prop. 1978/79: 112, AU 1978/79: 23) beslöts att verksamheten skall fortsätta dels genom att nya industricentra uppförs i Ånge och Vilhelmina, dels genom en utbyggnad av tidigare beslutade anläggningar. Som allmän princip för lokalisering av nya centra släpptes en tidigare bindning till

regionala centra till förmån för orter som "är av strategisk betydelse för utvecklingen av den regionala strukturen och där behov följaktligen finns av större insatser". Beträffande beslutsordningen fastställdes att riksdagen avgör i vilka orter anläggningar skall byggas och att det sedan får ankomma på regeringen att besluta om tidpunkt för bygget och finansiering.

Stiftelsen Industricentra har för finansiering av verksamheten hittills beviljats ca 237 milj. kr. i form av bl. a. lokaliseringsstöd och kapitaltillskott. Resultatet vid de fyra anläggningarna i Lycksele, Strömsund, Haparanda och Ljusdal framgår av följande tabell.

Industricentra	Anläggningskostnad, milj. kr.	Lokalyta		Antal hyresgäster	Antal anställda
		Total varmyta, m ²	Därav uthyrd (%)		
Strömsund	39,1	13 700	84	6	144
Lycksele	33,2	11 600	75	9	91
Haparanda	46,9	9 300	91	4 ¹	81
Ljusdal	37,4	9 000	76	4	67
	156,6 ²	43 600	81	23	383

¹ Inkl. en AMU-filial med nio anställda.

² Därav 100 milj. kr. i lokaliseringsbidrag och avskrivningslån.

Regionalpolitiskt stöd till *kommunala industrilokaler* kan utgå i stödområdena 4, 5 och 6. Stöd kan utgå till kommun för uppförande på mindre orter av mindre industrilokaler för uthyrning. Stödet, som tillkom år 1977, var ursprungligen konstruerat som ett särskilt bidrag men har fr. o. m. den 1 juli 1979 formen av avskrivnings- och lokaliseringslån. Ett villkor för att en kommun skall kunna beviljas stöd är att preliminärt hyreskontrakt har tecknats åtminstone för en del av lokalerna. Som allmän utgångspunkt fastställdes att stödformen skall utnyttjas sparsamt tills erfarenheter vunnits av verksamheten.

Hittills har ett 30-tal kommuner beviljats statligt stöd för att bygga omkring 45 industrilokaler. Totalt har ca 74 milj. kr. utgått i bidrag/avskrivningslån och ca 15 milj. kr. i lokaliseringslån. Ett 60-tal företag har knutits till verksamheten. Närmare 1 000 personer arbetar i lokalerna. I anslutning till yrkandena om stöd till kommunala industrilokaler i Värmlands län noterar utskottet att av de 12 milj. kr., som på utskottets initiativ för innevarande budgetår anvisats för särskilda insatser i länet, har 8 milj. kr. disponerats för avskrivningslån till kommunala industrilokaler i Eda, Filipstad, Hagfors, Munkfors, Storfors, Sunne och Torsby kommuner.

Industriministern anför i budgetpropositionen (s. 72–73) att utbyggnaden av kommunala industrilokaler med statligt stöd har visat sig vara ett effektivt regionalpolitiskt styrmedel. De tidigare uttalade farhågorna för problem att få lokalerna uthyrda har varit överdrivna. Ministern vill därför

gå vidare på den inslagna vägen och förordar att villkoren för utbyggnad i stödområdena 5 och 6 ändras. Om inte särskilda skäl talar häremot föreslås att stöd skall kunna beviljas även om hyreskontrakt inte finns tecknat för någon del av lokalen. Utbyggnaden av det statliga stödet till industrilokaler har tagits upp i ett antal motioner från den allmänna motionstiden. Det allmänna syftet är att vidga möjligheterna till stöd. För industricentras del läggs fram konkreta förslag om orter för nya centra. Regeringen har dessutom i prop. 1980/81:67 som behandlar stålindustrin tagit upp frågan om stöd till ett kommunalt industrihus i Norberg. Den propositionen har i sin tur utlöst motioner med förslag om utvidgat stöd. Utskottet redogör först för de olika förslagen och redovisar därefter sin syn på hur det statliga stödet till industrilokaler bör hanteras.

Förslag om nya industricentra förs fram i fem motioner. Nils-Olof Grönhagen m. fl. (s) vill i motion 613 ha ett nytt centrum i Sollefteå. Karl-Erik Häll (s) har i motion 1813 ett motsvarande förslag för Gällivare. I de båda motionerna 825 av Eivor Nilson (c) och Stina Eliasson (c) samt 1884 av Marianne Stålberg m. fl. (s) föreslås Svegs kommun komma i fråga. Sven Aspling m. fl. (s) för i motion 1472 fram Torsby som sitt förslag till nästa satsning på ett industricentrum.

När det gäller stödet till kommunala industrihus begär Torsten Gustafsson (c) och Per-Axel Nilsson (s) i motion 816 ytterligare lättnader i förhållande till propositionen när det gäller kravet på viss förhandsuthyrning. Motionärerna vill att den i propositionen för stödområdena 5 och 6 föreslagna modifikationen även skall gälla Gotlands kommun som ligger i stödområde 4. Som skäl härför pekar motionärerna på den befolkningsmässiga obalansen i länet och nödvändigheten att förstärka industrisektorn framför allt i de norra, södra och östra delarna.

Frågan om en utvidgning av stödet till att gälla även i regioner utanför stödområdena 4–6 tas upp i fyra motioner från den allmänna motionstiden.

Ing-Marie Hansson m. fl. (s) yrkar i motion 393 att möjligheterna till stöd även i stödområdena 1–3 skall utredas. Ett liknande yrkande finns i motion 1809 av Olle Eriksson (c) och Johan Olsson (c). I denna motion föreslås även att man genom överläggningar med kommunerna skall intressera dessa att i ökad omfattning medverka till att lösa frågan om produktionslokaler för hantverksföretag och mindre industrier. Bengt Wittbom m. fl. (m, c, fp) begär i motion 1840 att regeringen skall ges möjlighet att dispensvägen lämna stöd till industrilokaler till kommuner som i dag är placerade i stödområde 3 men som till stor del uppfyller kriterierna för stödområde 4. I sammanhanget nämns särskilt Ljusnarsberg och Arvika. I den tidigare nämnda motionen 1472 av Sven Aspling m. fl. (s) om sysselsättningspolitiska insatser i Värmland finns ett förslag att stöd till kommunala industrilokaler skall få utgå i hela länet under de tre kommande budgetåren. Dessutom föreslås att ytterligare 10 milj. kr. anslås till arbets-

marknadsverket för att användas som regionalpolitiska avskrivningslån till kommunala industrilokaler i Värmlands län. Det yrkandet behandlas i avsnittet Anslagsfrågor.

I den förut nämnda propositionen 1980/81:67 behandlas stålindustrins utveckling och framtid. Regeringen redovisar därvid sin syn på ett antal aktuella problemställningar. En fråga som tas upp är de aviserade nedläggningarna av masugnen m.m. i Spännarhyttan och delar av stålverket i Surahammar. Detta kommer att medföra ett betydande sysselsättningsbortfall för Norbergs kommun där industrisysselsättningen beräknas minska med 500 personer jämfört med läget 1976. Industriministern anser att struktumvandlingen bör underlättas genom regionalpolitiska insatser. Norberg tillhör stödområde 2. I propositionen anføres att regionalpolitiskt stöd bör kunna utgå med högre subvention än normalt i stödområde 2 då det gäller särskilt angelägna projekt i kommunen. Vidare föreslås att lokaliseringstöd får utgå till kommunala industrilokaler.

I två motioner, som väckts med anledning av propositionen, förespråkas att man skall utsträcka möjligheten att ge stöd till kommunala industrilokaler till fler kommuner i Bergslagen än Norberg. Ingemar Konradsson m.fl. (s) lägger sålunda fram förslag härom i motion 1923 beträffande Lindesberg, Ljusnarsberg och Hällefors. Karl-Gustaf Mathsson m.fl. (s) föreslår i motion 1928 samma sak beträffande Fagersta, Skinnskatteberg, Surahammar och Hallstahammar. De föreslagna kommunerna är placerade i stödområde 2 eller 3 utom Surahammar och Hallstahammar som inte är inplacerade i stödområde.

Utskottet delar den positiva uppfattning som kommit till uttryck såväl i budgetpropositionen som i motionerna när det gäller stöd till industrilokaler som ett regionalpolitiskt instrument. Det finns många exempel på att tillgång på ändamålsenliga lokaler i en ort varit en väsentlig lokaliseringsfaktor. I det arbete som nu igångsatts med utvärdering av de regionalpolitiska medlen bör självfallet även de olika stödformerna till industrilokaler ingå. Utredningsarbetet bör alltså omfatta samtliga former av stöd till uppförande av lokaler.

När det gäller verksamheten med industricentra måste konstateras att även om den innehållit betydande positiva inslag så har den givit begränsade resultat i fråga om nya arbetstillfällen. Kostnaderna har också i vissa hänseenden varit höga. I sammanhanget måste emellertid beaktas att industricentra uppförts på orter där det finns avsevärda svårigheter att skapa industriell verksamhet. I de överväganden som blir aktuella i samband med utvärderingsarbetet bör man vara obunden när det gäller i vilka administrativa former stödet till industrilokaler skall hanteras i framtiden. Mycket talar för ett ökat regionalt inflytande, särskilt när det gäller stöd som avser större industrilokaler av den typ industricentra utgör. Över huvud taget är det viktigt att man i utredningsarbetet tillgodogör sig erfarenheter av de olika stödformerna så att man i framtiden får en så god total resursanvändning som möjligt.

Utskottet utgår också från att utredningsarbetet bedrivs på ett öppet sätt och i nära kontakt med olika intressenter så att frågan blir allsidigt belyst innan resultatet redovisas i den aviserade regionalpolitiska propositionen. Utskottet utesluter inte heller att resultatet av genomgången i regeringskansliet kan ge anledning till en utredning med parlamentarisk sammansättning om bl. a. industricentristiftelsen och dess verksamhet.

När det gäller stödets utformning för den närmaste tiden delar utskottet den uppfattning som kommit till uttryck i bl. a. regeringens förslag att det finns skäl till vissa förändringar. Utskottet biträder således förslaget om lättnader i kravet på förhandsuthyrning av kommunala industrihus i stödområdena 5 och 6. Erfarenheterna av denna justering av villkoren bör avvaktas innan man prövar om det är lämpligt med ytterligare lättnader i samma riktning. Utskottet avstyrker därför yrkandet i motion 816 om att kravet på förhandsuthyrning skall slopas även på Gotland.

Utskottet godtar också regeringsförslaget om stöd till uppförande av industrilokaler i Norbergs kommun, som ligger i stödområde 2. Som tidigare redovisats har förslaget sin grund i problem som hänger samman med omstruktureringen inom stålindustrin. Ett liknande förslag om stöd till industrihus i Ludvika kommun, som är belägen i stödområde 3, har riksdagen redan tidigare bifallit.

I två motioner, 393 av Ing-Marie Hansson m. fl. (s) och 1809 av Olle Eriksson (c) och Johan Olsson (c) vill man ha utredning om att generellt utsträcka möjligheterna att ge stöd till kommunala industrilokaler till kommuner i samtliga stödområden.

Som tidigare redovisats läggs dessutom i flera motioner fram förslag om stöd till industrilokaler i andra kommuner i främst Bergslagen som berörs av omstruktureringen i stålindustrin och som inte ligger i något av de i detta sammanhang bidragsberättigade stödområdena 4, 5 och 6. Det gäller motionerna 1840 av Bengt Wittbom m. fl. (m, c, fp), 1923 av Ingemar Konradsson m. fl. (s), 1928 av Karl-Gustaf Mathsson m. fl. (s) och 1472 av Sven Aspling m. fl. (s).

Det skulle föra för långt att biträda alla dessa motioner men enligt utskottets uppfattning kan det finnas skäl att bevilja stöd i några ytterligare kommuner som är speciellt utsatta på grund av strukturomvandlingen och som inte uppfyller stödområdesvillkoret. Utskottet tänker främst på kommuner i Bergslagen men även andra kommuner som är särskilt hårt drabbade av strukturomvandlingen bör kunna komma i fråga för stöd. Vad här har sagts ligger i linje med det ställningstagande utskottet gjort i avsnittet om stödområdesindelningen om förstärkt regionalpolitiskt stöd till orter som drabbats av strukturomvandlingen inom stålindustrin och gruvnäringen. Regeringen bör därför bemyndigas att då särskilda skäl föreligger bevilja stöd till kommuner utanför stödområdena 4, 5 och 6 för uppförande av industrilokaler. Stödet bör vara förenat med kommunalt ansvarstagande, och subventionsgraden får på vanligt sätt stämmas av mot bakgrund av bl. a. kommunernas inplacering i stödområde.

Med det anförda har utskottet åtminstone till en del tillgodosett de i sammanhanget upptagna motionerna om utvidgning av det kommunala industristödet till nya orter. Vad utskottet anført i den frågan och om en utredning om den framtida inriktningen av stödet till industrilokaler bör regeringen underrättas om.

När det gäller yrkandena om etablering av industricentra i Gällivare, Sollefteå, Sveg och Torsby noterar utskottet att samtliga dessa orter tillhör den kategori kommuner där det är angeläget med kraftfulla regionalpolitiska åtgärder. Med hänsyn till den utvärdering som skall äga rum av industricentraverksamheten och som under nästa riksmöte skall redovisas för riksdagen är det inte lämpligt att i dag göra bestämda uttalanden till förmån för någon eller några av de aktuella orterna. För denna ståndpunkt talar bl. a. det skälet att formerna för verksamheten kan komma att ändras som ett resultat av utredningsarbetet. Om riksdagen nu binder sig för nya åtaganden kan det försvåra önskvärda förändringar och därmed påverka resursanvändningen negativt. De aktuella motionsyrkandena bör sålunda inte föranleda någon åtgärd.

Glesbygdssöd

I 1979 års förordning om statligt stöd till glesbygd har samlats de bestämmelser som tidigare fanns på skilda håll om stödåtgärder i glesbygderna. Förordningen reglerar det stöd som kan ges till

1. sysselsättningsfrämjande insatser i glesbygden,
2. kommersiell service i glesbygden,
3. intensifierade kommunala sysselsättningsinsatser i glesbygden (s. k. IKS-arbeten),
4. samhällelig service i glesbygden.

Den femte stödformen, stöd till regionala utvecklingsfonder för särskilda projekt som främjar företagsamhet i glesbygden och skärgårdar, ingår inte i förordningen utan behandlas i de årliga regleringsbrevet.

Glesbygdssstödet finansieras från ett särskilt anslag som behandlas i det senare avsnittet om anslagsfrågor. Kostnaderna för stödet ligger utanför den femåriga ramen för det regionalpolitiska stödet.

År 1973 tillsattes i regeringens kansli en särskild arbetsgrupp för glesbygdfrågor. Till denna knöts året därpå en parlamentariskt sammansatt referensgrupp. I början av år 1977 ersattes de båda grupperna med den nuvarande glesbygd delegationen, som har till uppgift att bereda, samordna och intensifiera regeringens glesbygdinsatser. Delegationen har parlamentarisk sammansättning.

Glesbygd delegationen har vid årsskiftet antagit ett arbetsprogram enligt vilket delegationen skall koncentrera sina insatser under det kommande året på följande uppgifter som här återges punktvis:

1. Energin och sysselsättningen i glesbygd (utveckling av alternativa energikällor anpassade till förhållandena i glesbygden).
2. Utveckling av småskalig teknik som kan gagna glesbygden.
3. Bättre tillvaratagande av naturprodukter, som t. ex. bär och svamp.
4. Särskilda projekt för att utveckla vissa glesbygdsområden (Särna i Kopparbergs län samt bl. a. Björksele och Kalvträsk i Västerbottens län).
5. Etablering av lokala glesbygdskontor för myndigheter och andra organ som sysslar med glesbygdsfrågor.
6. Utvärdering och förbättring av det särskilda glesbygdssstödet.

I motion 1818 av Bertil Jonasson m.fl. (c, m, fp) och 620 av Bertil Jonasson (c) ensam förespråkas ett förbättrat statligt stöd till *kombinationssysselsättning i glesbygden*. I motionerna pläderas för "ett småskaligt samhälls- och produktionsmönster", och det framhålls att stommen i glesbygdens näringsliv bör utgöras av jord- och skogsbruk, fiske, bär- och svampplockning, energi-, malm- och mineralproduktion, hemslöjd, hantverk och småindustriell verksamhet samt turism och serviceverksamhet. Bertil Jonasson förordar dessutom i motion 620 en översyn av jordförvärvslagen.

En ny jordförvärvslag trädde i kraft den 1 juli 1979. Möjligheter att ta regionalpolitiska hänsyn finns direkt inskrivna i lagen. När det gäller övriga motionsförslag hänvisar utskottet till glesbygd delegationens arbetsprogram, som offentliggjordes strax efter den allmänna motionstidens utgång. Programmet utgår från att kombinerad verksamhet, småskalighet och vidareförädling av råvaror är nyckelbegrepp för glesbygdsutvecklingen, som vidare enligt delegationen måste baseras på verksamheter av de slag som nämns i motionerna. Delegationen, som är regeringens beredningsorgan för glesbygdsfrågor, har sålunda bestämt sig för att ge sitt arbete en inriktning som i allt väsentligt sammanfaller med motionärernas önskemål. På grund härav finner utskottet inte skäl att föreslå någon åtgärd med anledning av motionsyrkandena som för den skull avstyrks.

Kombinationssysselsättning i glesbygderna behandlas även av Börje Hörnlund (c) i motion 1815. Han påpekar att utflyttningen från glesbygderna har lett till att där uppstått brist på yrkeskunniga hantverkare, något som aktualiserat frågan om *hantverksservice i glesbygderna*. Börje Hörnlund tänker sig en utveckling av "tusenkonstnärer" i glesbygderna genom olika utbildningsinsatser så att antingen jordbrukare, skogsarbetare m. fl. kan bedriva hantverk som kombinationssysselsättning eller redan utbildade hantverkare skaffar sig ett kompletterande kunnande som ger underlag för heltidsarbete och därmed stimulerar dem att flytta tillbaka från centralorterna till glesbygdsområdena. Glesbygd delegationen bör få i uppdrag att studera dessa frågor och lämna härav föranledda förslag. Motionären vill att delegationen skall speciellt pröva möjligheterna att utforma utbildningspaket som stimulerar kombinationssysselsättning med den inriktning som angetts i motionen.

Utskottet ser positivt på motionens syfte. Glesbygdsdelegationen har, som redan nämnts, i sitt nya arbetsprogram framhållit som en av förutsättningar för en gynnsam utveckling i glesbygderna att skilda former av kombinerad verksamhet främjas. Utskottet finner det naturligt att motionens uppslag närmare prövas i delegationens närmast förestående arbete. Utskottet förutsätter att detta sker utan något initiativ från riksdagen på grund av motionen, som alltså inte bör föranleda någon åtgärd.

I anslutning här till tar utskottet upp motion 612 av Nils-Olof Grönhagen m. fl. (s) om statligt stöd till ett *glesbygdscentrum i Sollefteå*. I motionen sägs att man i Västernorrlands län fullföljer projektet Inland Y genom att arbeta vidare med olika delprojekt för att förbättra sysselsättningen i glesbygd, exempelvis utnyttjande av naturprodukter som svamp och bär, smådjursuppfödning, skogsvård samt statliga kontorsservicecentraler. De metodfrågor som uppkommer måste studeras och följas upp med praktiska försök. För detta behövs ett glesbygdscentrum som arbetar med en småskalig verksamhet som bakgrund.

Även de projekt som nämns i motion 612 faller inom ramen för det arbetsprogram som prioriterats av glesbygdsdelegationen. Det är värdefullt att praktiska försök kommer till stånd och kan läggas till grund för en värdering av delegationen. De olika aktiviteter för sysselsättning och service i glesbygden som bedrivs i Västernorrlands län liksom i andra län finansieras av de medel som ställs till länsstyrelsernas förfogande från anslagen Åtgärder i glesbygder och Åtgärder m. m. i anslutning till länsplanering. Därigenom vinner man att statligt stöd lämnas till olika projekt efter en prioritering som görs av länen själva. Utskottet anser att man i förevarande fall inte bör göra ett avsteg från denna ordning och kan följaktligen inte biträda motionen.

Stödet till kommersiell service i glesbygder behandlas i två motioner. Iris Mårtensson m. fl. (s) begär i motion 339 ett *vidgat driftsstöd till glesbygdsbutiker* i de fall det finns ett betydande samhällsintresse av att verksamheten upprätthålls. Motionärerna anser vidare att en bättre ersättning till glesbygdsbutikerna för statliga servicefunktioner som post, tips-tjänst, apotek m. m. också kan vara en metod att förbättra butikernas lönsamhet.

Det statliga stödet till glesbygdsbutikerna utgörs av avskrivnings- och investeringslån för till- och ombyggnadsarbeten samt anskaffning av inredning och utrustning. Kreditgarantier lämnas för inköp av varulager. Även driftsstöd kan lämnas men, som påpekas av motionärerna, är möjligheterna här till f. n. mycket begränsade. "Synnerliga skäl" skall föreligga, och stödet får löpa endast under en begränsad övergångstid och i avvaktan på andra åtgärder.

Vad först beträffar frågan om vidgade servicefunktioner för glesbygdsbutiker kan noteras att konsumentverket tidigare har utrett den frågan och avgivit en slutrapport till regeringen år 1979. Den frågan är följaktligen

redan aktualiserad i regeringens kansli. Det kan tilläggas att ersättningarna till butiksägarna i glesbygden för tjänster åt det allmänna bestäms efter överläggningar med livsmedelshandlarnas och kioskägarnas organisationer.

När det sedan gäller frågan om vidgat driftsstöd erinrar utskottet om att riksdagen på våren 1979 begärde att regeringen skulle låta företa en översyn av formerna för driftstödet med sikte på ett mer effektivt bidragssystem. Konsumentverket har fått i uppdrag att göra översynen och väntas bli klart med sitt arbete i höst. Då initiativet till översynen tagits av riksdagen räknar utskottet med att regeringen redovisar sina överväganden med anledning av översynen i den aviserade regionalpolitiska propositionen. Med hänsyn till det anförda anser utskottet det inte vara motiverat att föreslå riksdagen ta ett nytt initiativ i frågan. Motionen bör därför inte föranleda någon åtgärd.

Liknande synpunkter på behovet av stöd till glesbygdshandeln anföras i motion 1873 av Ingegärd Oskarsson m. fl. (c). De framhåller bl. a. att lanthandeln spelar en central roll för invånarnas servicebehov och fyller en viktig social funktion i glesbygden, och de vill att riksdagen skall uttala att regeringen i sitt fortsatta arbete skall slå vakt om insatserna i glesbygder.

Utskottet hänvisar till vad som nyss sagts om den av riksdagen begärda översynen av stödet till glesbygdsbutikerna. Syftet skall, som nämnts, vara att göra stödet effektivare. Det får förutsättas att de förslag som läggs fram för riksdagen med anledning av översynen har denna inriktning. Det är mot den bakgrunden inte påkallat att riksdagen gör ett uttalande av det slag som motionärerna har begärt.

Decentralisering av statlig verksamhet

Allmän bakgrund

Den aktiva regionalpolitik som inleddes år 1965 var till en början inriktad på att stödja en utbyggnad av industri och turism i de från sysselsättningsynpunkt mindre utvecklade delarna av landet. Den offentliga sektorn tilldrog sig efter hand allt större intresse.

Det ledde fram till bl. a. 1971 och 1973 års beslut om omlokaliseringen av central statlig förvaltning m. m. En viktig roll har även decentraliseringen av universitets- och högskoleorganisationen spelat.

På våren 1979 behandlade riksdagen decentraliseringsfrågorna i två skilda sammanhang. I prop. 1978/79: 111, om åtgärder mot krångel och onödig byråkrati, presenterades i anslutning till förslag av decentraliseringsutredningen ett allmänt handlingsprogram i tio punkter för decentralisering. Programmet godkändes i allt väsentligt av riksdagen. I sammanhanget underströk konstitutionsutskottet vid sin behandling av frågan (KU 1978/79: 35) bl. a. att decentraliseringsfrågorna skall permanent bevakas på

olika nivåer i statsförvaltningen. Den centrala politiska samordningen av frågorna föreslogs bli förlagd till regeringen och dess kansli. Myndighetenas ansvar för att främja decentralisering till regionala och lokala statliga eller andra organ blev till följd av riksdagens beslut inskrivet i allmänna verksamstadgan (4 §).

Decentraliseringsfrågorna togs upp även i 1979 års regionalpolitiska proposition. I denna behandlades inte bara statlig utan även landstings- och kommunal verksamhet. Arbetsmarknadsutskottet underströk i sitt betänkande AU 1978/79: 23 att arbetet med en fortsatt omfördelning av statlig verksamhet på central och regional nivå borde intensifieras. Som aktuella åtgärder pekade utskottet på en delegering av beslutsbefogenheter och decentralisering av arbetsuppgifter från central till regional eller lokal nivå. Hit hörde också omlokalisering av central statlig verksamhet. En ny omlokalisering av statlig förvaltning av det slag som tidigare genomförts ansågs inte vara aktuell. Däremot borde man målmedvetet pröva möjligheterna att omlokalisera ny eller expanderande statlig förvaltning. Denna prövning borde ske kontinuerligt genom ett särskilt organ i form av en till regeringens kansli knuten delegation.

Regeringen har genom beslut i december 1979 inrättat en decentraliseringsdelegation. Dess ordförande är statsrådet Olof Johansson.

Vidare har regeringen i 1979 års förordning om skyldighet för statlig myndighet att följa riktlinjerna för regionalpolitiken ålagt myndigheterna att systematiskt beakta möjligheterna till decentralisering av verksamheten.

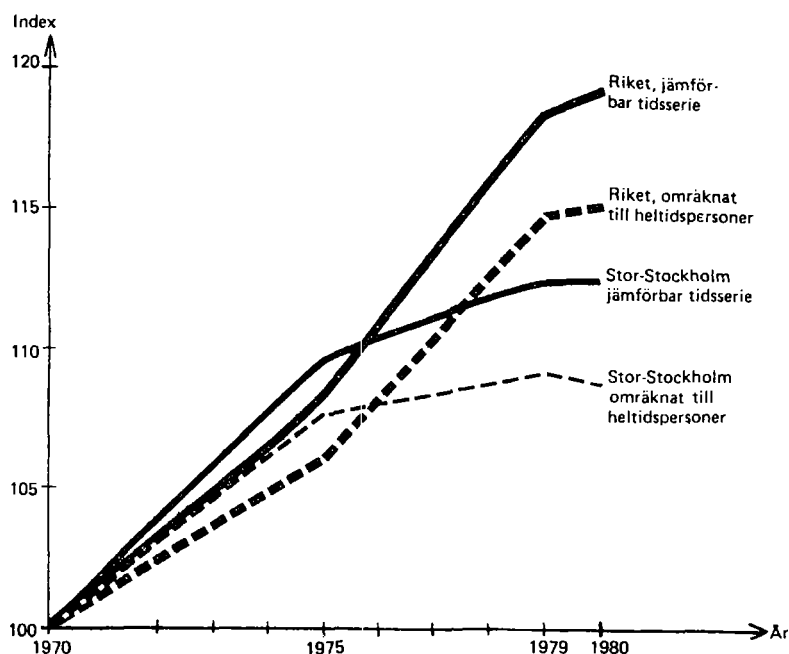
Den statliga verksamhetens utveckling under 1970-talet

Besluten vid 1970-talets början att utlokalisera statlig verksamhet från Stockholmsområdet hade som motiv att dämpa expansionen i denna region och samtidigt bidra till en mer differentierad sysselsättning i de primära centra som var mottagande orter i syfte att utveckla dessa orter till attraktiva alternativ till storstadsregionerna.

Omlokaliseringen kom att omfatta 43 myndigheter eller andra verksamheter eller delar därav med drygt 10 000 tjänster. Utflyttningarna påbörjades år 1973 och genomfördes till sin huvuddel successivt åren 1975–1980. I ett par fall genomförs omlokaliseringen först längre fram på 1980-talet.

I den allmänna debatten har hävdats att syftet med omlokaliseringarna såtillvida har förfelats att den statliga förvaltningen i Stockholmsregionen trots utflyttningarna har fortsatt att växa kraftigt. Eftersom detta synsätt återspeglas i några av de motioner som senare redovisas lämnas här några uppgifter som belyser utvecklingen i Stockholmsregionen och landet i övrigt.

Diagram 6. Antal anställda i statlig verksamhet 1970–1980
Index 1970 = 100



Källa: SCB

Ovanstående diagram visar förändringarna i antalet anställda i statlig verksamhet åren 1970–1980. Med statlig verksamhet menas här civil och militär förvaltning samt affärsverken. Undantagna är lärare vid grundskolor och gymnasier m. fl. samt anställda vid statliga företag.

Av diagrammet framgår att antalet statsanställda i riket under 1970-talet ökade med 19%. Till en del kan tillväxten tillskrivas ett ökat deltidsarbete. Räknar man om de deltidsarbetande till heltidssysselsatta för att få ett mått på ändringen av sysselsättningsvolymen stannar ökningen vid 15% för riket.

I Stockholmsregionen blev utvecklingen en annan. Efter en snabb uppgång under 1970-talets första hälft bromsades tillväxttakten kraftigt och stannade volymmässigt vid 8,8%. Det var under 1970-talets senare del som den övervägande delen av omlokaliseringarna verkställdes. Det markerade trendbrottet vid mitten av 1970-talet tyder på att omlokaliseringarna fick en påtaglig effekt på utvecklingen av den statliga sysselsättningen i Stockholmsregionen.

I följande tabell redovisas förändringarna i absoluta tal av antalet statsanställda med fördelning på länen. För att få jämförbara serier har det varit nödvändigt att begränsa redovisningen till åren 1975–1980. Tabellen visar

Tabell 4. Statsanställda fördelade länsvis

Län	Antal statsanställda		Förändring i % 1975—1980	Statsanställda år 1980 i % av sysselsatta befolkning (16—74 år)	
	1975	1980			
Norrbottnens	16 896	18 754	11,0	15,1	9,7
Västerbottens	11 960	14 036	17,4	11,8	7,9
Västernorrlands	13 054	14 307	9,6	11,1	7,3
Jämtlands	6 854	7 326	6,9	11,5	7,5
Gävleborgs	9 294	10 691	15,0	7,6	5,0
Kopparbergs	7 499	9 039	20,5	6,7	4,4
Värmlands	9 507	10 996	15,7	8,0	5,3
Örebro	10 310	11 273	9,3	8,6	5,7
Västmanlands	8 809	9 611	9,1	7,5	5,1
Uppsala	14 579	17 915	22,9	14,4	10,3
Stockholms	119 217	122 966	3,1	14,6	10,8
Södermanlands	8 067	8 208	1,7	6,6	4,5
Östergötlands	15 784	19 439	23,2	9,9	6,9
Skaraborgs	9 092	9 729	7,0	7,4	5,1
Älvsborgs	11 385	11 975	5,2	5,7	4,0
Göteborgs och Bohus	31 234	34 950	11,9	9,8	6,6
Hallands	6 959	7 450	7,1	6,5	4,6
Jönköpings	8 785	10 287	17,1	6,9	4,9
Kronobergs	5 037	5 604	11,3	6,6	4,6
Kalmar	5 693	6 211	9,1	5,3	3,6
Gotlands	2 844	3 083	8,4	11,4	7,8
Blekinge	7 146	6 727	-5,9	9,0	6,1
Kristianstads	9 954	10 721	7,7	8,0	5,4
Malmöhus	29 654	33 106	11,6	8,8	6,1
RIKET	381 814	416 747	9,1	10,0	6,9

Källor: Uppgifterna om antalet statsanställda åren 1975 och 1980 är sammanställda inom SCB för AU:s räkning. De statsanställdas andel av sysselsatta och befolkning har beräknats inom AU:s kansli med ledning av råtabellerna till SCB:s arbetskraftsundersökningar (AKU) för första kvartalet 1980.

dessutom de statsanställdas andel av befolkning och sysselsatta personer i resp. län.

Som statsanställda räknas anställda inom civil och militär förvaltning samt inom affärsverken. Vidare ingår anställda vid statliga verkstäder m. m. (med anställningsförmåner enligt avtalet AST-R) samt personer i beredskapsarbete inom den statliga tjänstesektorn och arkivarbetare (numera anställda med lönebidrag). Ett mindre antal, ca 8 000, har inte kunnat fördelas på län och ingår därför inte i tabellen.

Tabellen utesluter liksom diagrammet lärare vid grundskolor och gymnasier m. fl. Den anger antalet anställda oavsett om de arbetar på *heltid* eller *deltid*.

Tabellen visar att Stockholms län har en dominerande ställning när det gäller antalet statsanställda även om man får ta hänsyn till att länet har en statlig förvaltning av regional och lokal karaktär som är dimensionerad efter det jämfört med andra län höga befolkningstalet. Länets position har inte ändrats nämnvärt av att det skett endast en begränsad ökning av antalet statsanställda under 1970-talets senare del.

Vidare framgår av tabellen att förändringarna i antalet statligt anställda under den redovisade femårsperioden varierar kraftigt. Påtagliga öknings har skett i län som tagit emot omlokaliserad statlig verksamhet. Särskilt gäller det om Östergötlands, Jönköpings, Värmlands, Kopparbergs och Gävleborgs län. I Uppsala och Västerbottens län svarar omlokaliseringarna enbart för en del av tillväxten.

Ökningstalet för Södermanlands län är lågt (1,7 %). Eftersom uppgifterna för 1980 hänför sig till mars månad ingår inte effekten av omlokaliseringen av fortifikationsförvaltningen till Eskilstuna som genomfördes i september samma år.

Endast ett län har haft en minskning av antalet statsanställda, nämligen Blekinge län med 6 % samtidigt som landet i övrigt hade en genomsnittlig ökning med 9 %.

Även den del av tabellen som anger de statsanställdas andel av sysselsatta uppvisar stora skillnader länen emellan. Störst är andelarna i Stockholms, Uppsala och Norrbottens län. Även Gotlands, Västernorrlands, Jämtlands och Västerbottens län ligger klart över riksgenomsnittet. Lågst är andelen statsanställda i Kalmar och därefter i Älvsborgs län. Trots tillskottet genom omlokaliseringarna har Jönköpings, Värmlands, Kopparbergs och Gävleborgs län fortfarande andelar som ligger under genomsnittet för riket.

De statistiska uppgifter som lämnats ovan omfattar inte lärare m. fl. personalgrupper. De brukar anses som anställda "i övrig statligt löner reglerad verksamhet" men har inte staten som arbetsgivare. Dessa arbetstagaras antal är ca 175 000, och de utgörs av lärare och skolledare vid grundskolor, gymnasier, kommunal vuxenutbildning, folkhögskolor och särskolor. Vidare ingår anställda vid försäkringskassor samt präster, kyrkomusiker, skogsvårdsstyrelsernas personal m. fl. Dessa personalgrupper är med små variationer fördelade över landet efter befolkningens storlek i de olika länen.

Inomregional decentralisering av statlig verksamhet

Som tidigare nämnts har myndigheterna genom bestämmelser i två skilda författningar ålagts att verka för att deras verksamhet decentraliseras. Avsikten härmed är inte bara att flytta ansvar, befogenheter eller resurser från central till regional nivå utan även att göra motsvarande omflyttning från regional till lokal nivå. Bakom decentraliseringssträvandena ligger tanken att flytta besluten närmare människorna men också att genom överflyttning av arbetsuppgifter få till stånd en jämnare spridning av sysselsättningstillfällena på den offentliga sektorn. En decentralisering inom länen blir därigenom ett led i arbetet på en bättre inomregional balans. Decentraliseringsfrågorna har därför uppmärksamats av länsstyrelserna i enlighet med regeringens anvisningar för länsplaneringen.

Länsstyrelsen i Östergötlands län kom år 1979 överens med statskontoret att verket skulle vara behjälpligt med att undersöka möjligheterna till

en inomregional decentralisering inom länet. I överenskommelsen ingick att statskontoret samtidigt skulle göra ett mer generellt utvecklingsarbete till stöd även för andra länsstyrelser. Statskontoret redovisade sitt arbete i november 1980 med en rapport till regeringen benämnd Inomregional decentralisering av offentlig verksamhet.

I sammanfattning återges här några av statskontorets slutsatser.

Som tidigare sagts har statsmakterna intagit ståndpunkten att omlokalisering av statlig verksamhet skall inriktas på ny eller expanderande verksamhet. Statskontoret menar att den tesen inte håller eftersom den statliga sektorn med få undantag inte längre växer. En viss tillväxt förekommer dock fortfarande inom landstingens verksamhet varför landstingen sägs ha större möjligheter än staten att åstadkomma en inomregional decentralisering.

Sysselsättningseffekten genom omfördelning av statlig verksamhet inom länen blir ringa men inte så obetydlig att man inte bör ta till vara de möjligheter som finns. I Östergötland kom man fram till att ca 200 tjänster skulle kunna flyttas ut från Linköping och Norrköping.

För att få en nämnvärd regionalpolitisk effekt måste en decentralisering ske genom omlokalisering av hela verksamheter eller av vissa funktioner eller enheter. Det innebär bl. a. att man av personalpolitiska skäl måste precisera villkoren för "medflyttare" och "stannare".

En beslutsdelegering efter principen att flytta besluten närmare människorna leder inte till att sysselsättning sprids från större till mindre orter. En sådan decentralisering blir nämligen i huvudsak befolkningsproportionell. Resurserna hamnar under alla omständigheter i de större orterna. Över huvud taget kommer statskontoret fram till att man av olika skäl inte kan stödja de mycket små kommunernas sysselsättningsbehov genom en inomregional decentralisering. I rapporten talas om "Motalaeffekten". Uttrycket syftar på att för vissa organ i Östergötlands län ansågs Motala vara det realistiska alternativet till Linköping och Norrköping.

Statskontoret anser generellt sett att länsrätten, besvärsheten inom länsstyrelsens skatteavdelning och bil- och körkortregistret är möjliga att omlokalisera. Stora delar av uppgifterna vid försäkringskassornas regionala centralkontor bör också enligt statskontoret kunna föras ut till större lokalkontor. Vidare anser statskontoret det vara möjligt att omlokalisera uppgifter inom televerkets 20 teleområden samt att överföra deklara-tionsgranskning av rörelseidkare och taxeringsrevision från länsstyrelsernas skatteenheter till lokala skattemyndigheter.

Mot bakgrund av sitt eget arbete och det arbete som utförts inom länsplaneringen och på annat håll konstaterar statskontoret att problemet inte längre är att finna tänkbara decentraliseringsobjekt utan att genomföra redan framförda förslag. Länsstyrelserna har ringa möjligheter att genomdriva eller ens påverka sektorsmyndigheterna att decentralisera sin verksamhet. I de flesta fall krävs sektorsövergripande principbeslut för att

starta decentraliseringsprocessen. Statskontoret framhåller att endast riksdag och regering kan fatta sådana beslut. Det uttalas samtidigt att decentraliseringsförslagen har störst möjlighet att inarbetas i beslutsprocessen i de fall organisations- eller verksamhetsöversyner pågår eller är under övervägande.

Decentraliseringsfrågorna i årets budgetproposition

I budgetpropositionens bilaga 3 För flera huvudtitlar gemensamma frågor behandlas under punkt 9 (s. 15–16) decentralisering inom statsförvaltningen. I denna punkt informerar statsrådet Johansson om att regeringen i sitt kansli inrättat en delegation för decentralisering av statlig verksamhet. Delegationen sägs ha koncentrerat sina insatser på lokalisering av planerade nya myndigheter och på myndigheter som har anmält behov av lokaler. Delegationen har vidare biträtt statsrådsberedningen i arbetet på att decentralisera ärenden från regeringskansliet. Avslutningsvis framhåller statsrådet Johansson som angeläget att myndigheterna prövar möjligheterna att genom decentralisering åstadkomma besparingar.

I industridepartementets huvudtitel s. 69 erinrar statsrådet Åsling om vad som i 1979 års regionalpolitiska beslut sades om den offentliga sektorns roll i regionalpolitiken och om tillkomsten av decentraliseringsdelegationen.

Motioner

Socialdemokraterna räknar i partimotionen 1433 med att den totala sysselsättningen på den offentliga sektorn kommer att fortsätta att öka även vid en svag utveckling av ekonomin som helhet. Större delen av tillväxten sker i storstadsområdena, men även i övriga län fortsätter den offentliga sektorn att växa genom en fortsatt utbyggnad av landstingens och kommunernas verksamhet. Till en del betingas den ökade offentliga sysselsättningen av växande lokala behov av tjänsteproduktion. Denna sysselsättningstillväxt kan inte omfördelas till sysselsättningssvaga regioner. Däremot är det möjligt att omlokalisera central och regional statlig förvaltning.

Behovet av nya arbetstillfällen är stort i många delar av landet. Samtidigt kommer efterfrågan på arbetskraft att utvecklas starkare i storstadsområdena, framför allt i Stockholmsområdet, än i övriga delar av landet. Mot denna bakgrund bör arbetet inom decentraliseringsdelegationen intensifieras. Den bör göra en bred genomlysning av den centrala statliga förvaltningen för att klargöra vilka ytterligare omlokaliseringar som är möjliga. Särskilt bör man uppmärksamma möjligheterna att omlokalisera delar av myndigheter med relativt avgränsade funktioner. Nyttillkommande verksamhet bör så långt möjligt lokaliseras utanför Stockholmsregionen.

Även regional statlig verksamhet bör kunna spridas över länen i större

utsträckning än f. n. Likaså bör lokala sysselsättningsbehov beaktas vid lokalisering av tjänsteproduktion och förvaltning inom landstingen och de större kommunerna. Riktlinjer för lokalisering av landstings- och primärkommunal verksamhet bör utarbetas under medverkan av företrädare för staten, landstingen och kommunerna.

I ett antal motioner framförs önskemål om förläggning av statlig verksamhet till vissa län eller orter.

Således pekar Bertil Jonasson m. fl. i motion 1818 (c, m, fp) på behovet att flytta statliga funktioner från överhettade regioner till *glesbygdslänen*. Omflyttningen behöver inte nödvändigtvis ske till den största orten i dessa län. Decentraliseringsdelegationens roll i sammanhanget understryks av motionärerna.

Marianne Stålberg m. fl. (s) åberopar i motion 1884 den fortsatta tillväxten av statlig förvaltning i Stockholmsområdet som skäl för en ökad decentralisering varvid *Östersundsområdet* bör vara ett konkurrenskraftigt alternativ. Parallellt måste finnas en strävan att sprida offentlig förvaltning från Östersund ut i länet.

En intensifiering av decentraliseringsdelegationens arbete begärs vidare av Axel Andersson m. fl. (s) i motion 275, varvid som bakgrund bl. a. anges en fortsatt ökning av de statliga arbetstillfällena i Stockholm. Vid förläggning av nya statliga verksamheter bör särskild hänsyn tas till *Gävleborgs län* som har en låg statlig sysselsättning. Fördelningen av statliga arbetstillfällen inom länet bör dessutom inriktas på en regional utjämning till förmån för de mindre kommunerna.

Bertil Måbrink (vpk) vill i motion 1060 att *Hofors* och *Söderhamn* skall tillföras statlig verksamhet vari han inbegriper verkstadsindustri.

Sven Aspling m. fl. (s) begär i motion 1472 att regeringen skall lägga fram förslag om lämpliga lokaliseringsobjekt till *Värmland*. Motionärerna pekar bl. a. på att effekterna för länets del av 1971 och 1973 års omlokaliseringsbeslut har urholkats genom rationaliseringar inom de omlokaliserade myndigheterna. Yrkandet tas upp i avsnittet Åtgärder i olika delar av landet.

Kalmar län bör enligt Eric Rejdnell (fp) i motion 1826 få ytterligare statlig verksamhet då länet har en mycket ringa andel statsanställda. Dessutom har ingen ersättning givits för det bortfall av sysselsättning som nedläggningen av flygflottiljen F 12 innebar.

Hans Gustafsson m. fl. (s) vill i motion 1423 att decentraliseringsdelegationen skall få i uppdrag att verka för lokalisering av statlig verksamhet till *Blekinge län* med hänsyn till neddragningen av den statliga verksamheten i Karlskrona och till situationen i övrigt i länet.

Förläggning av statlig verksamhet som led i åtgärdsprogram föreslås vidare för *Gävleborgs län* i motionerna 623 av Olle Westberg i *Hofors* m. fl. (s) och 1821 av Johan Olsson m. fl. (c), *Älvsborgs län* i motion 616 av Wilhelm Gustafsson (fp) samt *Kalmar län* i motion 621 av Bernt Nilsson m. fl. (s).

I tre motioner för man fram förslag om speciella decentraliseringsåtgärder.

Martin Segerstedt m. fl. (s) föreslår sålunda i motion 482 att ett *Statens hus i Ånge* skall inrättas till vilket en samlokalisering av offentliga organ i länet avses ske. Ulla Tillander (c) vill i motion 329 flytta *naturvårdsverket till Malmöregionen*. Slutligen förespråkar Georg Andersson m. fl. (s) i motion 1874 en *decentralisering av kommittésekretariaten* till hovrätts- och högskoleorter. Vidare vill motionärerna att förvaltningsutredningen skall undersöka möjligheterna att till regionala och lokala statliga organ decentralisera arbetsuppgifter som på grund av nedskärning i de centrala förvaltningarna inte längre kan fullgöras där.

Decentraliseringsdelegationen

Decentraliseringsdelegationen består förutom av ordföranden, statsrådet Johansson, av budgetchefen i budgetdepartementet och statssekreterarna i kommunikations-, industri- och kommundepartementen. Vidare finns adjungerade ledamöter och experter. Till delegationen är knuten en referensgrupp bestående av statssekreterare Stig Larsson, ordförande, och sex riksdagsledamöter som representerar samtliga riksdagspartier. Delegationen har ett eget kansli.

Delegationen fungerar som regeringens och regeringskansliets samordnande organ för decentralisering och lokalisering av statlig verksamhet. Den skall med utgångspunkt i riksdagens regionalpolitiska ställningstaganden verka för en intensifiering av arbetet med en decentralisering av befogenheter och resurser när det gäller både den centrala och den regionala statsförvaltningen.

Ett handlingsprogram för delegationens arbete under år 1981 har nyligen offentliggjorts. Programmet gäller arbetet inom såväl regeringskansliet som myndigheter och affärsverk. Programmet innebär i huvudsak följande.

Inom regeringens kansli skall samarbetet vidgas mellan delegationen och budgetavdelningen inom budgetdepartementet. Kommittéerna åläggs att beakta decentraliseringsfrågorna i sitt arbete. De årliga budgetredovisningarna till myndigheterna skall omarbetas så att departementen och delegationen får bättre möjligheter att följa decentraliseringsarbetet hos myndigheterna. Strävandena att decentralisera ut handläggningen av ärenden från regeringskansliet skall fortsätta.

När det gäller myndigheter och affärsverk sägs målet vara att få in decentraliseringsarbetet som en fortlöpande process som tillgodoser besparingsperspektivet samt kraven på förenklingar, effektivitet och rationalisering. Det är angeläget att arbetet kommer i gång vid myndigheter som har såväl central som regional och/eller lokal förvaltning.

Delegationen har aktualiserat decentraliseringsfrågor vid överläggningen med ett par av affärsverken. Kontakterna kommer att fortsätta med

andra affärsverk. Förutsättningarna och formerna för att inordna dessa verk i de regionalpolitiska och arbetsmarknadspolitiska stödsystemen kommer att undersökas av delegationen.

I anslutning till statskontorets tidigare redovisade rapport om inomregional decentralisering av offentlig verksamhet förordar delegationen att de berörda myndigheterna i höstens anslagsframställningar lägger fram förslag till genomförandeprogram. Kostnadskrävande projekt bör inte föras fram. I Östergötlands län anses det inte behövligt att ta fram ytterligare utredningsmaterial. Statskontorets decentraliseringsprojekt i länet kommer att slutföras av en särskilt tillkallad expert under våren och prövas i höstens budgetarbete.

Politikens inriktning

Den offentliga sektorn har fått en allt större betydelse för sysselsättningen och därmed för den regionala utvecklingen. I runt tal 1,5 miljoner människor sysselsätts inom denna sektor. Av dem är något mindre än en tredjedel i statlig verksamhet. Det har i olika sammanhang fastslagits att de regionalpolitiska strävandena måste komma in i planeringen av den offentliga sektorn, bl. a. genom uttalanden från riksdagens sida, i författningar och i anvisningarna för länsplaneringen. För att ge arbetet en central styrning har på riksdagens initiativ inrättats en särskild delegation i regeringskansliet. Delegationen har efter ett inkörningsskede på ett drygt halvår nyligen antagit ett handlingsprogram för 1981 med vissa markeringar av inriktningen av sitt arbete.

Decentraliseringen kan ske på två vägar. En väg är att överföra (delegera) beslutsbefogenheter och arbetsuppgifter från central till regional nivå och från regional till lokal nivå. Decentraliseringsdelegationen har särskilt inriktat sitt arbete på denna typ av decentralisering, varvid ett viktigt syfte anges vara att uppnå besparingar, förenklingar och ökad effektivitet i statsförvaltningen. Decentraliseringsförslag av den angivna innebörden har förelagts riksdagen genom proposition 1980/81:107 om den statliga skoladministrationen m. m. Ett annat exempel är proposition 1980/81:135, vari anmäls att vissa beslutsbefogenheter skall överföras från riksförsäkringsverket till försäkringskassorna.

Den andra vägen är att omlokalisera enheter, funktioner eller hela verksamheter. Alltsedan besluten om de stora omlokaliseringarna i början av 1970-talet har man ansett att starka skäl måste finnas för att förlägga ny statlig verksamhet till Stockholmsregionen. I stället skall man målmedvetet pröva möjligheterna att omlokalisera ny eller expanderande statlig förvaltning. Decentraliseringsdelegationen har till uppgift att kontinuerligt pröva omlokaliseringsfrågorna liksom möjligheterna att delegera till regionala och lokala nivåer.

Sysselsättningstillväxten inom den statliga förvaltningen under 1970-talet bromsades upp under decenniets sista år. Uppbromsningen har fort-

satt under 1980. I Stockholmsregionen började, som tidigare sagts, tillväxt-takten att avta redan vid mitten av 1970-talet. Mot bakgrund av denna utveckling och besparingssträvandena inom statsverksamheten finns knappast anledning att räkna med nämnvärda regionalpolitiska resultat om decentraliseringsdelegationens befattning med lokaliseringsfrågorna be-gränsas till enbart ny eller expanderande verksamhet. De nya myndigheter som kommer till bildas som regel genom omorganisation av tidigare verk-samheter. I de fall det befinns nödvändigt med en oförändrad lokalisering till Stockholmsregionen bör delegationen i vart fall vara oförhindrad att undersöka om delar av verksamheten kan förläggas till annan ort.

För att omlokalisering av statlig verksamhet skall bli ett avsett medel i regionalpolitiken behövs emellertid ett större grepp än så. I länsplanering-en har redan prövats möjligheterna till en decentralisering av den statliga verksamheten inom länen. Dessa inomregionala decentraliseringsfrågor kommer successivt att tas upp i budgetsammanhangen. Utskottet förutsät-ter att dessa frågor kommer att drivas med kraft. På riksplanet är det knappast lämpligt att initiera en ny stor omlokaliseringsomgång. Däremot kan det vara skäl att pröva om delar av verksamheter eller funktioner i den statliga förvaltningen kan flyttas från Stockholmsregionen. Motiv för en utflyttning utöver de regionalpolitiska kan exempelvis vara de höga lokal-kostnaderna i Stockholms innerstad. Det får under alla omständigheter förutsättas att flyttningarna inte leder till kostnads- och effektivitetsförslus-ter som inte uppvägs av klara samhällsekonomiska vinster.

Utskottet räknar med att delegationen kommer att ta initiativ och på annat sätt driva på arbetet med att finna verksamheter som är lämpliga att placera utanför Stockholmsområdet.

Som tidigare redovisats finns ett stort antal motioner med yrkanden om att statlig verksamhet skall placeras i bestämda län eller regioner. Det finns inte underlag för att ta ställning till sådana förslag förrän man vet vilken verksamhet som kan vara aktuell. Utskottet avstyrker alltså motionsyr-kanden av denna typ. Allmänt sett vill utskottet betona att regionalpolitiska synpunkter måste väga tungt vid ställningstaganden i olika decentrali-seringsfrågor. Vad riksdagen i olika sammanhang tidigare sagt om skogs-länen och sydöstra Sverige äger fortsatt giltighet.

I länen är landstingen ofta den största arbetsgivaren. På landstingssidan har man visat intresse för att på sin kant bidra till att avhjälpa de inomre-gionala balansproblemen. Möjligheterna att gå vidare på den vägen bör prövas. Detsamma gäller om verksamheten i de större kommunerna. Ut-skottet anser det angeläget att regeringen i det fortsatta decentraliserings-arbetet tar upp överläggningar i frågan med företrädare för kommun- och landstingsförbunden.

Den uppfattning utskottet ovan redovisat om det fortsatta decentralise-ringsarbetet med regionalpolitisk motivering ansluter i stort till de syn-punkter som anförts i den socialdemokratiska partimotionen 1433. Utskot-

tets ställningstaganden med anledning av denna motion samt vad som anförts i budgetpropositionens bilaga 3 om decentralisering inom statsförvaltningen bör delges regeringen.

När det gäller de i sammanhanget aktuella motionerna hänvisar utskottet till det ovan anförda och föreslår inte någon åtgärd från riksdagens sida. Det sagda avser följande motioner, nämligen 621 av Bernt Nilsson m. fl. (s) och 1826 av Eric Rejdnell (fp) beträffande *Kalmar län*, 616 av Wilhelm Gustafsson (fp) beträffande *Älvsborgs län*, 1818 av Bertil Jonasson m. fl. (c, m, fp) beträffande *glesbygdslänen*, 1884 av Marianne Ståhlberg m. fl. (s) beträffande *Östersundsområdet*, 275 av Axel Andersson m. fl. (s), 623 av Olle Westberg i Hofors m. fl. (s) och 1821 av Johan Olsson m. fl. (c) beträffande *Gävleborgs län*, 1060 av Bertil Måbrink (vpk) beträffande *Hofors och Söderhamn* samt 1423 av Hans Gustafsson m. fl. (s) beträffande *Blekinge län*.

Likaså kan utskottet inte tillstyrka motion 329 av Ulla Tillander (c) om *flyttning av naturvårdsverket till Malmöregionen*.

I fråga om motion 482 av Martin Segerstedt m. fl. (s) om inrättande av ett *Statens hus i Ånge* för samlokalisering av regionala och lokala myndigheter erinras om det uppföljningsarbete beträffande inomregional decentralisering av offentlig verksamhet som har initierats av decentraliseringsdelegationen. Med hänvisning härtill bör motionen inte föranleda någon åtgärd.

I regeringskansliet pågår ett arbete med uppgift att se över och effektivisera kommittéarbetet. Däri ingår frågan om kommittéernas lokalisering. Yrkandet i motion 1874 av Georg Andersson m. fl. (s) om *decentralisering av kommittésekretariaten* till hovrätts- och universitetsorter får därigenom anses vara tillgodosett. Det kan tilläggas att särskilda kommittéavdelningar redan finns etablerade i Malmö och Göteborg. Allmänt sett har utskottet den inställningen att det är angeläget att man på detta område tillvaratar de möjligheter som finns till decentralisering.

Georg Andersson m. fl. (s) vill dessutom ha *tilläggsdirektiv till förvaltningsutredningen*. De skall gå ut på att utredningen skall uppmärksamma samhällsförvaltningen från regionalpolitiska utgångspunkter. Det pågående decentraliseringsarbetet ligger delvis i linje med motionärernas önskemål. Betydelsefulla aspekter på frågan kan vidare komma fram genom länsdemokratiutredningen. Utredningsfrågorna synes höra bäst hemma i de sammanhangen. På grund härav är utskottet inte berett att föreslå någon åtgärd med anledning av den nu redovisade delen av motion 1874.

Åtgärder i olika delar av landet

I detta avsnitt behandlar utskottet motioner som rör sysselsättningsfrågor i olika delar av landet. I motionerna berörs åtgärder av olika slag från statens sida. En del av dessa är av långsiktig karaktär, t. ex. förslag om utvecklingsplaner i länen. Andra förslag åter avser kortsiktiga åtgärder för

att upprätthålla sysselsättningen. I flera motioner föreslås ändringar i nuvarande stödområdesindelning. De förslagen har utskottet behandlat i ett tidigare avsnitt. Även förslag om decentralisering av statlig verksamhet och inrättande av industricentra har utskottet behandlat tidigare i betänkandet.

Utskottet har under behandlingen av motionerna haft till sitt förfogande ett omfattande statistiskt material om samtliga läns och kommuners utveckling. Materialet, som tagits fram i samarbete med riksdagens upplysningstjänst, redovisas som tidigare nämnts i bilaga till betänkandet.

Innan utskottet går över till att behandla de aktuella motionerna vill utskottet påminna om de uttalanden som utskottet gjorde i samband med det regionalpolitiska beslutet år 1979 (AU 1978/79: 23 s. 56–57).

Utskottet anser det samtidigt vara på sin plats att på nytt påminna om den grundläggande förutsättningen för att man med de regionalpolitiska medlen skall kunna åstadkomma en mer balanserad fördelning av den sysselsättning som skapas inom näringslivet. Som inledningsvis framhållits är möjligheterna att nå åsyftade regionalpolitiska resultat beroende av ett expanderande näringsliv. Det är sålunda tillväxten som ger förutsättningar för en sådan fördelning av resurserna att man kan nå de regionalpolitiska målen. De senaste årens svaga industrikonjunktur som inträffade parallellt med strukturkriser inom flera av våra mest betydelsefulla industribranscher har medfört svåra problem för orter och hela regioner såväl inom stödområdena som i övriga delar av landet. Samtidigt har gränserna för regionalpolitikens möjligheter blivit åskådliggjorda på ett påtagligt sätt. Regionalpolitiken förmår inte lösa omfattande strukturkriser som drabbar hela branscher. Det är inte heller dess uppgift. De grundläggande problemen av det slaget måste lösas på andra vägar, genom branschpolitiska insatser och, på sikt, genom insatser för industriell förnyelse, dvs. genom samlade åtgärder inom hela det industripolitiska fältet. Regionalpolitiken kan på olika sätt medverka och stödja en sådan utveckling men inte på egen hand lösa sysselsättningsproblemen.

Dessa uttalanden är lika giltiga i dag som för två år sedan. Utskottet noterar att regeringen nyligen lagt en proposition 1980/81: 130 om industripolitikens inriktning. I denna proposition betonas sambandet mellan industripolitiken och regionalpolitiken.

Övre Norrland

Utskottet behandlar under denna rubrik Norrbottens och Västerbottens län.

De regionalpolitiska problemen har sedan länge varit stora i dessa län. Inte minst gäller detta den inomregionala balansen. Som redovisats tidigare i betänkandet har de omfattande flyttningarna från Norrlandslänen under 1960-talet stoppat upp under 1970-talet. Den inomregionala balansen i de aktuella länen har emellertid försämrats under 1970-talet. Inlandet har gått starkt tillbaka medan kommunerna vid kusten haft en bättre utveck-

ling. I Norrbottens län har fyra kommuner tappat mer än 10% av sin befolkning under 1970-talet, nämligen Jokkmokk, Övertorneå och Pajala. I stort sett samma negativa utveckling uppvisar kommunerna Norsjö, Sorsele och Åsele i Västerbottens län. I åtskilliga kommuner i inlandet är dessutom andelen äldre hög.

Arbetsmarknadsläget i Norrbotten kännetecknas av betydande problem. Det finns flera orsaker härtill. Här kan nämnas den starka dominansen av stora exportberoende företag som LKAB, NJA och ASSI m. fl. Sex av tio industrianställda arbetar i sådana företag. Inkluderas de som indirekt är beroende av storföretagen är siffran uppe i åtta av tio. Andelen industri-sysselsatta i mindre företag är följaktligen mycket liten. De stora företagens exportberoende innebär vidare att en nedgång i den internationella konjunkturen blir särskilt kännbar. Härutöver bör framhållas problemen, till följd av de pågående strukturförändringarna inom bl. a. gruv-, järn- och skogssektorerna.

Som tidigare redovisats i betänkandet är andelen arbetslösa och personer i arbetsmarknadspolitiska åtgärder i Norrbotten i särklass störst i landet. Likaså uppvisar Norrbotten de största regionalpolitiska problemen bland rikets län. Ett stort och växande problem är malmfältens framtid. Länet har den största andelen undersysselsatta av samtliga län. I januari månad i år registrerades vid månadens slut 16 sökande per ledig plats. Utöver osäkerheten beträffande sysselsättningen vid de för länet livsviktiga basnäringarna har en minskad bostadsproduktion och en successivt avtagande vattenkraftsutbyggnad medfört en betydande arbetslöshet bland länets byggnadsarbetare. Enligt AMS preliminära beräkningar för januari i år var ca 1 150 byggnadsarbetare arbetslösa, vilket motsvarar inte mindre än 18,4% av byggnadsarbetarkåren i länet.

Behovet av åtgärder i Norrbotten tas upp i två motioner.

Lars Werner m. fl. (vpk) för i motion 832 fram kravet på en sammanhållen plan för att säkra Norrbottens utveckling. Bland åtgärderna nämns bl. a. fortsatta och intensifierade insatser för att ta till vara och vidareförädla mineraltillgångar i länet, kraftiga satsningar på utbyggnaden av järnverket i Luleå samt på anläggningar för tillverkning av konstgödsel, aluminium och petrokemiska produkter. Vidare vill man ha insatser inom jordbruket. Även behovet av forsknings- och utvecklingsarbete framhålls.

I den andra motionen, 1939 av Per Petersson (m), som väckts med anledning av prop. 1980/81: 67 om stålindustrin, yrkas att medel avsedda för beredskapsarbeten inom Norrbottens län skall användas för ombyggnad av fivalverket vid SSAB Luleverken.

För att komma till rätta med problemen i Norrbotten och åtminstone på kort sikt stärka sysselsättningen har statsmakterna satt in betydande resurser.

I januari månad i år omfattades 5,6% av den aktiva befolkningen av arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Genom de stora insatser som under

årens lopp gjorts inom den offentliga sektorn har länet fått en i många avseenden god infrastruktur som i sig är en tillgång i arbetet på att lösa de långsiktiga sysselsättningsfrågorna.

Mycket stora belopp har satsats för att främja strukturförändringar inom de branscher som dominerar länets näringsliv. Utskottet vill vidare erinra om det speciella åtgärdsprogram för sysselsättningen i länet som riksdagen beslutade om för ett par år sedan (AU 1978/79: 33). De insatserna beräknades kosta ca 1 miljard kronor och ge ca 2000 nya arbetstillfällen i inledningsskedet. Riksdagen uttalade sig dessutom för statlig medverkan i utbyggnaden av offentlig verksamhet på vårdområdet i Norrbotten. 500 milj. kr. anvisades som bidrag och lån för att täcka kostnaderna för tidigareläggning av vissa projekt inom vårdsektorn (AU 1979/80: 17).

I sammanhanget bör även nämnas de ansträngningar som gjorts för att främja den industriella utvecklingen i Norrlandslänen. Här kan nämnas Norrlandsfonden, stiftelsen Industriellt utvecklingscentrum i övre Norrland (IUC) samt det statliga Investmentbolaget Regioninvest AB. Den regionala utvecklingsfonden i länet är också en viktig faktor för näringslivets utveckling i länet.

Av betydelse för länets utveckling är vidare det mycket omfattande och ambitiösa arbete som läggs ned inom ramen för länsplaneringsarbetet. I det arbetet har tagits fram en lång rad förslag till åtgärder inom skilda områden. För speciella åtgärder inom länsplaneringen har länet hittills under innevarande budgetår tilldelats ca 4,2 milj. kr. Till glesbygdsinsatser i länet har under samma tid utgått 22,8 milj. kr. I sammanhanget kan nämnas att Norrbottensdelegationens avslutade arbete följs upp av en speciell grupp.

Slutligen bör i sammanhanget erinras om att ett flertalet kommuner i länet är inplacerade i stödområde 6 vilket innebär möjlighet till högsta möjliga regionalpolitiska stöd.

Trots de insatser som gjorts kvarstår problemen med hög arbetslöshet och avsevärd undersysselsättning särskilt i inlandet. Problemen är av sådan svårighetsgrad att ytterligare stora insatser måste göras för att främja att en livskraftig näringsstruktur byggs upp i länet. Även om de arbetsmarknadspolitiska insatserna är betydelsefulla är det nödvändigt att inriktningen av de fortsatta statliga satsningarna får en mer långsiktig karaktär. På denna punkt delar således utskottet den uppfattning som redovisas i vpk-motionen 832. Åtskilliga av förslagen i motionen har f.ö. även förts fram från länet i olika sammanhang, bl. a. i länsplanering 1980.

Utvecklingen i Norrbotten följs kontinuerligt inom regeringens kansli, bl. a. av en särskild arbetsgrupp för Norrbotten, som också har till uppgift att utarbeta förslag till åtgärder.

I dagarna har regeringen presenterat en proposition, 1980/81: 128, med förslag om bl. a. 1 090 milj. kr. i kapitaltillskott till Statsföretag AB för att täcka förluster hos LKAB för 1980 och 1981. Avsikten med kapitaltillskottet är att lösa LKAB:s omedelbara ekonomiska problem. De mer långsik-

tiga frågorna belyses i en strukturutredning som bolaget f. n. arbetar med. Den skall visa under vilka förutsättningar LKAB har möjlighet att bedriva en företagsekonomiskt lönsam järnmalmsbrytning i framtiden. Den skall också studera olika åtgärder som behövs för att förbättra företagets konkurrenskraft och den finansiella situationen. Sedan utredningsarbetet avslutats räknar industriministern med att det går att bedöma vilka insatser som kan behöva göras under 1980-talet för LKAB:s utveckling och näringslivet i övrigt i malmfälten. I propositionen aviseras även förslag om reduktion av LKAB:s avgifter för malmtransporterna.

I den nämnda propositionen föreslås även en satsning på brytning av kopparmalm i Viscariagruvan utanför Kiruna, 50 milj. kr. föreslås som aktiekapital i ett nytt bolag, Viscaria AB. Industriministern förordar också att en parlamentarisk utredning tillsätts för att studera malmfältskommunernas utveckling på längre sikt. Ordförande i utredningen blir landshövding Ragnar Lassananti.

Industriministern framhåller i en kommentar till förslagen bl. a. att den fortsatta rationaliseringen inom LKAB troligen kommer att leda till sysselsättningsminskningar. De problem som då kan uppstå bör i första hand lösas genom en intensifierad användning av nuvarande arbetsmarknads- och regionalpolitiska medel. Räcker de inte till får enligt industriministern ytterligare insatser övervägas.

Det anförda visar att det finns en stark medvetenhet och vilja hos statsmakterna att komma till rätta med problemen i Norrbotten. Det är nödvändigt med stora insatser på både kort och lång sikt för att upprätthålla sysselsättningen. När det gäller långsiktiga överväganden och insatser räknar utskottet med att regeringen i den kommande regionalpolitiska propositionen lägger fram ett samlat förslag till åtgärder för länet. Med hänvisning till det anförda finner utskottet inte skäl föreslå någon åtgärd på grund av motion 832.

Utskottet avstyrker även yrkandet i motion 1939 av Per Petersson (m) om finansiering av finvalsverket vid SSAB Luleverken med hjälp av beredskapsmedel. En investering av det slaget och den storleksordningen, 250 milj. kr., bör inte finansieras med beredskapsmedel. Om yrkandet bifölls skulle det för övrigt få stora negativa konsekvenser för möjligheterna att med beredskapsmedel upprätthålla sysselsättningen i länet. Motionären anser nämligen att medlen skulle tas inom ramen för vad som står till förfogande för sysselsättningsskapande åtgärder i länet. Det kan nämnas att förra budgetåret gick 500 milj. kr. av medlen för beredskapsarbeten till länet.

Arbetsmarknadsläget i Västerbottens län är betydligt bättre än i Norrbottens län. Främst i inlandskommunerna finns emellertid, som framgår av det statistiska materialet i bilagan, stora problem att hålla sysselsättningen uppe.

I motion 809 begär John Andersson (vpk) att ett åtgärdsprogram för

Västerbottens inland skall upprättas. Motionären framhåller att det bör vara möjligt att skapa nya arbetstillfällen inom de traditionella näringarna. Motionären vill att nya former för jordbruket skall utvecklas, bl. a. i form av kombinationssysselsättning. I motionen framhålls dessutom att länet behöver en ny industriell framtidsinriktad verksamhet, t. ex. inom data-branschen.

Som tidigare redovisats har kommunerna i Västerbottens inland stora problem med en vikande befolkning, varav en förhållandevis stor andel är äldre. Länsstyrelsen har inom ramen för länsplaneringsarbetet tagit fram en rad åtgärdsförslag som syftar till en bättre inomregional balans i länet. Förslagen överensstämmer i vissa delar med de i motionen redovisade. I sammanhanget kan nämnas att länet hittills under innevarande budgetår tilldelats 3 milj. kr. för åtgärder i samband med länsplaneringen och ca 21 milj. kr. för glesbygdsinsatser. En utvärdering och bedömning av länsstyrelsens olika förslag kommer att ske i den aviserade regionalpolitiska propositionen under nästa budgetår. Med hänvisning härtill avstyrks motionen.

Mellersta Norrland

Utskottet behandlar under denna rubrik Västernorrlands och Jämtlands län.

För båda länen gäller att de på senare år haft relativt konstanta befolkningstal. Ett annat gemensamt drag är att länen har betydande inomregionala balansproblem. I Västernorrland har kommunerna Ånge och Kramfors tappat omkring 10% av sin befolkning under 1970-talet. Samma utveckling redovisas för Ragunda kommun i Jämtland, där även Bräcke, Strömsund och Berg har förlorat invånare under perioden. Båda länen har ett klart födelseunderskott. Därtill kommer att en del kommuner har en mycket hög andel äldre invånare.

Arbetslösheten är i båda länen högre än riksgenomsnittet. Särskilt utsatta kommuner är Kramfors och Sollefteå i Västernorrland och Strömsund, Härjedalen och Berg i Jämtland. Det senare länet har dessutom de största andelarna förtidspensionärer och personer i hel- och halvskyddad sysselsättning i riket.

Strukturproblemen inom främst skogsindustrin har drabbat båda länen hårt. Västernorrlands län har exempelvis förlorat i runda tal 6000 arbetstillfällen inom denna näring sedan år 1960. I båda länen kom man tidigt i gång med verksamhet som går ut på att initiera konkreta åtgärder i anslutning till länsplaneringen. Detta arbete har drivits vidare. Länsstyrelsen i Västernorrlands län har i februari månad i år uppvaktat regeringen med ett särskilt krisprogram för länet. I Jämtland har man, som senare skall utvecklas, arbetat med ett projekt för att få en bättre regional samordning av de olika sektororganens resurser.

Problem som rör de båda länen behandlas i fyra motioner. Beträffande

Västernorrlands län föreslår Sven Henricsson (vpk) i motion 61⁸ ett åtgärdsprogram för Sollefteå kommun. I motionen framhålls bl. a. att lokaler finns disponibla för ny verksamhet sedan andra företag, däribland Eiser AB, lagt ned sin verksamhet.

Som framgår av siffermaterialet i bilagan till betänkandet har Sollefteå kommun fått vidkännas en minskning av befolkningen med ca 1 500 personer under 1970-talet. Arbetslösheten, särskilt bland ungdomar, är förhållandevis hög. Det finns följaktligen goda skäl för både arbetsmarknadspolitiska och regionalpolitiska insatser i kommunen. Sollefteå är också inplacerat i stödområde 5 med de möjligheter detta ger till ett effektivt regionalpolitiskt stöd. Kommunens utveckling följs kontinuerligt av länsstyrelsen, och förslag till åtgärder har tagits fram inom länsplaneringsarbetet. Det är f. ö. på denna nivå och på det kommunala planet som åtgärdsprogram av det slag motionären efterlyser bör tas fram. Med hänvisning därtill och vad i övrigt sagts om möjligheten till stödinsatser i kommunen avstyrker utskottet motionen. Slutligen vill utskottet tillägga att frågan om ett statligt industricentrum i kommunen behandlats tidigare i betänkandet.

I motion 1884 av Marianne Stålberg m. fl. (s) föreslås ett åtgärdsprogram för Jämtlands län. Bland förslagen kan nämnas insatser för att utveckla de industrier och övrig sysselsättning som baseras på inlandets naturliga förutsättningar samt statlig finansiering av en pilotanläggning för träbearbetning. Tidigare i betänkandet har behandlats motionens förslag om industricentrum i Sveg, uppflyttning av Bräcke kommun till stödområde 6 samt lokalisering av statlig verksamhet till länet.

Som ovan nämnts har Jämtlands län betydande regionalpolitiska problem. Utöver vad tidigare sagts kan nämnas att länet är det minst industrialiserade i riket samt att de lokala arbetsmarknaderna bortsett från Östersundsregionen är små. Utskottet har i tidigare sammanhang redovisat det omfattande arbete som bedrivits inom länet och som syftat till en vidareutveckling av näringslivet. För innevarande budgetår har länsstyrelsen tilldelats 3 milj. kr. för utredningsarbete m. m. och 16 milj. kr. för glesbygdssinsatser. I sammanhanget kan också nämnas att det av riksdagen för ett par år sedan beslutade regionala utvecklingsbolaget i Jämtland nu kommit i gång med sitt arbete.

Beträffande de konkreta förslag som läggs fram i motionen vill utskottet anföra följande. Frågan om statliga insatser inom ramen för den regionala näringspolitiken behandlas dels i den nyligen framlagda industripolitiska propositionen (1980/81: 130) och avses också att tas upp i den regionalpolitiska propositionen. I sammanhanget kan nämnas att f. landshövdingen Bengt Lyberg har i uppdrag att studera skogsindustrins utveckling i bl. a. Jämtlands län.

Vad beträffar frågan om ett trämekaniskt centrum har utskottet inhämtat att industriminister Åsling gett landshövding Harald Pettersson i uppdrag att studera förutsättningarna för ett sådant centrum som ersättning för den nedlagda fabriken i Hissmofors.

Med det anförda har utskottet besvarat motion 1884, som inte bör föranleda någon åtgärd.

I motionerna 1427 av Sven Lindberg m. fl. (s, m, c, vpk) och 1429 av Hans Lindblad (fp) begärs statliga medel för genomförande av en försöksverksamhet i Jämtlands län. Förslaget, som utarbetats inom länsstyrelsen, innebär att länet skall bli försökslän för att under en period av fem år pröva en friare användning av statliga regionala medel och nya samarbetsformer mellan regionala statliga organ. Verksamheten skall gå ut på en bättre samordning och därmed ett bättre tillvaratagande av resurserna inom olika sektorer. För att underlätta och stimulera en sådan verksamhet fordras särskilda insatser. Motionärerna föreslår i likhet med länsstyrelsen att ett årligt anslag på 50 milj. kr. tillförs länet under den femåriga försöksperioden, dvs. sammantaget 250 milj. kr.

Utskottet vill betona att det är angeläget att man inom länen eftersträvar en bättre samordning av de statliga insatserna för ett mer effektivt utnyttjande av de samlade resurserna. En sådan verksamhet bör ge positiva resultat för den inomregionala balansen. Det finns mot denna bakgrund anledning att se positivt på det skisserade försöket. Utskottet är emellertid inte berett att föreslå riksdagen en ekonomisk satsning på den nivå som motionärerna tänker sig. Till detta kommer att projektet inte konkretiserats på ett sådant sätt att det finns tillräckligt underlag för att i dag ta ställning till det. Utskottet har f.ö. inhämtat att man inom industridepartementet tillsammans med länsstyrelsen arbetar vidare med frågan. Med hänvisning till vad nu anförts avstyrker utskottet motionsyrkandena.

Norra Mellansverige

Under denna rubrik behandlas Gävleborgs, Kopparbergs, Värmlands, Örebro och Västmanlands län.

De aktuella länen har betydande problem på arbetsmarknaden till följd av bl. a. strukturförändringarna inom järn-, stål-, gruv- och skogssektorerna. Länen har också stora svårigheter att upprätthålla en god inomregional balans. Vissa kommuner har under 1970-talet tappat ända upp till 10 % av sin befolkning.

Utskottet tar först upp fem motioner om Bergslagen. En av dessa har väckts under den allmänna motionstiden och de övriga i anslutning till prop. 1980/81: 67 om stålindustrin.

Bergslagen har drabbats hårt av de tidigare nämnda strukturförändringarna.

I propositionen om stålindustrin anmäls att strukturförändringarna kommer att fortgå med sysselsättningsbortfall i stålorterna och i gruvorterna i Mellansverige. Departementschefen framhåller att det ankommer på de företag som vidtar strukturförändringar att inom ramen för sina egna resurser medverka till att få fram ersättningssysselsättning till de orter som kommer att drabbas av sysselsättningsminskning. Genom arbetsmark-

nads- och i vissa fall regionalpolitiska åtgärder i förening med en väl avvägd ekonomisk politik måste samhället enligt departementschefen medverka till att mildra verkningarna av nödvändiga strukturförändringar. Han framhåller också att samhället bör uppmuntra och påskynda diversifieringen av näringslivet.

Utskottet vill i detta sammanhang framhålla att det finns anledning att se allvarligt på de problem som drabbar många orter i Bergslagen till följd av stålkrisen. För att i enlighet med departementschefens uttalanden underlätta strukturuomvandlingen och medverka till en ökad differentiering av näringslivet har utskottet i tidigare avsnitt föreslagit förstärkta regionalpolitiska insatser i Bergslagen. Utskottet hänvisar till avsnitten om stödområdesindelningen och stöd till industribyggnader.

I en bilaga till stålpropositionen redovisas hur strukturförändringarna inom järn- och stålindustrin påverkar sysselsättningen i de berörda kommunerna. De största förändringarna mellan 1976 och 1980 har ägt rum i Kopparbergs län, där 2400 arbetstillfällen fallit bort. I Örebro län uppgår minskningen till 1900 och i Gävleborgs län till 1200 arbetstillfällen. De förändringar som i dag är kända kan väntas innebära fortsatta sysselsättningsminskningar i Kopparbergs, Västmanlands, Södermanlands, Norrbottens och Värmlands län. Risken härför i Örebro län bedöms också vara stor.

I den socialdemokratiska partimotionen 1930, som väckts med anledning av proposition 67, anklagas regeringen för att ta för lätt på bruksorternas problem. Motionärerna framhåller att regeringen tidigare uttalat sig för kraftfulla insatser för sysselsättningen i bruksorterna, och de vänder sig därför mot att regeringen, såsom tidigare utlovats, inte redovisar något program för insatser i stålorterna. Man hänvisar till att arbetsmarknadsutskottet i maj månad förra året uttalade att en sådan redovisning borde komma till stånd. Motionärerna begär nu att riksdagen på nytt skall kräva en redovisning av resultatet av det arbete som sägs pågå för att skapa ny sysselsättning i bruksorterna. I motionerna 1934 av Olle Westberg i Hofors (s) och 1938 av Sune Johansson m. fl. (s) ställs liknande yrkanden.

Som anförs i motionerna tillsattes i de berörda länen speciella stålortsgrupper med uppgift att initiera nya arbetstillfällen i dessa orter. Som utskottet framhöll förra året (AU 1979/80: 23) bedrivs numera motsvarande arbete inom ramen för länsstyrelsernas länsplaneringsarbete. De olika länen har tilldelats särskilda medel för bl. a. den typen av utredningsarbete. Länsstyrelsernas bedömningar och slutsatser övervägs f. n. inom regeringens kansli. Utskottet förutsätter att resultatet härav kommer att redovisas i den aviserade regionalpolitiska propositionen. De aktuella yrkandena i motionerna 1930, 1934 och 1938 synes därför inte behöva föranleda någon åtgärd.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet även motion 1836 av Lars Werner m. fl. (vpk). I motionen begärs nämligen att ett åtgärdsprogram skall utarbetas för Bergslagen samt att en särskild delegation för Bergslagen skall tillsättas.

Det tidigare refererade uttalandet av industriministern om ansvar för företag som genomför strukturförändringar berörs i ett par av motionerna. Sune Johansson m. fl. (s) framhåller i motion 1938 att det ligger utanför länsorganens möjligheter att påverka utvecklingen i företagen och att det därför är nödvändigt att man på central nivå i samverkan med länsorganen och facken tar ett fastare grepp om de stora företagens strukturförändringar.

Ingemar Konradsson m. fl. (s) föreslår i motion 1923 att regeringen inom etableringssamrådets ram skall ta upp förhandlingar med de större företagen om en utökning av dessas verksamheter i de kommuner som berörs. Särskilt pekar motionärerna på behovet av insatser i Lindesbergs kommun mot bakgrund av den aviserade nedläggningen av Stråssagruvan.

Utskottet vill först stryka under vikten av att regeringen och länsmyndigheterna med hänsyn till problemens art och omfattning tar till vara alla möjligheter att hålla sysselsättningen uppe i bruksorterna. Genom de föreslagna förstärkningarna av det regionalpolitiska stödet i området har myndigheternas möjligheter därvidlag ökat. Det gäller f. ö. i bl. a. Lindesbergs kommun. I sak har utskottets ställningstagande inneburit ett tillmötesgående av en del av de önskemål som framställts i motionerna 1923 och 1938. Någon särskild åtgärd utöver vad tidigare förordats är utskottet däremot inte berett att föreslå. Motionsyrkandena avstyrks sålunda i de aktuella delarna.

Utskottet går härafter över till att behandla Gävleborgs län.

Länet har en i förhållande till riket relativt stor undersysselsättning och hög arbetslöshet. Järn- och stålindustrin dominerar på vissa orter, främst i Gästrikland. I Sandviken och Hofors svarar den näringen för en helt avgörande del av industrisysselsättningen.

Situationen i länet belyses i sex motioner. Olle Westberg i Hofors (s) föreslår i motion 606 inrättande av ett regionalt utvecklingsbolag i länet. I motion 609 begär Wivi-Anne Cederqvist (s) och Olle Westberg i Hofors (s) åtgärder för en ökad differentiering av näringslivet i länet. Motionärerna anser mot bakgrund av ensidigheten i näringslivet i Gästrikland att regeringen vid nyetablering av företag och utlokalisering av statlig verksamhet skall medverka till att näringslivet på bruksorterna differentieras.

I motion 623 av Olle Westberg i Hofors m. fl. (s) yrkas att regionalpolitiska åtgärder skall sättas in i länet. Bl. a. föreslås en strukturplan för basnäringarna, ökad statlig sysselsättning i länet, inrättande av ett regionalt utvecklingsbolag samt en utvidgning av möjligheterna till statsbidrag till av kommunerna uppförda industrilokaler.

Johan Olsson m. fl. (c) föreslår i motion 1821 ett åtgärdsprogram för utvecklingen i länet. Motionärerna framhåller bl. a. vikten av särskilda insatser i länets glesbygder och mindre tätorter. Förslaget innefattar åtgärder inom bl. a. jord- och skogsbruket, stödområdesindelningen, service-näringarna samt inom arbetsmarknadspolitiken.

I två motioner – 624 av Olle Westberg i Hofors m. fl. (s) och 1060 av Bertil Måbrink (vpk) – föreslås ändringar i stödområdesindelningen. De förslagen har behandlats tidigare i betänkandet. Även förslagen om lokalisering av statlig verksamhet till länet har utskottet tagit ställning till tidigare i betänkandet.

Utskottet erinrar om vad ovan anförts om insatser i bruksorterna i Bergslagen. De förstärkta regionalpolitiska insatserna kan även komma Gävleborgs län till godo. När det gäller motionärernas förslag noterar utskottet att de i stort överensstämmer med vad länsstyrelsen lagt fram i länsprogram 1980. De förslagen bereds f. n. i regeringens kansli. Med hänvisning därtill avstyrks de motsvarande motionsyrkandena.

Beträffande förslagen om ett regionalt utvecklingsbolag vill utskottet hänvisa till industriminister Åslings uttalande i den nyligen framlagda propositionen 1980/81:130 om industripolitikens inriktning m. m. Departementschefen framhåller på s. 59 i propositionen att ytterligare erfarenheter av de befintliga bolagen bör vinnas innan frågan om att inrätta nya sådana bolag tas upp till prövning. Utskottet delar uppfattningen att det finns skäl att iaktta försiktighet på denna punkt. Motionsyrkandet avstyrks.

Som framgår av det statistiska materialet i bilagan har befolkningsutvecklingen i Kopparbergs län som helhet varit positiv under 1970-talet. Utvecklingen har dock varit ojämn. Kommuner som Mora, Falun och Gagnef har ökat sin befolkning relativt kraftigt medan Vansbro, Älvdalen, Avesta och Ludvika kommuner har haft en klart negativ utveckling.

Arbetslösheten i länet är högre än i riket. Under år 1980 var andelen arbetslösa störst i Malung, Smedjebacken och Ludvika.

Länet har drabbats hårt av strukturkriser inom stål- och gruvindustrin. Som tidigare nämnts har länet förlorat ca 2800 arbetstillfällen inom järn- och stålindustrin sedan år 1976. Särskilt hårt drabbade kommuner är Avesta, Ludvika och Borlänge. Härtill kommer en mycket hög arbetslöshet inom byggsektorn. I januari månad i år stod 15,5 % av byggnadsarbetarna i länet utan arbete.

I motion 611 av Kjell-Olof Feldt m. fl. (s) föreslås särskilda åtgärder för näringslivet i länet.

Motionärerna framhåller bl. a. att näringslivets utvecklingsmöjligheter i länet måste förstärkas, att arbetstillfällena i speciellt utsatta regioner måste tryggas samt att de dominerande industrisektorerna skall stödjas.

Motion 328 av Yngve Nyquist m. fl. (s) om ändrad stödområdesindelning i Kopparbergs län har utskottet behandlat tidigare i betänkandet.

Som framgått av redovisningen finns i länet sysselsättningsproblem som kräver insatser av skilda slag. När det gäller stålindustrin hänvisar utskottet till propositionen i ämnet samt till vad utskottet tidigare sagt om förstärkt regionalpolitiskt stöd till orter i Bergslagen som drabbats av strukturuomvandlingen i den industrin. I sammanhanget kan nämnas att

länsstyrelsen under innevarande budgetår erhållit drygt 2 milj. kr. för utredningsarbete m. m. i anslutning till länsplaneringen och 7,7 milj. kr. för insatser i glesbygden. Utskottet vill därutöver när det gäller näringslivets allmänna utvecklingsmöjligheter hänvisa till den industripolitiska propositionen 1980/81: 130 som riksdagen skall behandla senare i vår.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet den aktuella motionen.

Som utskottet tidigare redovisat är Värmlands län ett av de hårdast drabbade i fråga om arbetslöshet. I januari månad i år var 6,5% av den aktiva befolkningen antingen arbetslösa eller föremål för arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Inom byggsektorn var 12,5% av arbetarna arbetslösa i januari månad i år.

Länet har i likhet med övriga skogslän betydande inomregionala problem. De norra och östra delarna av länet har stagnerat under 1970-talet. Strukturförändringar inom för länet dominerande branscher som stål, massa och papper har allvarligt försämrat läget på arbetsmarknaden i länet. Det kan nämnas att mer än var tredje industriarbetare i länet är verksam inom verkstadsindustrin, som till stor del är inriktad mot basnäringar med strukturproblem.

Situationen i länet tas upp i tre motioner.

I motion 1472 av Sven Aspling m. fl. (s) presenteras en rad förslag till åtgärder. Motiveringen till yrkandena återfinns i huvudmotionen 1468. Motionärerna föreslår bl. a. att 10 milj. kr. skall anvisas för stöd till kommunala industrilokaler och lika mycket till ett regionalt utvecklingsbolag. Vidare föreslås att lämplig statlig verksamhet skall decentraliseras till länet och ett ökat stöd till turism. Dessutom föreslår motionärerna att kraftfulla arbetsmarknadspolitiska insatser görs i länet samt att regeringen skall ta upp överläggningar med landstinget om stöd till tidigareläggning av landstingskommunala investeringar. När det gäller medel till länsstyrelserna för särskilda åtgärder m. m. framhålls att dessa bör fördelas efter sysselsättningsproblemens svårighetsgrad i de olika länen.

Motionen innehåller också förslag om att ett statligt industricentrum skall inrättas i Torsby. Den frågan har utskottet behandlat tidigare i betänkandet.

Även Bertil Jonasson m. fl. (c, m, fp) föreslår att ett regionalt investementbolag bildas i länet. Deras motion, 1818, innehåller också ett yrkande om att de sektorsinriktade organen skall ta ett större ansvar för länets utveckling. Slutligen vill motionärerna att särskilda arbetsmarknadspolitiska insatser för ungdomar skall göras i de sysselsättningsvaga regionerna.

Raul Blücher (vpk) begär i motion 848 att en arbetsgrupp med företrädare för fackföreningar, politiska partier och forskare tillsätts med uppgift att upprätta en utvecklingsplan för länets industri. Vidare föreslår motionären att en utvecklingsplan skall upprättas för förädlings- och tillverkningsindustri i samhällelig ågo, ökade resurser till högskolan i Karlstad för forskning

och utveckling av värmländsk industri samt stöd till fackliga studiecirklar som behandlar industrins strukturproblem. Slutligen vill motionären ha statligt stöd för tidigareläggningar av landstingskommunala investeringar.

Motionerna återspeglar de stora problem på arbetsmarknaden som finns i Värmland. En del kommuner, däribland Storfors, har drabbats synnerligen hårt av strukturomvandlingen inom länets basnäringar. För att komma till rätta med sysselsättningsfrågorna har betydande insatser gjorts från statsmakternas sida. Dessutom har man inom länet arbetat intensivt med olika uppslag i syfte att skapa ny sysselsättning. Här kan nämnas Värmlandsdelegationen och det arbete som bedrivs av de fackliga organisationerna i länet. Länsstyrelsen har f. ö. för innevarande budgetår tilldelats ca 3,4 milj. kr. för utredningsarbete av den här typen. Beloppet är det största som utgått till något län fränsett Norrbotten. I glesbygdssöd har länet tilldelats 5.2 milj. kr. för innevarande budgetår.

När det gäller decentralisering av statlig verksamhet hänvisar utskottet till vad i ett tidigare avsnitt sagts om att skogslänen bör beaktas i det sammanhanget.

I likhet med förra året vill utskottet betona att det behövs fortsatta statliga insatser för att främja den industriella utvecklingen. Riksdagen beslöt förra året efter förslag från arbetsmarknadsutskottet (AU 1979/80: 23) att anslå 12 milj. kr. för insatser av det slaget. Av dessa medel har ca 8 milj. kr. använts som regionalpolitiska avskrivningslån till kommunala industrilokaler i sju kommuner. Vidare har utvecklingsfonden fått 4 milj. kr. för ett industriellt utvecklingsprogram. Erfarenheterna av de insatser som gjorts är goda.

Med hänsyn till läget i länet bör man nu gå vidare med särskilda insatser till förmån för den industriella utvecklingen i länet. Det är nämligen på det området som resurser bör satsas om länet skall komma upp ur den vågdal det befinner sig i. Utskottet erinrar i detta sammanhang om vad som tidigare sagts om möjligheter till förstärkta regionalpolitiska insatser i vissa bruksorter. Situationen i länet motiverar emellertid att ytterligare stimulansåtgärder sätts in. Utskottet föreslår därför att regeringen av de regionalpolitiska medlen inom den gällande totalramen för stöd bör få disponera upp till 20 milj. kr. till fortsatta insatser för att främja den industriella utvecklingen i länet.

De föreslagna medlen bör kunna användas för olika åtgärder. Ett tänkbart projekt kan vara någon form av bolagsbildning med uppgift att verka för nyetableringar m. m., exempelvis ett regionalt investmentbolag. Det får emellertid ankomma på regeringen att i samråd med de regionala myndigheterna, i första hand länsstyrelsen, bestämma i vilka former medlen skall användas. Utskottets ställningstagande får anses tillgodose motion 1818 av Bertil Jonasson m. fl. (c, m, fp) samt till viss del även motion 1472 av Sven Aspling m. fl. (s).

I moment 61 i hemställan föreslår utskottet i anslutning till motionerna att regeringen får det föreslagna bemyndigandet. Utöver vad som föresla-

gits är utskottet inte berett att ta några initiativ på grund av motionerna.

När det gäller de av Sven Aspling m. fl. (s) och Raul Blücher (vpk) framställda kraven om särskilda statliga insatser för utbyggnad av landstingets verksamhet på sjukvårdsområdet är utskottet lika litet som förra året berett att biträda förslagen.

Riksdagen har visserligen tidigare anvisat medel till ett liknande projekt i Norrbotten. Ett enhälligt arbetsmarknadsutskott framhöll emellertid den gången att det var en extraordinär åtgärd som skall ses mot bakgrund av de speciella sysselsättningsproblemen i Norrbotten. Utskottet framhöll också att sysselsättningsproblemen i ett längre perspektiv inte kan lösas genom en ständig utbyggnad av den offentliga verksamheten. Avgörande är i stället om man kan få till stånd en expansion inom industrin och andra näringsgrenar. Det är därför inom sådana sektorer framtida långsiktiga satsningar bör ske. Den satsning på 20 milj. kr. som ovan föreslås har en sådan inriktning.

Utskottet vill avslutningsvis hänvisa till länsplaneringsarbetet. Åtskilliga av de synpunkter och förslag som förs fram i motionerna överensstämmer f. ö. med de förslag länsstyrelsen fört fram. Som tidigare nämnts kommer en regionalpolitisk proposition att föreläggas riksdagen under nästa budgetår.

Örebro län hade under 1970-talet ett i stort sett konstant befolkningstal på ca 275 000. Kraftiga förskjutningar har emellertid skett inom länet under perioden. Nora, Askersund och Kumla har en positiv befolkningsutveckling medan utvecklingen varit den motsatta i Laxå, Hällefors, Ljusnarsberg och Karlskoga. Hällefors har under 1970-talet tappat hela 11 % av sin befolkning. Under de närmaste åren beräknas den negativa utvecklingen fortsätta där. Även i Ljusnarsberg finns det anledning att befara en relativt stor nedgång i befolkningen under perioden 1980–1985.

Arbetsmarknadsläget för länet i sin helhet överensstämmer i stort sett med läget i riket. Arbetslösheten i Ljusnarsberg är dock väsentligt högre än i länet i övrigt. Orsaken härtill är bl. a. utvecklingen inom gruvnäringen.

I två motioner – 814 av Karin Flodström m. fl. (s) och 1057 av Per Israelsson (vpk) – föreslås ändringar i kommunernas inplacering i stödområden i länet. De motionerna har utskottet behandlat tidigare i betänkandet. Vad utskottet anfört om förstärkt regionalpolitiskt stöd till kommuner i Bergslagen har full tillämpning på Hällefors och Ljusnarsbergs kommuner. I sak har utskottet därför i stor utsträckning gått motionärerna till mötes. Detsamma gäller också i fråga om vad utskottet anfört beträffande möjligheterna att bevilja stöd till kommunala industrilokaler.

Västmanlands län har haft en stagnerande befolkningsutveckling under 1970-talet. Härtill kommer förskjutningar mellan kommunerna inom länet. För kommunerna Skinnskatteberg, Heby, Hallstahammar, Norberg, Fagersta, Köping och Arboga har utvecklingen varit negativ. Sämst har utvecklingen varit i Fagersta som minskat sin befolkning med 11 % under 1970-talet.

Flera av länets bruksorter har på grund av strukturförändringar inom järn-, stål- och gruvindustrin blivit hårt drabbade. Utskottet hänvisar även i dessa fall till vad tidigare sagts om möjligheterna att bevilja regionalpolitiskt stöd i bruksorterna.

Östra Mellansverige

Under denna rubrik behandlar utskottet Uppsala, Södermanlands och Östergötlands län.

Antalet invånare i Uppsala län har under 1970-talet ökat med 26 000 (12%). Arbetsmarknadssituationen är bättre än i flertalet övriga län. Vad nu sagts gäller dock inte om länet i dess helhet. I Norduppland har utvecklingen varit mindre gynnsam.

Situationen i Norduppland behandlas i motion 857 av Oswald Söderqvist (vpk). Motionären begär att regeringen skall vidta åtgärder för att möta de svårigheter som uppstår när anläggningsarbetena vid kärnkraftverket i Forsmark avslutas. Bl.a. måste en inventering genomföras av möjliga objekt som kan påbörjas omedelbart.

Den fråga motionären tar upp har under en längre tid varit aktuell i länsstyrelsens planeringsarbete. Enligt länsplanering 1980 är det den största enskilda fråga inom länet som påkallar en samlad lösning under första hälften av 1980-talet. Förra året presenterades en delrapport som tar upp konsekvenserna för sysselsättningen och behovet av åtgärder i samband med att anläggningsarbetena vid Forsmark avslutas.

Det av motionären aktualiserade problemet är alltså i hög grad föremål för uppmärksamhet, och det får förutsättas att länsstyrelsen initierar de åtgärder som påkallas av utvecklingen. Med hänvisning därtill avstyrker utskottet motionen.

I Södermanlands län har folkmängden ökat från 248 000 till 252 000 invånare under 1970-talet. Fram till år 1985 förutses ett i stort sett oförändrat invånarantal. Tillväxten har skett i Nyköping med drygt 6 000 samt i Strängnäs med drygt 3 000 invånare. Oxelösund har minskat med ca 1 000 invånare och Eskilstuna med 3 500 invånare. Enligt länsstyrelsens beräkningar kommer den negativa utvecklingen i Flen och Katrineholm att fortsätta medan en återhämtning förväntas ske i Oxelösund och Eskilstuna. En fortsatt stark expansion förväntas i Strängnäs.

Länet är ett av de mest industridominerade länen i riket med stora inslag av företag inom bl.a. teko- och stålindustrin. De senaste årens strukturer kriser inom dessa branscher har därför i hög grad drabbat länet. Till detta kommer att länets stora verkstadsindustri genom rationaliseringar minskat sin sysselsättning. Under år 1980 var arbetslösheten störst i Oxelösund, Katrineholm och Eskilstuna.

Östergötlands län har under 1970-talet ökat sin befolkning i samma omfattning som riket, dvs. med 3 %. Fram till år 1985 räknar länsstyrelsen med en i stort sett oförändrad befolkning. De centrala och västra delarna

av länet har haft en positiv utveckling medan kommunerna i den södra delen av länet har haft en oförändrad eller minskad folkmängd. Boxholms kommun har haft den sämsta utvecklingen med en befolkningsminskning på 9 %.

I vissa kommuner har utvecklingen inom branscherna teko och stål haft negativa verkningar för sysselsättningen. Det gäller främst Norrköping resp. Boxholm. Genom nedläggningen av Goodyears gummifabrik under förra året försvann dessutom 750 arbetstillfällen i Norrköping. Motala kommun har under senare tid haft den högsta arbetslösheten i länet, vilket främst hänger samman med problemen vid de för kommunens sysselsättning betydelsefulla företagen Motala Verkstad och Luxor Industri AB.

I motion 1416 föreslår Nils Berndtson (vpk) att ett åtgärdsprogram för ökad sysselsättning i länet utarbetas. Motionären framhåller att det är nödvändigt att beakta länets speciella förutsättningar om den negativa utvecklingen skall kunna brytas. Bl. a. talas om utnyttjande av forskningsresurser samt de stora yrkeskunskaperna hos de anställda i länet. Vidare bör den omfattande jordbruksproduktionen kunna utgöra grund för en vidareförädling av jordbruksprodukter. Även inom trä- och pappersindustrin i länet bör produkterna kunna vidareförädlas, anför motionären.

Som redovisats ovan har strukturproblemen inom viktiga branscher haft negativa verkningar för sysselsättningen i vissa länsdelar. Denna utveckling behandlas utförligt i länsstyrelsens länsplaneringsrapport 1980. I rapporten diskuteras hur länets resurser och förutsättningar skall kunna tas till vara för att stärka arbetsmarknaden, och förslag till åtgärder inom områden som industri, jordbruk, utbildning och trafik presenteras. Bl. a. berörs förutsättningarna för länet att bli ett centrum för utvecklingen inom svensk elektronikindustri. Som tidigare sagts kommer de åtgärdsförslag länsstyrelserna utarbetat att behandlas i samband med arbetet på den regionalpolitiska propositionen. Med hänvisning härtill bör motionen inte föranleda någon åtgärd från riksdagens sida.

Stockholms län

Befolkningen i Stockholms län ökade under 1970-talet med drygt 50 000 invånare, vilket är ojämförligt mest i hela landet. Den årliga ökningen var dock enbart en fjärdedel av de tal som uppnåddes under 1960-talet. Befolkningsökningen är en följd av födelseöverskott och invandring från andra länder. Ökningen bromsas emellertid av en ganska betydande utflyttning (nettoförlust ca 4 000 personer per år) till andra län. Folkökningen väntas fortsätta under 1980-talet.

Som redovisats i avsnittet Översikt av den regionala utvecklingen har Stockholms län den högsta förvärvsfrekvensen i riket för kvinnor. Sysselsättningen för män är däremot något lägre än riksgenomsnittet. Länet har den lägsta andelen arbetslösa och personer i arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Vid januari månads slut i år registrerades i genomsnitt en sökande

per ledig plats. Situationen i länet varierar dock. Södertälje kommun, exempelvis, hade under år 1980 en högre arbetslöshet än riksgenomsnittet.

Slutligen kan nämnas att antalet industrisysselsatta i länet har minskat successivt. Fram till mitten av 1950-talet svarade Stockholmsregionen för ca 15% av antalet industriarbetare i riket. Därefter har andelen minskat, och år 1975 fanns mindre än en tiondel av landets industrisysselsatta i Stockholmsregionen. Antalet sysselsatta inom industrin har i absoluta tal minskat med 30 000 sedan år 1965. Arbetsmarknaden i länet har mot denna bakgrund blivit alltmer tjänstebetonad.

Utvecklingen i länet behandlas i tre motioner.

Görel Bohlin m. fl. (m) framhåller i motion 1805 bl. a. att en konkurrenskraftig Stockholmsregion är en förutsättning för utvecklingen i riket i övrigt. En välbalanserad utveckling i länet är därför en fråga av både regionalt och nationellt intresse. Mot denna bakgrund anser motionärerna att Stockholmsregionen inte skall missgynnas vid fördelning av statliga resurser, exempelvis till utvecklingsfonden. Härför talar även att arbetsmarknaden i länet behöver differentieras. Slutligen föreslås att konsekvenserna för Stockholmsregionen av hittillsvarande regionalpolitiska stödformer skall utvärderas och medlen ges en annan och mer generellt näringslivsinriktad prägel.

I motion 1905, även den med Görel Bohlin (m) som första namn, framförs liknande tankegångar beträffande Stockholmsregionens betydelse för utvecklingen i riket i sin helhet. I motionen redovisas en rad förslag till åtgärder inom skilda områden, bl. a. ett ökat utnyttjande av entreprenader inom den offentliga verksamheten, en översyn av medbestämmandelagen m. fl. arbetsrättsliga lagar, Samhällsföretags verksamhet, arbetsmarknads- och lärlingsutbildning m. m.

Tommy Franzén m. fl. (vpk) föreslår i motion 1812 att ett regionalt åtgärdsprogram för Stockholms län utarbetas. Motionärerna begär att regeringens skall återkomma till riksdagen med ett förslag till ett sådant program. De pekar på behovet av en ökad industrialisering i regionen och presenterar en rad områden inom vilka åtgärder bör vidtas, exempelvis bostadsbyggandet, energipolitiken och trafikpolitiken. Motionärerna föreslår även att ett tvärvetenskapligt centrum inrättas i länet med uppgift att utveckla den industriella verksamheten.

Som tidigare nämnts har industrisysselsättningen successivt minskat i Stockholms län. Industrin sysselsätter dock alltjämt mer än 130 000 personer, och Stockholmsregionen är fortfarande Sveriges största industriella centrum. Andelen industrisysselsatta i länet är 17% mot 28% i övriga landet.

Utskottet vill i sammanhanget framhålla att företagen i Stockholmsregionen har fördelen av en stor marknad och god tillgång till specialister, universitet, högskolor och andra forsknings- och utbildningsorgan. Företagens struktur och organisation är anpassade efter dessa förhållanden. Andelen tekniker och andra tjänstemän av de industrisysselsatta är väsentligt högre än i övriga landet.

Som utskottet tidigare uttalat i liknande sammanhang är det till fördel för hela landets industri att man tar till vara Stockholmsregionens möjligheter att fungera som ett innovationscentrum. Den miljö som industrin verkar i med bl. a. närhet till ett stort antal högklassiga forsknings- och utbildningsinstitutioner är tillgångar som självfallet bör utnyttjas. Vilka organisatoriska och andra anordningar som behövs för att tillgodose detta är i första hand en fråga för industrin samt statliga och kommunala myndigheter och institutioner i regionen. Med hänsyn till de marknadsfördelar som redan finns anser utskottet det inte vara aktuellt att initiera ändringar i den förda regionalpolitiken till stöd för näringslivet i Stockholmsregionen. Motion 1805 avstyrks sålunda.

Vad ovan sagts om huvudstadsregionens förutsättningar är även tillämpligt på motion 1905. De uppslag av arbetsrättslig och sysselsättningspolitisk karaktär som presenteras i denna motion finner utskottet inte anledning att gå närmare in på i detta sammanhang. Frågor av det slaget kommer utskottet senare att få ta upp till närmare prövning med anledning av regeringens sysselsättningspolitiska proposition och tidigare under allmänna motionstiden väckta motioner. Utskottet avstyrker med det sagda även motion 1905.

Utskottet kan inte heller ställa sig bakom förslaget i vpk-motion 1812 om att regeringen skall utarbeta ett förslag till åtgärdsprogram för Stockholms län. Länsstyrelsen i Stockholms län har i sitt omfattande länsplaneringsarbete utförligt behandlat flertalet av de områden motionärerna tar upp. När det slutligen gäller det konkreta förslaget om ett tvärvetenskapligt centrum i länet har utskottet inhämtat att den regionala utvecklingsfonden i länet, Tekniska högskolan och Styrelsen för teknisk utveckling gemensamt driver ett projekt med en industriell utveckling i länet som mål.

Västsverige

Utskottet behandlar under denna rubrik Skaraborgs, Älvsborgs, Göteborgs och Bohus samt Hallands län.

Skaraborgs län har ökat sin befolkning från 258 500 till 269 700 under 1970-talet, dvs. med 4 %. De huvudsakliga ökningarna ligger i Skövde, Habo och Mullsjö, de två sistnämnda kommunerna inom pendlingsavstånd till Jönköping. Andra kommuner som Karlsborg, Gullspång och Falköping har haft en viss tillbakagång under perioden.

Länets näringsliv domineras av mindre och medelstor industri, som huvudsakligen är hänvisad till den svenska hemmamarknaden för att få avsättning för sina produkter. Det gäller branscher som möbelindustrin, byggmaterielindustrin, livsmedelsindustrin och betydande delar av bilindustrin. En nedgång av efterfrågan inom t.ex. byggsektorn eller inom bilindustrin får därför omedelbara konsekvenser på arbetsmarknaden i länet. Inom främst byggsektorn har också ett flertal företag inom länet varslat om neddragningar av antalet sysselsatta.

Arbetslöshetstalen var under år 1980 högst i Gullspång, Töreboda, Lidköping och Skövde. I sammanhanget kan nämnas att länet har den högsta förvärvsfrekvensen för män i riket, medan sysselsättningen bland kvinnor är lägre än riksgenomsnittet.

Situationen i Skaraborgs län behandlas i fyra motioner.

I motion 277 av Paul Jansson m.fl. (s) föreslås att riksdagen skall ge regeringen till känna behovet av sysselsättningsskapande åtgärder i länet. Motionärerna ger en utförlig beskrivning av situationen på arbetsmarknaden i länet och efterlyser även en politik som främjar tillväxten i ekonomin och ökar efterfrågan på hemmaproducerade varor. Bl.a. anförs att bostadsbyggandet måste öka. I motionen berörs även de medel som tilldelas länsarbetsnämnden i länet. Den frågan behandlar utskottet i ett senare betänkande (AU 1980/81: 21).

Sten Svensson (m) och Karl Leuchovius (m) framhåller i motion 281 att det mot bakgrund av situationen i länet behövs en rad konkreta insatser inom ett flertal områden. Bl.a. nämns lokalisering av statlig verksamhet till länet, inrättande av ett regionalt investmentbolag, en förstärkning av Karlsborg som garnisonsort samt satsning på Falköpings kommun som transportcentrum. Vidare anser motionärerna att arbetsmarknaden i länet måste breddas. I motionen redovisas slutligen vissa synpunkter på länsplaneringsarbetets omfattning och inriktning. Bl.a. anser man att de årsvisa redovisningarna bör begränsas. Motionärerna vill att de framförda synpunkterna skall ges regeringen till känna.

I motion 643 föreslår Ingemar Hallenius m.fl. (c) att lokaliseringspolitiska åtgärder skall vidtas i drabbade orter i Skaraborgs län. Motionärerna hänvisar bl.a. till det aktiva utvecklingsarbete som bedrivs i länet för att skapa ny sysselsättning. Statliga insatser i form av lokaliseringsstöd behövs emellertid enligt motionärerna för att förverkliga projekt som är aktuella.

Förslagen i motion 217 av Paul Jansson m.fl. (s) om inplacering av kommuner i länet i stödområde har utskottet behandlat tidigare i betänkandet.

Som tidigare redovisats har Skaraborgs län haft en positiv utveckling under 1970-talet med en befolkningsökning på ca 11 000. Läget på arbetsmarknaden har i stort varit bättre än i flertalet andra län i riket. Under senare tid har emellertid situationen successivt blivit försämrad. Med den starka inriktningen på hemmamarknaden är industrin i länet självfallet känslig för förändringar i den allmänna efterfrågeutvecklingen. Inte minst nedgången inom byggsektorn har som redan nämnts fått negativa verkningar för sysselsättningen i vissa kommuner i länet.

Ett mycket aktivt utvecklingsarbete pågår inom länet för att få till stånd nya verksamheter, och konkreta resultat av det arbetet har uppnåtts. Beträffande möjligheten att ge regionalpolitiskt stöd i länet hänvisas till att utskottet tidigare uttalat att det kan finnas skäl för samhället att stödja projekt som kan ge varaktig sysselsättning i vissa kommuner, nämligen

Gullspång, Karlsborg och Falköping. Sådant stöd har också beviljats till en del projekt som den regionala utvecklingsfonden tagit fram. När det gäller framtiden vill utskottet framhålla att det finns särskilda skäl att beakta problemen i Karlsborgs kommun.

Med anledning av vad som särskilt anförs i motion 281 om den framtida inriktningen av regionalpolitiken hänvisar utskottet till behandlingen av den frågan i den kommande regionalpolitiska propositionen.

Vad som anförts ger inte utskottet anledning att föreslå någon åtgärd på grund av motionerna 277, 281 och 643.

Älvsborgs län har under 1970-talet ökat sin befolkning med 23 000 invånare eller med 6 %. Utvecklingen har emellertid varit ojämn med negativa inslag i Dalsland och Sjuhäradsbygden. Borås kommun, exempelvis, har tappat ca 5 000 invånare (5 %).

På arbetsmarknaden i Sjuhäradsbygden har det under senare år varit stora svårigheter, främst beroende på den kraftiga nedgången inom tekoindustrin. Sedan år 1970 har denna del av länet förlorat mer än 11 000 sysselsättningstillfällen inom den branschen. I vissa kommuner svarar för övrigt tekoindustrin för mer än 60 % av all tillverkningsindustri.

I motion 616 av Wilhelm Gustafsson (fp) föreslås mot den angivna bakgrunden att regionalpolitiska åtgärder sätts in i södra Älvsborgs län. Motionären tänker sig bl. a. en placering av kommunerna i Sjuhäradsbygden i högre stödområde än i dag, inrättande av ett investmentbolag samt lokalisering av nya statliga verksamheter till länet.

De regionalpolitiska problemen i Älvsborgs län har uppmärksammats tidigare, vilket lett till att tio av länets kommuner placerats i stödområde med den möjlighet till regionalpolitiskt stöd detta ger. Utskottet har i föregående avsnitt behandlat stödområdesindelningen och decentralisering av statlig verksamhet. Med hänvisning till vad utskottet tidigare uttalat om försiktighet vid inrättande av nya investment- och utvecklingsbolag avstyrker utskottet det kvarstående yrkandet om investmentbolag i länet.

Utskottet tar i detta sammanhang upp motion 1103 av Lars Werner m. fl. (vpk) i vilken begärs att särskilda utvecklingsprogram skall tas fram för tekoregionerna.

Som tidigare redovisats har utvecklingen inom tekobranschen fått allvarliga konsekvenser för sysselsättningen främst i de delar av landet där denna bransch har en dominerande ställning. Länsstyrelserna i tekoregionerna följer kontinuerligt utvecklingen i de kommuner som drabbas av strukturförändringarna inom branschen, och de diskuterar möjligheterna till en ökad differentiering av näringslivet i de berörda kommunerna. Som tidigare redovisats i detta betänkande är avsikten att länsstyrelsernas synpunkter och förslag skall beaktas i den regionalpolitiska propositionen. Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motionen.

Befolkningen i Göteborgs och Bohus län har minskat under 1970-talet med ca 4 000 personer. Göteborgs kommun förlorade ca 34 000

invånare (drygt 7%). Kranskommunerna i Göteborgsregionen samt övriga angränsande kommuner har å andra sidan ökat sin befolkning i betydande grad. Uddevalla kommun har haft en befolkningsminskning på ca 1700 personer.

Den kraftiga nedskärningen inom varvsindustrin har inneburit problem på arbetsmarknaden. Även övrig tillverkningsindustri och byggnadsindustrin har haft en vikande sysselsättning. Vid januari månads slut i år registrerades i genomsnitt 2,7 sökande per ledig plats. Antalet kvarstående arbetssökande uppgick till ca 10 000. Andelen personer med förtidspension är högre i länet än riksgenomsnittet. Utvecklingen vid varven i länet behandlas i den nyligen presenterade varvspropositionen (prop. 1980/81: 131). I propositionen redovisas bl. a. erfarenheterna av den s. k. anställningsgarantin vid varven (Projekt 80 AB). Utskottet kommer senare i vår att behandla hithörande frågor i sitt betänkande AU 1980/81: 17.

Utvecklingen i Hallands län har varit mycket positiv under 1970-talet. Befolkningen har ökat med 31 000, dvs. 16%. Alla kommuner noterar öknings- befolkningsmässigt. Störst har ökningen varit i Kungsbacka kommun, som ökat sitt befolkningstal med 51%. Den positiva utvecklingen i länet beräknas fortsätta.

Även situationen på arbetsmarknaden i länet har varit ljusare än i riket i sin helhet.

Smålandslänen och Gotland

Jönköpings län har haft en något positiv befolkningsutveckling under 1970-talet. Nässjö och Tranås har dock minskat sin befolkning under perioden. Situationen på arbetsmarknaden är bättre än i flertalet andra län. Några kommuner i länet hade år 1980 en arbetslöshet som understeg 1%. I Gnosjö var den 0,3%, en siffra som bara har sin motsvarighet i några av Stockholms kranskommuner. I länet registrerades vid januari månads slut i år tre sökande per ledig plats.

Även Kronobergs län har ökat sin befolkning under 1970-talet. Utvecklingen inom länet har dock varit ojämn. Sålunda har Uppvidinge kommun förlorat 8% av sin befolkning under perioden. Enligt länsstyrelsens beräkningar kommer befolkningen att minska fram till år 1985 i Uppvidinge, Lessebo, Tingsryd och Markaryd.

Länet har under de senaste åren fått vidkännas kraftiga strukturella förändringar inom framför allt skogsindustrin och den manuella glasindustrin. Förändringarna av länets industristruktur har särskilt drabbat den östra länsdelen (Tingsryds, Uppvidinge och Lessebo kommuner) samt Markaryds kommun. Arbetslösheten förblev likväl låg även år 1980. Fyra av länets åtta kommuner hade arbetslöshetstal som var lägre än 1%. Uppvidinge kommun, som ligger i stödområde 1, är åter ett markant undantag med en arbetslöshet om 3% mot 1,8% för riket i dess helhet.

Situationen i länet behandlas i motion 1062 av Kjell Nilsson m. fl. (s).

Motionärerna yrkar att särskilda stödåtgärder skall sättas in i Kronobergs län.

Motionärerna syftar därvid på kommunerna Uppvidinge, Lessebo, Tingsryd och Markaryd. För dessa kommuner läggs fram förslag om inplacering i stödområde eller motsvarande åtgärd. Detta har behandlats i avsnittet om stödområdesindelningen. Därutöver anser motionärerna att även andra riktade åtgärder behöver sättas in i de berörda kommunerna.

De strukturella förändringarna inom framför allt skogsindustrin och den manuella glasindustrin har som nämnts medfört betydande problem i de aktuella kommunerna. Inom ramen för länsplaneringsarbetet samt i kommunerna bedrivs ett intensivt arbete för att skapa ett mer differentierat näringsliv. Länsstyrelsen har initierat olika projekt för att skapa nya arbetstillfällen i de drabbade kommunerna. Med hänvisning härtill och till att riksdagen senare i vår kommer att behandla den manuella glasindustrins utveckling med anledning av den nyligen framlagda propositionen 1980/81: 89 finner utskottet inte skäl att föreslå någon åtgärd med anledning av motion 1062 i den nu behandlade delen.

Kalmar län har haft en i stort oförändrad befolkning under 1970-talet. I sju kommuner har befolkningsutvecklingen varit negativ. Mörbylånga är däremot en kommun med stark befolkningstillväxt. Andelen äldre är högre i länet än i riket. Länet har under senare år haft födelseunderskott.

Arbetslösheten var under 1980 något lägre i länet än riksgenomsnittet. I Högsby och Mönsterås kommuner var dock arbetslösheten högre, 2,5 resp. 2,2 %. Situationen på arbetsmarknaden i länet har successivt försämrats under senare tid. Under den senaste femårsperioden har totalt sett ca 3 200 arbetstillfällen inom industrin fallit bort. Det minskade bostadsbyggandet har inneburit problem för åtskilliga företag i länet. Härutöver kan nämnas svårigheterna för den manuella glasindustrin. Flera företag i länet minskade sysselsättningen med 100–200 anställda under föregående år. Totalantalet varslade vid årsskiftet uppgick till ca 3 000 mot 200 året före. Problemen vid Kalmar Varv får konsekvenser för sysselsättningen i Kalmar kommun. Å andra sidan ger utbyggnaden av Oskarshamnsverket kraftiga temporära sysselsättningsökningar.

Situationen i länet behandlas utförligt i motion 621 av Bernt Nilsson m. fl. (s). Motionärerna föreslår ett åtgärdsprogram för att stärka länets näringsliv, lokalisering av statlig verksamhet, stöd till turistnäringen, förbättrade kommunikationer samt utvidgat utbildningsprogram vid högskolan i Kalmar.

Som redan sagts har situationen på arbetsmarknaden i Kalmar län försämrats. Orsaken härtill torde främst vara nedgången i den internationella konjunkturen samt strukturförändringarna inom den manuella glasindustrin, varvsnäringen och skogsindustrin. Detta drabbar inte minst Kalmar län vars näringsliv är relativt svagt differentierat. Problemen i länet är inte nya, och tre av de mest utsatta kommunerna har förklarats som stödområde.

Länsstyrelsen arbetar inom ramen för sitt länsplaneringsarbete med de problem motionärerna tar upp. I Länsprogram 1980 redovisas en lång rad förslag till åtgärder inom skilda sektorer. Utskottet utgår från att detta liksom andra länsprogram övervägs av regeringen i samband med arbetet på den regionalpolitiska propositionen. Med hänvisning till det anförda och till vad utskottet i avsnittet Decentralisering av statlig verksamhet uttalat om sydöstra Sverige vill utskottet inte föreslå något initiativ från riksdagens sida på grund av motion 621 i de nu redovisade delarna.

I två motioner föreslås regionalpolitiska försöksprojekt i vissa kommuner i såväl Kalmar som angränsande län.

Det försöksprojekt som föreslås i motion 1422 av Arne Fransson (c) och Gösta Andersson (c) avser kommunerna i de östra delarna av Jönköpings län samt Högsby, Vimmerby och Hultsfreds kommuner i Kalmar län. Bakgrunden till motionen är bl. a. den försämrade konjunkturen för träindustrin som spelar en stor roll i dessa länsdelar. Motionärerna vill att projektet skall innefatta exportstöd till trähusindustrin, vidareförädling inom övrig träindustri, bättre resurser till utvecklingsfonderna, satsning på skogsavfall som alternativ energikälla, upprustning av järnvägs- och landsvägsnäten samt utveckling av familjejordbruken.

Utskottet är medvetet om att det finns särskilda problem i de delar av Jönköpings och Kalmar län som berörs i motionen. När det gäller motionärernas förslag konstaterar utskottet att vissa av dem kan förväntas komma upp till prövning via läns- och sektorsplaneringen. Andra åtgärder faller inom andra politikområden, såsom industri- och branschpolitiken. Allmänt kan konstateras att det spektrum av åtgärder som aktualiserats i väsentliga delar faller utanför ramen för ett försöksprojekt av regionalpolitisk karaktär, och utskottet kan sålunda inte biträda motionen.

Den andra motionen, 1417 av Nils Berndtson (vpk) och Bertil Måbrink (vpk), gäller projektet Inlands-ovalen i Småland och Östergötland. Förutom de kommuner som nämns i motion 1422 berörs Kinda kommun i Östergötlands län och Uppvidinge kommun i Kronobergs län. Motionärerna vill ha statligt stöd till projektet, i vars åtgärdsprogram ingår lokalisering av basindustri, bättre resurser till utvecklingsfonderna, utbyggnad av kommunikationerna, satsning på Östersjöhandeln, träteknisk forskning och utbildning samt strukturering av träindustrin, framför allt småhusbranschen. För projektet bör utses en statlig kommitté som fortlöpande rapporterar om arbetet.

Arbetet med att ta fram regionala utvecklingsprojekt kan stödjas av de medel som ställs till länsstyrelsernas förfogande för länsplaneringen. I övrigt har de konstateranden utskottet nyss gjort med anledning av motion 1422 motsvarande tillämpning på den förevarande motionen som utskottet inte heller kan biträda.

Gotlands län har under 1970-talet ökat sitt befolkningstal med ca 1 500 invånare. Inom länet finns dock regionala skillnader med en fortsatt inflyttning till Visby från de mer glesbefolkade delarna av ön.

Förvärvsfrekvenserna är höga för både män och kvinnor. Arbetslösheten är låg i förhållande till riket i övrigt. Andelen personer i arbetsmarknadspolitiska åtgärder är dock förhållandevis hög. Länet ingår i stödområde 4. I motion 622 av Sten Svensson m. fl. (m) föreslås att länet skall vara inplacerat i stödområde 5. Det förslaget har utskottet behandlat tidigare i betänkandet.

Blekinge

Blekinge län har haft en vikande befolkningsutveckling sedan mitten av 1970-talet. Samtliga kommuner i länet hade en negativ utveckling under 1980. Olofström visar en mycket stark minskning och har förlorat 11 % (ca 2 000 personer) av sin befolkning under 1970-talet.

En stor del av de sysselsatta i länet är anställda i industriföretag. Den helt dominerande branschen är verkstadsindustrin. Länet är vidare beroende av ett fåtal stora företag. Specialiseringen till vissa branscher medför också problem. Varvskrisen har medfört särskilda problem i Karlskrona och Sölvesborg. Även andra större företag har minskat sin personal. Det gäller Facitkoncernen (Ronneby, Karlskrona och Sölvesborg), ABU AB (Karlshamn) samt Uddcomb AB (Karlskrona). Vid det sistnämnda företaget har beslutats om en omstrukturering som innebär att antalet anställda minskas från ca 500 till ca 160 fram till år 1983. Slutligen kan nämnas de negativa konsekvenser en neddragning inom försvaret kan komma att få för Karlskrona och Ronneby.

Av det anförda framgår att arbetsmarknaden i Blekinge är utsatt för stora påfrestningar. Detta belyses av att ca 2 500 personer var varslade om antingen permittering, uppsägning eller korttidsvecka vid årsskiftet 1980-1981. Arbetslösheten var under år 1980 högst i Olofström och Sölvesborg. I januari i år registrerades i genomsnitt 13 kvarstående sökande till varje ledigt arbete.

Situationen i Blekinge behandlas i tre motioner.

Margot Håkansson m. fl. (fp, m, c) redovisar i motion 817 utförligt läget på arbetsmarknaden i länet. Motionärernas yrkande går ut på att regeringen skall uppmärksammas på problemens omfattning i länet.

I motion 1423 av Hans Gustafsson m. fl. (s) föreslås att de regionalpolitiska medel som utgår i stödområdena 4-6 skall få användas temporärt i Blekinge under perioden den 1 juli 1981-30 juni 1984. Vidare vill motionärerna att 30 milj. kr. av de regionalpolitiska medlen skall avsättas under en femårsperiod för att finansiera inrättande av ett regionalt utvecklingsbolag i länet. Samma motionärer yrkar i motion 1425 att Olofströms kommun temporärt skall inplaceras i stödområde 6.

Utvecklingen på arbetsmarknaden i Blekinge län är bekymmersam. Det är mot denna bakgrund angeläget att åtgärder vidtas som kan underlätta den industriella utvecklingen i länet. Ingen kommun i länet är placerad i stödområde. Möjlighet finns dock att i särskilda fall ge regionalpolitiskt

stöd utanför stödområdena. Med hänsyn till sysselsättningsläget i länet bör undantagsregeln kunna ges en generös tillämpning. Vad särskilt gäller Karlskrona räknar utskottet med att det blir anledning att återkomma till situationen i den kommunen senare i vår i samband med behandlingen av regeringens varvsproposition.

En ort med särskilda problem är Olofström. Befolkningen där har minskat med över 10% under 1970-talet och arbetslösheten är hög. Detta hänger samman med att den tidigare expansiva orten drabbats av en tillbakagång i industrisysselsättningen. Mot bakgrund härav föreslår utskottet att i Olofström fram till dess riksdagen har fattat ett nytt övergripande regionalpolitiskt beslut skall kunna utgå regionalpolitiskt stöd efter i princip de normer som tillämpas i stödområde 4. Förutom avskrivningslån och lokaliseringsslån skall utbildningsstöd och offertstöd kunna utgå. Dessutom bör regeringen kunna ge stöd till uppförande av kommunala industri-lokaler trots att orten egentligen är för stor för att komma i fråga för sådant stöd. Däremot bör av praktiska skäl och då närmast stödets temporära natur sysselsättningsstöd uteslutas.

Det anförda innebär att utskottet i sak i stor utsträckning tillgodosett de i sammanhanget aktuella motionsyrkandena.

Slutligen vill utskottet betona att vad nu förordas bör ses som en speciell åtgärd betingad av de särskilda problemen i Olofström.

Skåne

Situationen på arbetsmarknaden i Malmöhus län har under senare år försämrats avsevärt. En viktig orsak härtill är krisen för varven i Malmö och Landskrona. Regeringen har nyligen lagt fram en proposition som behandlar varven och de sysselsättningsproblem som blir en följd av den väntade neddragningen. Under allmänna motionstiden väcktes tre motioner om utvecklingen i Skåne. Motionerna är huvudsakligen inriktade på problem som hänger samman med utvecklingen vid varven i Malmö och Landskrona. Mot denna bakgrund anser utskottet det lämpligast att ta upp de regionalpolitiska och arbetsmarknadspolitiska frågor som rör Skåne i samband med behandlingen av varvsfrågorna. Propositionen och motionerna kommer utskottet därför att behandla i betänkande AU 1980/81: 17.

Regionalpolitisk forskning

Genom 1979 års regionalpolitiska beslut ombildades den tidigare expertgruppen för regional utredningsverksamhet till expertgruppen för forskning om regional utveckling, oförändrat förkortad ERU. Den nya expertgruppen är liksom sin föregångare organiserad som en kommitté som har byggts ut med en regional samverkansgrupp i var och en av de sex högskoleregionerna.

ERU:s huvuduppgift är att initiera och samordna forskningen på regio-

nalpolitikens område och se till att forskningsresultaten blir kända för beslutsfattare, planerare och andra intressenter. Till grund för verksamheten under 1980-talet ligger ett forskningsprogram som förelades riksdagen genom 1979 års regionalpolitiska proposition. Det har förutsatts att forskningsprogrammet successivt skall kunna kompletteras.

Regeringen uppdrog i december 1980 åt ERU att utvärdera de samhälls- och företagsekonomiska effekterna av det regionalpolitiska stödet, i första hand under perioden 1975–1980. Vid sidan härav har statskontoret fått i uppdrag att göra en bredare genomgång av hur de senaste årens statliga transfereringar av skilda slag till företag, kommuner och enskilda fördelats regionalt.

ERU och dess samverkansgrupper disponerar endast i begränsad omfattning egna medel för den regionalpolitiska forskningen. Denna bekostas i huvudsak av anslag från Riksbankens jubileumsfond och forskningsrådet.

Frågor med anknytning till den regionalpolitiska forskningen har tagits upp i tre motioner.

Georg Andersson m. fl. (s) menar i motion 1874 att problemen att samordna närings-, kommunikations- och regionalpolitik inte uppmärksammas i den regionalpolitiska forskningen. De anser det därför vara angeläget med en *forskning över dessa sektorsgränser* och föreslår att resurser för forskning med denna inriktning tillförs Umeå universitet.

Vid universitetet i Umeå inrättades den 1 juli 1979 en ny professur i regionalekonomi. Ett utredningsförslag föreligger att bygga ut den pågående forskningen vid universitetet med ett regionalpolitiskt institut. Förslaget bereds f. n. i regeringens kansli med sikte på behandling i den blivande regionalpolitiska propositionen. I övrigt får hänvisas till det antagna regionalpolitiska forskningsprogrammet, i vilket bl. a. ingår att studera metoderna för att väga skilda samhällssektorsers mål mot de regionalpolitiska målen så att en anpassning kan ske till såväl resp. sektors som regionalpolitikens krav. Med hänsyn till det anförda bör motionen lämnas utan åtgärd i den nu redovisade delen.

I motion 1435 föreslår Marianne Stålberg m. fl. (s) att 1 milj. kr. anvisas till ett *centrum för inlandsforskning vid högskolan i Östersund* med uppgift att studera olika inlandsproblem med tonvikt på Jämtlands län.

Genom ERU har tillskapats ett organ för att initiera och därmed också prioritera olika projekt inom den regionalpolitiska forskningen. Utskottet är inte berett tillstyrka att ett nytt forskningsorgan tillskapas för en speciell gren av den regionalpolitiska forskningen. För begränsade projekt med anknytning till det aktuella länet kan länsstyrelsen ställa medel till högskolans förfogande. Så har f. ö. också skett tidigare. Med det anförda avstyrker utskottet motionen.

Sven Henricsson (vpk) förordar i motion 619 inrättande av ett *tvärvetenskapligt forskningscentrum i Västernorrlands län*. Efter en analys av in-

dustriutvecklingen i Norrland konstaterar motionären att framtidens möjligheter för Norrland måste ligga i nya typer av industriella aktiviteter. För att få fram nya produkter och ny teknik i expansiva sektorer med en god framtid krävs en regionalt förankrad forskning över vilken motionären förutsätter att de arbetande får ett avgörande inflytande.

Utskottet är inte berett att biträda motionsförslaget utan hänvisar dels till vad som ovan sagts om organisationen av den regionalpolitiska forskningen, dels till att riksdagen inom kort får ta ställning till olika frågor om teknisk forskning och utveckling med anledning av den nyligen framlagda propositionen om industripolitiken.

Anslagsfrågor

I detta avsnitt behandlar utskottet regeringens framställningar om anslag för nästa budgetår till den regionalpolitiska verksamheten samt några motioner om de föreslagna medelsanvisningarna. Utskottet behandlar frågorna under de olika anslagsrubrikerna.

Åtgärder i etableringsfrämjande syfte i vissa län

1979/80 Utgift	8 463 968	Reservation	10 037 713
1980/81 Anslag	12 600 000		
1981/82 Förslag	1 750 000		

I budgetpropositionen föreslås under punkt A 6 (s. 16) att riksdagen till Åtgärder i etableringsfrämjande syfte i vissa län för budgetåret 1981/82 skall anvisa ett reservationsanslag av 1 750 000 kr.

Huvuddelen av anslaget har använts för att söka produkter som kan placeras vid företag i sysselsättningssvaga regioner. En redovisning för verksamheten lämnas på s. 75–76 i propositionen.

I enlighet med vad som förutskickats i prop. 1980/81: 20 om besparingar i statsverksamheten, m. m. (bil. 13 s. 12) föreslås anslaget bli minskat med ca 11 milj. kr. Utskottet godtar denna nedskärning av anslaget.

Regionalpolitiskt stöd: Bidragsverksamhet

1979/80 Utgift	200 675 933
1980/81 Anslag	356 500 000
1981/82 Förslag	402 200 000

Från anslaget bestrids f. n. utgifterna för bl. a. det i arbetsmarknadsstyrelsens budget upptagna programmet Regionalpolitiska stödåtgärder. Programmet indelning i delprogram och propositionens medelsberäkning framgår av följande sammanställning. I programmet ingår även delpro-

	1979/80 Utgift	1980/81 Anslag	1981/82 Beräknad ändr.	
			AMS	Före- draganden
Avskrivningslån/ lokaliseringsbidrag	153 802 000	179 000 000	+ 55 000 000 ¹	+ 75 000 000
Utbildningsstöd	6 564 000	30 000 000	—	—
Introduktionsstöd	17 773 000	—	—	—
Sysselsättningsstöd	11 804 000	90 000 000	+ 30 000 000	— 30 000 000
Offertstöd	722 000	30 000 000	+ 10 000 000	—
Infriande av statlig garanti för lån i lokali- seringssyfte till rörelsekapital m. m.	3 206 000	1 000 000	—	—
Förvaltningskostnader	6 805 000	6 500 000	+ 200 000	+ 700 000
Regionala utveck- lingsbolag	—	20 000 000	—	— 10 000 000
Centrala konsult- och utredningsinsatser	—	—	—	+ 10 000 000
	200 676 000	356 500 000	+ 95 200 000	+ 45 700 000

¹ exkl. medel för regionala utvecklingsbolag.

grammet Lokaliseringslån som finansieras från det under nästa punkt upptagna anslaget.

I budgetpropositionen föreslås under punkt C 1 (s. 79–83) att riksdagen till Regionalpolitiskt stöd: Bidragsverksamhet för budgetåret 1981/82 skall anvisa ett förslagsanslag av 402 200 000 kr.

Som framgår av sammanställningen ovan ingår i den av regeringen föreslagna anslagsuppräknigen med 45,7 milj. kr. ett belopp om 10 milj. kr. för de centrala konsult- och utredningsinsatser som utskottet har tillstyrkt i ett föregående avsnitt.

I några motioner föreslås anslagsändringar.

Per Petersson m. fl. (m, fp) förordar i motion 1824 att anslaget räknas ned med 2 milj. kr. Motionen redovisas närmare i det följande under anslaget Åtgärder m. m. i anslutning till länsplanering. Med hänsyn till det ställningstagande som där görs avstyrker utskottet motionen såvitt den berör det förevarande anslaget.

Utskottet har vidare i de föregående avsnitten avstyrkt följande motioner med yrkanden som innefattar ianspråktagande av medel till de regionalpolitiska anslagen:

1427 av Sven Lindberg m. fl. (s, m, c, vpk) och 1429 av Hans Lindblad (fp) om anvisning av 50 milj. kr. till ett regionalpolitiskt projekt i Jämtland.

1435 av Marianne Stålberg m. fl. (s) om 1 milj. kr. till ett centrum för inlandsforskning.

1817 av Börje Hörnlund (c) och Johan Olsson (c) om utbildning åt företagare innebärande för nästa budgetår en medelsanvisning av 15 750 000 kr.

Motionerna får uppfattas som en begäran om medel inom ramen för de

anslag som anvisas och föranleder därutöver inte något ytterligare yttrande från utskottets sida i detta sammanhang.

Ett yrkande om anslagsförstärkning framställs i motion 1472 av Sven Aspling m. fl. (s). Motionärerna vill att anslaget skall räknas upp med 10 milj. kr. i förhållande till regeringens förslag för att finansiera ett vidgat stöd till kommunala industrilokaler i Värmlands län. Utskottet har i det föregående till en del tillgodosett de i denna liksom andra motioner gjorda yrkandena om en utvidgning av stödet till kommunala industrilokaler. De merutgifter som kan bli följden av ett bifall till utskottets förslag får rymmas inom det av regeringen föreslagna anslaget, och utskottet avstyrker därför motion 1472 i denna del.

Utskottet har i det föregående föreslagit att upp till 20 milj. kr. av den regionalpolitiska totalramen får användas till fortsatta insatser för att främja den industriella utvecklingen i Värmland. Med hänsyn till svårigheterna att på förhand bedöma betalningsutfallet på anslaget har utskottet stannat för att inte föreslå någon uppräknings. Skulle utgifterna tendera att avsevärt överstiga det anvisade beloppet förutsätter utskottet att regeringen återkommer med förslag om anslagsförstärkning på tilläggsbudget.

I motion 1472 föreslås även att riksdagen till grundkapital för regionalt utvecklingsbolag i Värmlands län skall för nästa budgetår anvisa ett nytt reservationsanslag om 10 milj. kr. Utskottet har behandlat frågan om utvecklingsbolag i Värmland tidigare i betänkandet (s. 73). Med hänvisning till ställningstagandet avstyrks yrkandet om ett nytt reservationsanslag.

Utskottet godtar den medelsberäkning som har gjorts i budgetpropositionen. Med hänsyn härtill och till de ovan redovisade ställningstagandena bör anslaget föras upp med det belopp som regeringen har föreslagit.

Regionalpolitiskt stöd: Lokaliseringslån

1979/80 Utgift	575 136 975	Behållning	1 146 612 389
1980/81 Anslag	1 050 000 000		
1981/82 Förslag	600 000 000		

I budgetpropositionen föreslås under punkt C 2 (s. 83–84) att riksdagen skall till Regionalpolitiskt stöd: Lokaliseringslån för budgetåret 1981/82 anvisa ett reservationsanslag av 600 000 000 kr.

Budgetpropositionens förslag innebär en nedräkning av anslaget med 450 milj. kr. Arne Fransson m. fl. (c) säger sig i motion 1055 godta nedräkningen men vill att riksdagen skall uttala att regeringen vid behov skall lägga fram förslag om anvisning av ytterligare medel för regionalpolitiska insatser. Sådana insatser får enligt motionärerna inte hindras av brist på medel.

Statsmakternas ambitioner när det gäller det regionalpolitiska stödet uttrycks genom de flerårsramar som fastställs för stödets omfattning. Den

nu gällande ramen är, som tidigare nämnts, 8 200 milj. kr., varav 4 500 milj. kr. för lokaliseringsslån. Tar man hänsyn till den vidgning av totalramen med 170 milj. kr. som gjorts för stöd till varvsregionerna och till det utrymme för stöd som inte utnyttjats i tidigare flerårsramar uppgår delramen för lokaliseringsslån i själva verket till ca 5 000 milj. kr.

Tekniken med flerårsramar ger regeringen och myndigheterna möjlighet att bevilja regionalpolitiskt stöd utan att vara bundna av de anslag som årligen beviljas. Utgifterna under anslagen till bidragsverksamheten och lokaliseringsslån blir – inom de gränser som dras upp av totalramen – beroende av i vilken omfattning företagen söker regionalpolitiskt stöd och av den takt i vilken företagen lyfter det stöd som beviljats. Det är därför svårt att på förhand beräkna medelsåtgången under de båda anslagen till bidrag och lån. Som exempel kan man peka på att av anslaget till lokaliseringsslån för budgetåret 1979/80, 1 050 milj. kr., förbrukades föga mer än hälften eller 575 milj. kr.

Tekniken med flerårsramar ger, som nämnts, regeringen fullmakt att bevilja regionalpolitiskt stöd utan någon bindning till de anslag till stödet som riksdagen anvisar. En logisk följd av denna teknik är att regeringen måste återkomma till riksdagen om de för ett budgetår anslagna medlen inte räcker till på grund av en oförutsedd ökning av efterfrågan på regionalpolitiskt stöd. Denna situation har tidigare inträffat vid ett tillfälle, och riksdagen förelades då förslag om anslagsförstärkning (prop. 1975: 2, InU 1975: 1, ytterligare 200 milj. kr. till lokaliseringsslån). Det förtjänar påpekas att en dylik anslagsförstärkning inte innebär en merutgift utan en tidigareläggning av utbetalningen av regionalpolitiskt stöd som statsmakterna genom antagandet av flerårsramen har bundit sig för. Med dessa klarlägganden från utskottets sida får motionen anses vara besvarad, och den synes med hänsyn härtill inte behöva föranleda någon åtgärd.

Av det ovan förda resonemanget följer att utskottet kan biträda regeringens anslagsberäkning.

Åtgärder i glesbygder

1979/80 Utgift	45 969 732 ¹	Reservation	46 732 521 ¹
1980/81 Anslag	104 000 000		
1981/82 Förslag	100 000 000		

¹ Reservationsanslaget Åtgärder i glesbygder och investeringsanslaget Lån till investeringar i kommersiell service.

I budgetpropositionen föreslår regeringen under punkt C 3 (s. 84–85) att riksdagen skall till Åtgärder i glesbygder för budgetåret 1981/82 anvisa ett reservationsanslag av 100 000 000 kr.

Utskottet har i ett föregående avsnitt om glesbygdsstöd redovisat hur anslaget används. Följande tabell visar hur glesbygdsmedlen för inneva-

rande budgetår fördelats på länen. Tabellen visar även motsvarande fördelning av medlen på anslaget Åtgärder m. m. i anslutning till länsplanering.

Län	Glesbygdssöd	Åtgärder i länsplaneringen
Stockholms	3 500 000	600 000
Uppsala	900 000	700 000
Södermanlands	300 000	1 100 000
Östergötlands	1 500 000	800 000
Jönköpings	1 000 000	700 000
Kronobergs	600 000	800 000
Kalmar	1 100 000	900 000
Gotlands	1 000 000	700 000
Blekinge	600 000	900 000
Kristianstads	—	300 000
Malmöhus	—	1 500 000
Hallands	—	300 000
Göteborgs och Bohus	4 500 000	1 000 000
Älvsborgs	1 600 000	1 100 000
Skaraborgs	600 000	500 000
Värmlands	5 200 000	3 375 000
Örebro	1 000 000	1 050 000
Västmanlands	500 000	1 150 000
Kopparbergs	7 700 000	2 050 000
Gävleborgs	5 000 000	2 050 000
Västernorrlands	8 600 000	3 000 000
Jämtlands	16 000 000	3 000 000
Västerbottens	21 100 000	3 000 000
Norrbottens	22 800 000	4 250 000 ¹
Till regeringens förfogande	500 000	950 000
	105 600 000 ²	35 775 000 ²

¹ Av beloppet skall 250 000 kr. användas till Jokkmokksutredningen.

² Inkl. reservationer på regeringens poster från 1979/80.

I förra årets betänkande (AU 1979/80: 23 s. 41–43) uppmärksammade utskottet vissa problem som uppstått beträffande stödet till hemarbete i glesbygden. Frågan har med anledning av vad utskottet då anförde behandlats av arbetsmarknadsministern i årets budgetproposition (bil. 15 s. 160–161). Utskottet tar för sin del upp ärendet i sitt senare avgivna betänkande AU 1980/81: 21.

Övriga aktuella glesbygdfrågor har behandlats i det nämnda avsnittet om glesbygdssstödet. Vad som anförs i budgetpropositionen i samband med förslaget till medelsanvisning ger inte utskottet anledning till yttrande. I prop. 1980/81: 20 (bil. 13 s. 12) bedömdes en viss minskning av anslaget vara möjlig, och regeringen föreslår nu en sänkning med 4 milj. kr. Utskottet godtar att anslaget förs upp med det av regeringen föreslagna beloppet.

Täckande av förluster på grund av kreditgarantier till företag i glesbygder m. m.

1979/80 Utgift	—
1980/81 Anslag	1 000
1981/82 Förslag	1 000

I budgetpropositionen föreslås under punkt C 4 (s. 85–86) att kreditgarantier under nästa budgetår får beviljas intill 48 milj. kr. samt att anslaget förs upp med 1 000 kr.

Ramen för kreditgarantier är för innevarande budgetår fastställd till 41 milj. kr. Den föreslagna vidgången av ramen till 48 milj. kr. biträds av utskottet, som liksom regeringen föreslår att anslaget förs upp med ett formellt belopp av 1 000 kr.

Åtgärder m. m. i anslutning till länsplanering

1979/80 Utgift	18 580 034	Reservation	16 419 966
1980/81 Anslag	35 000 000		
1981/82 Förslag	35 000 000		

I budgetpropositionen föreslås under punkt C 5 (s. 86–87) att riksdagen skall till Åtgärder m. m. i anslutning till länsplanering för budgetåret 1981/82 anvisa ett reservationsanslag av 35 000 000 kr.

Från anslaget finansieras kostnaderna för länsstyrelsernas projektarbete i samband med länsplaneringen. Avsikten är att få fram väl genomarbetade och konkreta förslag. Genomförandet av förslagen får sedan prövas och finansieras i en annan ordning. Fördelningen på län av innevarande budgetårs anslag framgår av tabellen på s. 91.

Per Petersson m. fl. (m, fp) föreslår i motion 1824 att anslaget höjs i förhållande till regeringens förslag med 2 milj. kr. för att de belopp som eljest skulle ha tilldelats länsstyrelserna i Västerbottens och Norrbottens län skall kunna förstärkas med 1 milj. kr. per län. Som tidigare nämnts avser motionärerna att balansera denna uppräknings av anslaget med en motsvarande minskning av anslaget Regionalpolitiskt stöd: Bidragsverksamhet.

Industriministern har nyligen tillkännagivit att han avser att föreslå riksdagen att anslaget till länsplanering för innevarande budgetår på tilläggsbudget III förstärks med 5 milj. kr. Med denna anslagsförstärkning blir det möjligt för regeringen att redan under innevarande budgetår tillföra länsstyrelserna i Västerbottens och Norrbottens län ytterligare medel. Utskottet anser mot denna bakgrund att det inte är aktuellt att föreslå en anslagsuppräknings för nästa budgetår med anledning av motionen. Utskottet kan sålunda biträda propositionens förslag om ett oförändrat anslag.

Utskottets hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *förslag om en ny regionalpolitik*
att riksdagen avslår motion 1980/81: 1106,
2. beträffande *mål och riktlinjer för regionalpolitiken*
att riksdagen avslår motion 1980/81: 1811,
3. beträffande *riktlinjer för de regionalpolitiska medlens utformning för den privata sektorn* res. 1 (s)
att riksdagen avslår motion 1980/81: 1433 i motsvarande del,
4. beträffande *översyn av regionalpolitikens mål och medel*
att riksdagen avslår motion 1980/81: 833,
5. beträffande *inriktningen av de regionalpolitiska medlen*
att riksdagen avslår motion 1980/81: 1823,
6. beträffande *effekterna på länsplaneringen av DIS-systemets avskaffande*
att riksdagen avslår motion 1980/81: 107 yrkande 4,
7. beträffande *jämställdhetsaspekter i länsplaneringen*
att riksdagen avslår motion 1980/81: 1911,
8. beträffande *inplacering i stödområde av delar av Skellefteå kommun m. m.*
att riksdagen avslår motion 1980/81: 819,
9. beträffande *inplacering i stödområde av Brücke kommun*
att riksdagen avslår motion 1980/81: 1884 yrkande 4,
10. beträffande *förstärkt regionalpolitiskt stöd till orter i Bergslagen som drabbats av strukturomvandlingen inom stålindustrin eller gruvnäringen*
att riksdagen med anledning av motionerna 1980/81: 328, 1980/81: 624, 1980/81: 814, 1980/81: 1057 och 1980/81: 1060 yrkande 1, samtliga i motsvarande del, som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,
11. beträffande *inplacering i stödområde av Hofors och Söderhamns kommuner*
att riksdagen avslår motionerna 1980/81: 624 i motsvarande del och 1980/81: 1060 yrkande 1 i motsvarande del, i den mån motionsyrkandena inte behandlats ovan,
12. beträffande *stödområdesindelningen i Gävleborgs län i övrigt*
att riksdagen avslår motion 1980/81: 624 i motsvarande del, i den mån motionen inte behandlats ovan,
13. beträffande *stödområdesindelningen i Kopparbergs län*
att riksdagen avslår motion 1980/81: 328 i motsvarande del, i den mån motionen inte behandlats ovan,
14. beträffande *stödområdesindelningen i Örebro län*
att riksdagen avslår motionerna 1980/81: 814 och 1980/81: 1057 i motsvarande delar, i den mån motionerna inte behandlats ovan

15. beträffande *stödområdesindelningen i Skaraborgs län m. m.*
att riksdagen avslår motion 1980/81: 217,
16. beträffande *stödområdesindelningen i Älvsborgs län*
att riksdagen avslår motion 1980/81: 616 i motsvarande del,
17. beträffande *stödområdesindelningen i Kronobergs län*
att riksdagen avslår motion 1980/81: 1062 i motsvarande del,
18. beträffande *inplacering i stödområde av Gotlands kommun*
att riksdagen avslår motion 1980/81: 622,
19. beträffande *utformningen av det regionalpolitiska stödet med hänsyn till störningar av etablerad verksamhet*
att riksdagen avslår motionerna 1980/81: 276 och 1980/81: 854 yrkande 1,
20. att riksdagen godkänner att medel från den gällande ramen för beslut om regionalpolitiskt stöd används för *centrala utrednings- och konsultinsatser* inom stödområdena 4, 5 och 6 i enlighet med vad som förordats i budgetpropositionen,
21. beträffande *fördjupade utbildningsinsatser i mindre och medelstora företag m. m.*
att riksdagen avslår motion 1980/81: 1817,
22. beträffande *kvinnors möjligheter att starta egna företag*
att riksdagen avslår motion 1980/81: 1415,
23. beträffande *regionalpolitiskt stöd till turistnäringen i södra och mellersta Sverige*
att riksdagen avslår motionerna 1980/81: 621 i motsvarande del och 1980/81: 812,
24. beträffande *lokaliseringspåverkan av privat service- och tjänstereproduktion*
att riksdagen avslår motion 1980/81: 1433 i motsvarande del,
25. beträffande *särskilda regionalpolitiska stödformer för företags- och annan produktionsservice*
att riksdagen avslår motion 1980/81: 1874 yrkande 2,
26. att riksdagen med avslag på motion 1980/81: 816 godkänner vad som förordats i budgetpropositionen om *lokaliseringsstöd till kommuner inom stödområdena 5 och 6* för att bygga industrilokaler för uthyrning,
27. att riksdagen med bifall till proposition 1980/81: 67 punkt 5 medger att lokaliseringsstöd får utgå för att uppföra *industrilokaler i Norbergs kommun* i enlighet med vad som anförs i propositionen,
28. beträffande *utvidgning av stödet till kommunala industrilokaler*
A. att riksdagen med anledning av motionerna 1980/81: 393, 1980/81: 1472 yrkande 1, 1980/81: 1809, 1980/81: 1840, 1980/81: 1923 yrkande 3 och 1980/81: 1928 yrkande 2 som sin mening ger riksdagen till känna vad utskottet anfört om möjligheterna att bevilja stöd utanför stödområdena 4–6,

res. 2 (s)

- B. avslår motionsyrkandena i den mån de inte tillgodosetts under A,
29. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om en *utredning om den framtida inriktningen av det statliga stödet till industrilokaler*,
30. beträffande *industricentrum i Sollefteå* res. 3 (s)
att riksdagen avslår motion 1980/81: 613,
31. beträffande *industricentrum i Sveg* res. 3 (s)
att riksdagen avslår motionerna 1980/81: 825 och 1980/81: 1884 yrkande 2,
32. beträffande *industricentrum i Gällivare* res. 3 (s)
att riksdagen avslår motion 1980/81: 1813,
33. beträffande *industricentrum i Torsby* res. 3 (s)
att riksdagen avslår motion 1980/81: 1472 yrkande 3,
34. beträffande *kombinationssysselsättning i glesbygden*
att riksdagen avslår motionerna 1980/81: 620 och 1980/81: 1818 yrkande 3,
35. beträffande *hantverksservice i glesbygderna*
att riksdagen avslår motion 1980/81: 1815,
36. beträffande *glesbygdscentrum i Sollefteå*
att riksdagen avslår motion 1980/81: 612,
37. beträffande *vidgut driftsstöd till glesbygdsbutiker*
att riksdagen avslår motionerna 1980/81: 339 och 1980/81: 1873 yrkande 1,
38. beträffande *decentralisering inom statsförvaltningen*
att riksdagen med anledning av dels vad som anförts i budgetpropositionens bilaga 3 punkt 9, dels motion 1980/81: 1433 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om decentraliseringsarbetets fortsatta inriktning,
39. beträffande *statlig verksamhet till Kalmar län*
att riksdagen avslår motionerna 1980/81: 621 i motsvarande del och 1980/81: 1826,
40. beträffande *statlig verksamhet till södra Älvsborgs län*
att riksdagen avslår motion 1980/81: 616 i motsvarande del,
41. beträffande *statlig verksamhet till glesbygdslänen*
att riksdagen avslår motion 1980/81: 1818 yrkande 4,
42. beträffande *statlig verksamhet till Östersundsområdet*
att riksdagen avslår motion 1980/81: 1884 yrkande 5,
43. beträffande *statlig verksamhet till Gävleborgs län*
att riksdagen avslår motionerna 1980/81: 275 samt 1980/81: 623 och 1980/81: 1821 i motsvarande delar,
44. beträffande *statlig verksamhet till Hofors och Söderhamn*
att riksdagen avslår motion 1980/81: 1060 yrkande 2,

45. beträffande *statlig verksamhet till Blekinge län*
att riksdagen avslår motion 1980/81: 1423 yrkande 1,
46. beträffande *flyttning av naturvårdsverket till Malmöregionen*
att riksdagen avslår motion 1980/81: 329,
47. beträffande *inrättande av ett Statens hus i Ånge*
att riksdagen avslår motion 1980/81: 482,
48. beträffande *decentralisering av kommittésekretariaten*
att riksdagen avslår motion 1980/81: 1874 yrkande 3,
49. beträffande *tilläggsdirektiv till förvaltningsutredningen*
att riksdagen avslår motion 1980/81: 1874 yrkande 4,
50. beträffande *utvecklingsplan för Norrbottens län*
att riksdagen avslår motion 1980/81: 832,
51. beträffande *finansiering av investeringar inom SSAB Luleverken med beredskapsmedel*
att riksdagen avslår motion 1980/81: 1939,
52. beträffande *åtgärdsprogram för Västerbottens inland*
att riksdagen avslår motion 1980/81: 809,
53. beträffande *åtgärdsprogram för Sollefteå kommun*
att riksdagen avslår motion 1980/81: 618,
54. beträffande *åtgärdsprogram för Jämtlands län*
att riksdagen avslår motion 1980/81: 1884 yrkande 1 och 3,
55. beträffande *försöksverksamhet i Jämtlands län*
att riksdagen avslår motionerna 1980/81: 1427 och 1980/81: 1429,
56. beträffande *program för insatser i bruksorterna* res. 4 (s)
att riksdagen avslår motionerna 1980/81: 1930 yrkande 5, 1980/81: 1934 yrkande 1 och 1980/81: 1938 yrkande 2,
57. beträffande *åtgärdsprogram för Bergslagen*
att riksdagen avslår motion 1980/81: 1836,
58. beträffande *de större företagens ansvar för ny sysselsättning i bruksorterna m. m.*
att riksdagen avslår motionerna 1980/81: 1923 yrkandena 4 och 5 och 1980/81: 1938 yrkandena 5 och 6,
59. beträffande *åtgärdsprogram för Gävleborgs län* res. 5 (s)
att riksdagen avslår motionerna 1980/81: 606, 1980/81: 609 samt 1980/81: 623 och 1980/81: 1821 i motsvarande delar,
60. beträffande *åtgärdsprogram för Kopparbergs län*
att riksdagen avslår motion 1980/81: 611,
61. beträffande *insatser i Värmlands län* res. 6 (s)
att riksdagen med anledning av motionerna 1980/81: 848 yrkande 5, 1980/81: 1472 yrkandena 4–9 och 1980/81: 1818 yrkandena 1, 2 och 5
A. bemyndigar regeringen att disponera upp till 20 milj. kr. ur förslagsanslaget Regionalpolitiskt stöd: Bidragsverksamhet för

att främja den industriella verksamheten i Värmlands län.

B. avslår motion 1980/81: 1472 yrkandena 4–9 i den mån yrkandena inte behandlats under A.

62. beträffande *utvecklingsplan för Värmlands län m. m.*

att riksdagen avslår motion 1980/81: 848 yrkandena 1–4.

63. beträffande *åtgärder för nya projekt i Uppland när anläggningsarbetena i Forsmark avslutas*

att riksdagen avslår motion 1980/81: 857,

64. beträffande *åtgärdsprogram för Östergötlands län*

att riksdagen avslår motion 1980/81: 1416,

65. beträffande *Stockholmsregionens betydelse i näringspolitiken m. m.*

att riksdagen avslår motionerna 1980/81: 1805 och 1980/81: 1905,

66. beträffande *åtgärdsprogram för Stockholms län*

att riksdagen avslår motion 1980/81: 1812,

67. beträffande *sysselsättningsskapande åtgärder i Skaraborgs län m. m.*

att riksdagen avslår motionerna 1980/81: 277 yrkande 1, 1980/81: 281 och 1980/81: 643,

68. beträffande *regionalpolitiska insatser i södra Älvsborgs län*

att riksdagen avslår motion 1980/81: 616 i motsvarande del.

69. beträffande *utvecklingsprogram för tekoregionerna*

att riksdagen avslår motion 1980/81: 1103,

70. beträffande *regionalpolitiska insatser i Kronobergs län*

att riksdagen avslår motion 1980/81: 1062 i motsvarande del.

71. beträffande *åtgärdsprogram för Kalmar län*

att riksdagen avslår motion 1980/81: 621 i motsvarande del.

72. beträffande *regionalpolitiskt försöksprojekt i Kalmar samt östra Jönköpings län*

att riksdagen avslår motion 1980/81: 1422,

73. beträffande *stöd till projektet Inlands-ovalen i Småland och Östergötland*

att riksdagen avslår motion 1980/81: 1417,

74. beträffande *regionalpolitiska insatser i Blekinge län*

att riksdagen med anledning av motionerna 1980/81: 817, 1980/81: 1423 yrkandena 2 och 3 och 1980/81: 1425 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om regionalpolitiskt stöd till länet och Olofströms kommun,

75. beträffande *resurser för viss regionalpolitisk forskning vid Umeå universitet*

att riksdagen avslår motion 1980/81: 1874 yrkande 1,

76. beträffande *centrum för inlandsforskning vid högskolan i Östersund*

att riksdagen avslår motion 1980/81: 1435,

77. beträffande *tvärvetenskapligt forskningscentrum i Västernorrlands län*
att riksdagen avslår motion 1980/81: 619.
78. att riksdagen med bifall till budgetpropositionens förslag till *Åtgärder i etableringsfrämjande syfte i vissa län* för budgetåret 1981/82 anvisar ett reservationsanslag av 1 750 000 kr.,
79. att riksdagen med bifall till budgetpropositionens förslag samt med avslag på motionerna 1980/81: 1472 yrkande 2 samt 1980/81: 1824 i motsvarande del till *Regionalpolitiskt stöd: Bidragsverksamhet* för budgetåret 1981/82 anvisar ett förslagsanslag av 402 200 000 kr.,
80. beträffande *nytt anslag till grundkapital för regionalt utvecklingsbolag i Värmland*
att riksdagen avslår motion 1980/81: 1472 yrkande 10,
81. att riksdagen med bifall till budgetpropositionens förslag samt med avslag på motion 1980/81: 1055 till *Regionalpolitiskt stöd: Lokaliseringslån* för budgetåret 1981/82 anvisar ett reservationsanslag av 600 000 000 kr.,
82. att riksdagen med bifall till budgetpropositionens förslag till *Åtgärder i glesbygder* för budgetåret 1981/82 anvisar ett reservationsanslag av 100 000 000 kr.,
83. att riksdagen med bifall till budgetpropositionens förslag medger att under budgetåret 1981/82 *statlig kreditgaranti för lån till företag i glesbygder och för lån till anskaffning av varulager* beviljas med sammanlagt högst 48 000 000 kr.,
84. att riksdagen med bifall till budgetpropositionens förslag till *Täckande av förluster på grund av kreditgarantier till företag i glesbygder m. m.* för budgetåret 1981/82 anvisar ett förslagsanslag av 1 000 kr.,
85. att riksdagen med bifall till budgetpropositionens förslag samt med avslag på motion 1980/81: 1824 i motsvarande del till *Åtgärder m. m. i anslutning till länsplanering* för budgetåret 1981/82 anvisar ett reservationsanslag av 35 000 000 kr.

Stockholm den 24 mars 1981

På arbetsmarknadsutskottets vägnar

ELVER JONSSON

Närvarande: Elver Jonsson (fp), Arne Fransson (c), Erik Johansson (s), Bernt Nilsson (s), Sten Svensson (m), Frida Berglund (s), Pär Granstedt (c), Anders Högmark (m), Björn Eliasson (c), Marianne Ståhlberg (s), Eva Winther (fp), Karin Flodström (s), Nils-Olof Grönhagen (s), Görel Bohlin (m) och Bo Finnkvist (s).

Reservationer

Erik Johansson, Bernt Nilsson, Frida Berglund, Marianne Stålberg, Karin Flodström, Nils-Olof Grönhagen och Bo Finnkvist (alla s) har till betänkandet fogat följande reservationer.

1. Regionalpolitikens inriktning (mom. 3)

Reservanterna anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 30 som börjar "Utskottet vill" och slutar "aktuella delen" bort ha följande lydelse:

Utskottet kan helt instämma med de socialdemokratiska motionärerna. Under senare år har det varit uppenbara svårigheter att driva en meningsfull regionalpolitik. Detta bottnar i den nuvarande regeringens misslyckade ekonomiska politik, som bl. a. medfört att investeringarna i näringslivet ligger på en mycket låg nivå och att det inte finns resurser att på ett önskvärt sätt utveckla den offentliga sektorn. Dessutom har bostadsbyggandets volym gått ned extremt.

Såsom framgår av motionen måste balansrubbningsarna i den svenska ekonomin rättas till om det skall bli möjligt att driva en långsiktig, effektiv regionalpolitik. Ett led i en sådan utveckling är en kraftfull näringspolitik som främjar expansionen i industrisektorn. En sådan expansion är en förutsättning för en regionalpolitik som går ut på att stödja regioner som av strukturella och andra orsaker har problem att hålla en tillräckligt hög sysselsättningsnivå.

När det gäller inriktningen av de framtida regionalpolitiska medlen är det mycket som talar för fortsatta ekonomiska stimulansåtgärder kombinerat med administrativa styrmedel. I arbetet på den regionalpolitiska propositionen till nästa riksmöte bör man därför på nytt överväga frågan om att införa något slag av etableringskontroll. I synnerhet gäller detta för den privata tjänsteproduktionens del.

De ekonomiska stimulanserna bör utformas så, att de görs beroende av klara motprestationer i form av ökad sysselsättning. Mycket talar för att stödinstrumenten konstrueras på ett sådant sätt att de direkt premierar sysselsättningsintensiv produktion. Likaså är det viktigt att företagen på olika sätt påverkas att förlägga även tekniskt och ekonomiskt kvalificerade delar av sin verksamhet till stödberättigade regioner.

En annan fråga som bör uppmärksammas vid den pågående översynen av stödinstrumenten är betydelsen av att dessa görs så enkla som möjligt. Den flora av stödformer som i dag finns inom regionalpolitiken och olika branschområden skapar administrativa problem, samtidigt som det är svårt att nå olika intressenter med information om vilka stödmöjligheter som står till buds. När det gäller de anställda på stödföretagen är det viktigt att de har det skydd och de villkor som ett kollektivavtal för branschen

innebär. Det bör därför som villkor för stöd uppställas ett generellt krav att kollektivavtal skall gälla på arbetsplatsen.

I budgetpropositionen anmäls att regeringen skall låta utreda frågan om användningen av mera generella medel i regionalpolitiken. Med anledning därav vill utskottet framhålla att i den mån därmed åsyftas åtgärder av typ allmän sänkning av arbetsgivaravgifter inom ett visst geografiskt område är utskottet motståndare till metoden. Åtgärder av det slaget är mycket resurskrävande samtidigt som man inte har någon garanti för positiva effekter. Utbytet per satsad krona blir lågt om man jämför med ett väl avvägt selektivt stödsystem.

Vad utskottet anfört i anslutning till den socialdemokratiska partimotionen bör vara vägledande vid utformningen av den aviserade regionalpolitiska propositionen. Riksdagen bör därför i skrivelsen till regeringen ge detta till känna.

dels att utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. *beträffande riktlinjer för de regionalpolitiska medlens utformning för den privata sektorn att riksdagen med bifall till motion 1980/81: 1433 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.*

2. Lokaliseringspåverkan av privat service- och tjänsteproduktion (mom. 24)

Reservanterna anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 41 som börjar "Vid den" och slutar "denna del" bort ha följande lydelse:

Utskottet kommer senare in på betydelsen av en ökad decentralisering av offentlig verksamhet. Det är lika angeläget att få till stånd en spridning av verksamheter inom den privata service- och tjänstesektorn. Från regionalpolitisk synpunkt är de kvalificerade funktionerna inom denna sektor av speciellt intresse. De är som regel förlagda till storstadsregionerna och andra stora tätorter. Samhället bör därför i sin hand ha effektivare styrmedel när det gäller sådana verksamheter än de som f. n. står till buds. Utskottet har vid behandlingen av riktlinjer för de regionalpolitiska medlens utformning för den privata sektorn på nytt aktualiserat frågan om administrativa styrmedel, bl. a. i form av etableringskontroll. Vid övervägandena av dessa frågor bör regeringen särskilt uppmärksamma formerna för att påverka den privata tjänsteproduktionens lokalisering.

Vad nu sagts innebär att utskottet biträder vad som anförts i den socialdemokratiska partimotionen. Regeringen bör underrättas om utskottets ställningstagande.

dels att utskottets hemställan under 24 bort ha följande lydelse:

24. *beträffande lokaliseringspåverkan av privat service- och tjänsteproduktion*
att riksdagen med bifall till motion 1980/81: 1433 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

3. Nya industricentra (mom. 30–33)

Reservanterna anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 47 som börjar "När det" och slutar "någon åtgärd" bort ha följande lydelse:

Utskottei har i det föregående uttalat sig för en utredning om den framtida inriktningen av stödet till industrilokaler med redovisning av utredningsarbetet i nästa riksmötes regionalpolitiska proposition. Den begärda översynen av de administrativa formerna för stödet hindrar inte att man redan nu börjar förbereda en fortsatt utbyggnad av industricentraverksamheten på orter i Norrlands inland med trängande behov av ny sysselsättning. Med anslutning till de aktuella motionsförslagen förordar utskottet att riksdagen ger regeringen till känna att Gällivare, Sollefteå, Sveg och Torsby skall komma i fråga för nya industricentrasatsningar.

dels att utskottets hemställan under 30–33 bort ha följande lydelse:

30. beträffande *industricentrum i Sollefteå*
att riksdagen med bifall till motion 1980/81: 613 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,
31. beträffande *industricentrum i Sveg*
att riksdagen med bifall till motionerna 1980/81: 825 och 1980/81: 1884 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,
32. beträffande *industricentrum i Gällivare*
att riksdagen med bifall till motion 1980/81: 1813 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,
33. beträffande *industricentrum i Torsby*
att riksdagen med bifall till motion 1980/81: 1472 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

4. Åtgärdsprogram för bruksorterna (mom. 56)

Reservanterna anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 69 som börjar "Som anføres" och slutar "någon åtgärd" bort ha följande lydelse:

Utskottet har tidigare framhållit att det finns anledning se allvarligt på de problem som drabbar många orter i Bergslagen till följd av stålkrisen. Det är mot denna bakgrund väsentligt att statsmakterna vidtar kraftfulla insatser i bruksorterna för att hålla sysselsättningen uppe.

Som de socialdemokratiska motionärerna framhåller förutsatte näringsutskottet i sitt betänkande NU 1977/78: 30 – som riksdagen biföll – en kontinuerlig uppföljning av arbetet för att trygga sysselsättningen i bruksorterna. Avsikten var att resultatet av uppföljningen skulle redovisas för riksdagen.

Arbetsmarknadsutskottet uttalade i sitt regionalpolitiska betänkande förra året att ett arbete av det slag de tidigare stålortsgrupperna utförde nu bedrivs inom ramen för länsstyrelsernas länsplaneringsarbete. Utskottet förutsatte att resultatet av denna verksamhet skulle redovisas i lämpligt sammanhang. Riksdagen biföll vad utskottet anförde (AU 1979/80: 23). Enligt utskottets uppfattning fanns det anledning utgå från att regeringen i vart fall i samband med 1981 års budgetproposition skulle prestera den redovisning riksdagen begärt.

Utskottet konstaterar nu med förvåning att regeringen inte heller i år – närmare fyra år efter riksdagens begäran – har fullgjort den begärda redovisningen. Det sagda visar att regeringen tar alltför lätt på bruksorternas problem. Riksdagen bör därför med skärpa framhålla att den begärda redovisningen skall lämnas senast i samband med den till nästa budgetår utlovade regionalpolitiska propositionen. I det sammanhanget bör även den av industriminister Åsling till hösten 1977 utlovade planen för ersättningsindustrier till de utsatta orterna redovisas. Inte heller den planen har nämligen lagts fram.

dels att utskottets hemställan under 56 bort ha följande lydelse:

56. *beträffande program för insatser i bruksorterna* att riksdagen med bifall till motionerna 1980/81: 1930 yrkande 5, 1980/81: 1934 yrkande 1 och 1980/81: 1938 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

5. Regionala utvecklingsbolag (mom. 59 – motiveringen)

Reservanterna anser att den del av utskottets yttrande på s. 71 som börjar "Beträffande förslagen" och slutar "Motionsyrkandet avstyrks" bort ha följande lydelse:

Utskottet är heller inte berett tillstyrka att ett regionalt utvecklingsbolag inrättas i länet.

6. Insatser i Värmlands län (mom. 61)

Reservanterna anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 73 börjar "De föreslagna" och på s. 74 slutar "nästa budgetår" bort ha följande lydelse:

Med hänsyn till det synnerligen besvärliga läget på arbetsmarknaden i länet behövs omfattande insatser. Utskottet ställer sig därför bakom de synpunkter som Sven Åspling m. fl. (s) för fram i motion 1472. Utskottet vill sålunda förorda att riksdagen bifaller förslagen i denna motion liksom i motion 848 av Raul Blücher (vpk) om särskilda insatser för utbyggnad av landstingets verksamhet på sjukvårdsområdet. Motionärernas förslag går ut på att regeringen skall ta upp förhandlingar med företrädare för Värmlands läns landsting i syfte att förbereda en tidigareläggning av byggande

och drift av vissa sjukvårdsanläggningar. Utskottet har inhämtat att landstinget har en god beredskap för att med relativt kort varsel påbörja byggandet av sjukvårdsinrättningar i olika delar av länet. En ökad satsning på sjukvårdsområdet skapar dessutom nya arbetstillfällen på längre sikt i orter som besväras av stora sysselsättningsproblem.

När det gäller förslagen i övrigt i den socialdemokratiska motionen förordar utskottet att av regionalpolitiska medel 10 milj. kr. reserveras för ett utvecklingsbolag och lika mycket för kommunala industrilokaler. Dessa belopp bör kunna tas inom ramen för tillgängliga medel under anslaget till den regionalpolitiska bidragsverksamheten.

Utskottet ansluter sig också till vad som anförs i motion 1472 om behovet av decentralisering av statlig verksamhet till länet. Slutligen vill utskottet erinra om att Torsby, såsom tidigare sagts, bör få ett statligt industricentrum.

Vad utskottet anfört med anledning av de aktuella motionerna bör regeringen underrättas om. Utöver det sagda bör dessa inte föranleda någon åtgärd.

dels att utskottets hemställan under 61 bort ha följande lydelse:

61. beträffande *insatser i Värmlands län*
att riksdagen

- A. med anledning av motionerna 1980/81:1472 yrkandena 5, 6, 8 och 9 samt 1980/81:1818 yrkandena 1, 2 och 5 bemyndigar regeringen att disponera upp till 20 milj. kr. ur förslagsanslaget Regionalpolitiskt stöd: Bidragsverksamhet för att främja den industriella verksamheten i Värmlands län,
- B. med bifall till motion 1980/81:1472 yrkande 4 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om lokalisering av statlig verksamhet till Värmlands län.
- C. med bifall till motionerna 1980/81:1472 yrkande 7 och 1980/81:848 yrkande 5 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om tidigareläggning av landstingskommunala investeringar i länet.

Särskilda yttranden

Reservanterna har också avgivit två särskilda yttranden.

1. Insatser i Norrbottens län

Sysselsättningsläget i Norrbotten är synnerligen allvarligt och ytterligare försämringar kan väntas om inte radikala åtgärder vidtas. Antalet personer som står utanför den ordinarie arbetsmarknaden ökade med närmare 60 % under perioden 1976–1979. Socialdemokraterna har tillsatt en speciell grupp med uppgift att arbeta fram en utvecklingsplan för länet.

I betänkandet redovisas vissa åtgärder som satts in för att hålla sysselsättningen uppe i länet. Enligt vår uppfattning är de insatserna inte tillräckliga. Vi har i olika sammanhang presenterat förslag till initiativ. I det här sammanhanget vill vi hänvisa till vår partimotion 2019 som väckts med anledning av prop. 1980/81:128 om vissa företag inom statsföretagsgruppen. I den motionen föreslås bl. a. att ett femårsprogram tas fram för intensifierad malmprospektering i Norrbottens län och att 50 milj. kr. anvisas för en sådan verksamhet under nästa budgetår. De frågorna behandlas senare i vår av näringsutskottet. Vi har också lagt fram förslag som skall främja sysselsättningen inom LKAB. Slutligen vill vi framhålla att det enskilda näringslivet svikit Norrbotten. När det gäller industrisysselsättningen förefaller det som om länet helt får lita till statliga insatser.

2. Statens ansvar för Kalmar län

I den nyligen framlagda propositionen 1980/81:131 om vissa varvsfrågor, m. m. redovisas utvecklingen vid varven i Göteborgs och Bohus län, Skåne och Blekinge, och förslag till insatser för sysselsättningen i Skåne och Blekinge presenteras. Utskottet har i betänkandet hänvisat till varvspropositionen vid behandlingen av de nu nämnda länen.

Enligt vår uppfattning bör i detta sammanhang erinras om situationen vid Kalmar Varv. Varvet har stor betydelse för arbetsmarknaden i Kalmar. Det finns därför starka skäl för statsmakterna att ta sin del av ansvaret för de problem som kan uppkomma i sammanhanget.

Statistiska uppgifter om länens utveckling

Innehållsförteckning	Sid.
Förklaring till tabellerna	B 2
Riket	B 4
Norrbottens län	B 6
Västerbottens län	B 8
Västernorrlands län	B 10
Jämtlands län	B 12
Gävleborgs län	B 14
Kopparbergs län	B 16
Värmlands län	B 18
Örebro län	B 20
Västmanlands län	B 22
Uppsala län	B 24
Stockholms län	B 26
Södermanlands län	B 28
Östergötlands län	B 30
Skaraborgs län	B 32
Älvsborgs län	B 34
Göteborgs och Bohus län	B 36
Hallands län	B 38
Jönköpings län	B 40
Kronobergs län	B 42
Kalmar län	B 44
Gotlands län	B 46
Blekinge län	B 48
Kristianstads län	B 50
Malmöhus län	B 52

Förklaring till tabellerna

I följande tabeller redovisas statistiska uppgifter för landets kommuner och län avseende befolkning, förvärvsfrekvens, arbetslöshet samt arbetsmarknadsläget i januari 1981. De redovisade uppgifterna, som tagits fram i samarbete med riksdagens upplysningstjänst, är hämtade från följande källor.

Befolkningsutveckling

Redovisade uppgifter rörande befolkningens storlek år 1970 är från folk- och bostadsräkningen, medan uppgifterna för åren 1975 och 1980 är hämtade ur statistiska centralbyråns officiella statistik och avser förhållandena per den 31 december resp. år. Kommunindelningen är i samtliga fall den från den 1 januari 1981 gällande.

Beteckningen "1970 = 100" i tabellen beskriver befolkningsutvecklingen sedan år 1970 i form av index. Uppgifterna för år 1985 är härvid baserade på länsstyrelsernas officiella prognoser.

Förvärvsfrekvens och skattekraft

Uppgifter om förvärvsfrekvensen år 1975 är hämtade från folk- och bostadsräkningen. Uppgifter för år 1981 är hämtade från länsstyrelsernas officiella prognoser. Förvärvsfrekvensen avser andelen förvärvsarbetande av befolkningen i arbetsför ålder, dvs. i åldrarna 16—64 år.

Skattekraften redovisas på grundval av preliminära siffror från 1980 års taxering. Med skattekraft avses antal skattekronor dividerat med invånarantalet vid taxeringsårets ingång.

Arbetslöshet

Uppgifterna om den procentuella arbetslösheten baseras på det genomsnittliga antalet vid månadens slut kvarstående arbetslösa arbetssökande för åren 1979 och 1980 enligt arbetsmarknadsstyrelsens arbetssökanderegister.

För att räkna fram den procentuella arbetslösheten har antalet arbetslösa ställts i relation till den aktuella åldersgruppens storlek. Det totala antalet arbetslösa samt antalet arbetslösa kvinnor har sålunda ställts i relation till totalbefolkningen resp. antalet kvinnor i åldrarna 16—64 år. Antalet arbetslösa ungdomar har ställts i relation till det totala antalet individer i åldrarna 16—24 år.

Arbetsmarknadsläget i januari 1981

Kvarstående arbetslösa arbetssökande samt det totala antalet arbetslösa vid månadens slut är hämtade ur arbetsmarknadsstyrelsens arbetssökanderegister.

Antalet kvarstående lediga platser är tagna ur arbetsmarknadsstyrelsens register över lediga platser.

Antalet sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats har beräknats genom att dividera antalet lediga platser med antalet kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut.

Uppgifter rörande personer i beredskapsarbete, i övriga sysselsättningskapande åtgärder samt i olika typer av arbetsmarknadsutbildning har hämtats ur löpande statistik från arbetsmarknadsstyrelsen. I tabellen för riket redovisas under rubriken hel- och halvsyddad sysselsättning anställda hos Samhällsföretag och anställda med lönebidrag. Dessutom har under denna rubrik inräknats personer vid arbetsmarknadsinstitut.

Uppgifter rörande antalet personer med hel förtidspension eller helt sjukbidrag är hämtade från riksförsäkringsverkets preliminära statistik för januari 1981. Genom att förtidspension och sjukbidrag kan beviljas retroaktivt kan det slutliga antalet personer med denna typ av ersättning väntas öka något.

Antalet sysselsatta samt antalet arbetstimmar åren 1976, 1978 och 1980 med fördelning på län (AKU)

Län	Antal sysselsatta (100-tal)			Totalt antal timmar (milj.)		
	1976	1978	1980	1976	1978	1980
Norrbottens	1 208	1 204	1 260	3,77	3,63	3,64
Västerbottens	1 139	1 164	1 205	3,57	3,44	3,49
Västernorrlands	1 268	1 268	1 305	3,90	3,77	3,85
Jämtlands	611	642	644	1,91	1,95	1,89
Gävleborgs	1 391	1 382	1 433	4,23	4,13	4,21
Kopparbergs	1 331	1 316	1 369	4,05	3,89	3,96
Värmlands	1 338	1 356	1 387	4,15	4,11	4,07
Örebro	1 324	1 333	1 350	4,12	4,02	3,97
Västmanlands	1 274	1 285	1 296	4,06	3,95	3,87
Uppsala	1 153	1 172	1 260	3,55	3,50	3,64
Stockholms	8 110	8 227	8 518	24,71	24,67	25,21
Södermanlands	1 235	1 232	1 252	3,83	3,67	3,65
Östergötlands	1 900	1 934	1 993	6,01	5,85	5,79
Skaraborgs	1 291	1 316	1 332	4,16	4,12	4,01
Älvsborgs	2 117	2 105	2 143	6,70	6,47	6,35
Göteborgs o. Bohus	3 605	3 599	3 632	11,17	10,65	10,50
Hallands	1 074	1 106	1 173	3,47	3,41	3,57
Jönköpings	1 508	1 487	1 521	4,75	4,59	4,56
Kronobergs	834	841	867	2,67	2,57	2,67
Kalmar	1 154	1 131	1 179	3,72	3,54	3,55
Gotlands	267	276	282	0,88	0,89	0,91
Blekinge	717	732	747	2,26	2,22	2,21
Kristianstads	1 310	1 316	1 365	4,24	4,16	4,23
Malmöhus	3 722	3 728	3 813	11,96	11,64	11,58
Riket	40 883	41 152	42 324	127,85	124,85	125,38

Riket

Befolkningsutveckling

Län	Befolkning			1970 = 100		% över 64 år 1980
	1970	1975	1980	1980	1985	
Norrbottnens län	255 156	264 386	267 054	105	102	14
Västerbottnens län	233 205	236 397	243 856	105	105	15
Västernorrlands län	267 450	268 034	267 935	100	101	18
Jämtlands län	131 304	133 433	134 934	103	104	19
Gävleborgs län	293 430	294 412	294 020	100	100	18
Kopparbergs län	277 201	281 109	286 968	104	106	18
Värmlands län	284 498	284 249	284 070	100	100	18
Örebro län	275 492	273 923	274 356	100	100	18
Västmanlands län	261 564	259 921	259 538	99	99	15
Uppsala län	217 292	230 028	243 585	112	115	15
Stockholms län	1 476 704	1 493 546	1 528 200	103	107	14
Södermanlands län	248 270	251 913	252 536	102	102	16
Östergötlands län	382 205	387 088	392 789	103	103	17
Skaraborgs län	258 525	263 218	269 730	104	106	17
Älvsborgs län	402 242	418 026	425 452	106	106	17
Göteborgs o. Bohus län	715 201	715 012	711 195	99	100	16
Hallands län	199 728	219 780	230 924	116	120	16
Jönköpings län	299 362	301 986	303 156	101	102	17
Kronobergs län	166 852	169 438	173 691	104	104	17
Kalmar län	240 856	240 724	241 581	100	100	19
Gotlands län	53 780	54 400	55 346	103	103	17
Blekinge län	153 516	155 336	153 542	100	100	18
Kristianstads län	264 161	272 014	280 193	106	108	18
Malmöhus län	718 537	740 069	743 286	103	105	17
Riket	8 076 531	8 208 442	8 317 937	103	104	16

Förvärvsfrekvens och skattekraft

Län	Förvärvsfrekvens				Skattekraft ²
	1975		1981 ¹		
	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	
Norrbottnens län	79,0	54,4	78,7	57,5	287
Västerbottnens län	79,3	58,7	78,6	64,3	283
Västernorrlands län	79,9	57,7	79,9	63,2	292
Jämtlands län	76,9	59,1	76,2	65,3	276
Gävleborgs län	82,3	58,4	81,4	61,4	285
Kopparbergs län	83,4	57,4	82,8	62,0	281
Värmlands län	83,0	58,6	81,4	64,6	280
Örebro län	83,6	61,9	82,9	67,5	292
Västmanlands län	85,0	60,8	83,3	65,0	299
Uppsala län	81,6	61,6	81,7	64,6	291
Stockholms län	82,0	69,4	81,0	74,2	394
Södermanlands län	83,8	61,2	81,3	68,3	288
Östergötlands län	84,7	62,0	83,8	68,6	289
Skaraborgs län	86,7	60,7	85,6	65,7	268
Älvsborgs län	85,3	64,2	83,8	68,9	276
Göteborgs o. Bohus län	81,5	62,4	79,2	65,3	317
Hallands län	86,2	61,4	84,0	68,2	277
Jönköpings län	85,3	62,1	84,2	70,1	284
Kronobergs län	84,2	61,6	81,3	64,6	277
Kalmar län	84,1	59,2	83,0	64,5	266
Gotlands län	84,1	63,1	81,7	68,4	258
Blekinge län	84,1	58,6	81,7	64,8	270
Kristianstads län	84,4	61,0	83,3	68,1	271
Malmöhus län	82,8	65,3	81,4	72,3	312
Riket	82,9	62,7	81,6	67,9	308

¹ Prognos.² Antal skattekrönor per invånare enligt prel. uppgifter vid 1980 års taxering.

Riket

Arbetslöshet (%)

Län	1980			1979		
	Samt- liga	Kvinnor	Ung- domar	Samt- liga	Kvinnor	Ung- domar
Norrbottnens län	4,9	5,1	9,0	4,4	4,8	7,4
Västerbottens län	2,6	3,1	4,8	2,6	3,0	4,6
Västernorrlands län	2,3	2,6	4,3	2,4	2,5	4,5
Jämtlands län	2,2	2,1	4,6	2,2	1,9	4,4
Gävleborgs län	2,6	3,1	5,6	2,4	2,9	5,1
Kopparbergs län	2,2	2,8	4,7	2,2	2,6	4,4
Värmlands län	2,9	3,2	5,6	3,1	3,3	5,9
Örebro län	2,0	2,2	3,5	2,2	2,4	4,2
Västmanlands län	2,3	2,9	4,9	2,2	2,6	4,6
Uppsala län	1,2	1,3	2,4	1,3	1,4	2,8
Stockholms län	0,8	0,8	1,8	0,9	0,8	2,0
Södermanlands län	2,2	2,6	5,1	2,4	2,7	5,2
Östergötlands län	1,6	1,8	3,5	1,7	1,8	3,4
Skaraborgs län	1,7	2,0	3,4	1,7	2,0	3,6
Älvsborgs län	1,8	2,0	3,6	2,0	2,1	3,8
Göteborgs o.						
Bohus län	1,8	1,8	3,4	1,8	1,8	3,2
Hallands län	1,4	1,7	2,7	1,5	1,8	2,7
Jönköpings län	1,4	1,7	2,7	1,6	2,0	3,1
Kronobergs län	1,3	1,7	2,8	1,7	2,2	3,1
Kalmar län	1,4	1,8	2,9	1,7	2,1	3,3
Gotlands län	1,1	1,1	2,7	1,1	1,0	2,9
Blekinge län	2,0	2,4	4,7	2,0	2,4	4,2
Kristianstads län	1,5	1,9	3,0	1,6	1,9	3,0
Malmöhus län	2,1	2,2	4,0	2,2	2,3	4,2
Riket	1,8	2,0	3,7	1,9	2,0	3,7

Arbetsmarknadsläget i januari 1981

Län	Andel av befolkningen i åldern 16—64 år (%)			
	Bered- skaps- arbete	Hel- och halvskyddad sysselsättning	Arbets- marknads- utbildning	Hel förtids- pension och sjukbidrag
Norrbottnens län	1,7	1,8	2,1	5,8
Västerbottens län	0,8	1,5	0,7	5,8
Västernorrlands län	0,6	1,4	1,1	6,0
Jämtlands län	0,8	2,1	0,9	7,5
Gävleborgs län	0,9	1,4	0,8	6,9
Kopparbergs län	0,4	1,1	0,7	5,1
Värmlands län	0,9	1,2	0,8	4,9
Örebro län	0,4	0,9	1,0	5,4
Västmanlands län	0,6	1,0	0,6	4,9
Uppsala län	0,3	1,1	1,0	3,7
Stockholms län	0,1	0,8	0,6	4,2
Södermanlands län	0,6	1,0	1,0	5,1
Östergötlands län	0,3	0,9	0,9	4,4
Skaraborgs län	0,3	1,0	0,9	3,2
Älvsborgs län	0,4	1,0	0,8	4,2
Göteborgs o. Bohus län	0,4	1,0	0,9	5,6
Hallands län	0,3	0,8	0,5	3,9
Jönköpings län	0,2	1,2	0,6	3,6
Kronobergs län	0,2	1,4	1,0	4,2
Kalmar län	0,2	1,4	0,7	4,2
Gotlands län	0,8	2,1	1,0	3,9
Blekinge län	0,4	1,6	0,7	5,0
Kristianstads län	0,3	0,9	0,6	4,3
Malmöhus län	0,3	0,8	0,5	3,8
Riket	0,4	1,1	0,8	4,7

Norrbottens län

Befolkningsutveckling

Kommun	Befolkning			1970 = 100		% över 64 år
	1970	1975	1980	1980	1985	1980
Arvidsjaur	8 329	8 050	8 392	101	101	19
Arjeplog	4 369	4 192	4 041	92	89	19
Jokkmokk	8 032	7 598	7 087	88	78	18
Överkalix	6 048	5 462	5 083	84	88	21
Kalix	18 144	18 687	19 599	108	102	17
Övertorneå	7 365	6 526	6 293	85	78	20
Pajala	10 793	9 421	8 763	81	76	20
Gällivare	25 408	25 406	24 711	97	94	12
Älvsbyn	8 713	9 145	9 624	110	108	15
Luleå	58 668	66 290	66 834	114	112	11
Piteå	32 763	35 547	38 402	117	111	14
Boden	27 089	27 815	28 848	106	107	15
Haparanda	8 901	9 053	9 672	109	113	16
Kiruna	30 534	31 194	29 705	97	94	9
Norrbottens län	255 156	264 386	267 054	105	102	14
Riket				103	104	16

Förvärvsfrekvens och skattekraft

Kommun	Förvärvsfrekvens				Skattekraft ²
	1975		1981 ¹		1980
	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	
Arvidsjaur	78,6	49,4	78,4	52,0	254
Arjeplog	78,2	51,7	77,4	54,3	266
Jokkmokk	78,5	51,6	79,5	53,8	385
Överkalix	72,1	47,0	72,3	49,6	233
Kalix	78,4	50,8	77,9	53,9	254
Övertorneå	67,1	45,6	67,6	47,9	224
Pajala	65,7	40,0	66,2	42,9	210
Gällivare	76,4	54,4	76,3	57,2	297
Älvsbyn	78,7	48,0	78,6	51,0	258
Luleå	83,0	59,9	82,0	62,9	315
Piteå	80,5	55,1	80,0	58,6	271
Boden	80,7	62,6	80,5	65,6	304
Haparanda	70,1	47,5	70,4	50,2	226
Kiruna	81,1	49,2	79,9	51,5	301
Norrbottens län	79,0	54,4	78,7	57,5	287
Riket	82,9	62,7	81,6	67,9	308

¹ Prognos.² Antal skattekronor per invånare enligt prel. uppgifter vid 1980 års taxering.

Norrbottens län

Arbetslöshet (%)

Kommun	1980			1979		
	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar
Arvidsjaur	5,6	5,6	7,4	5,6	5,9	6,5
Arjeplog	6,0	7,8	8,7	5,8	6,4	8,4
Jokkmokk	4,5	5,6	7,4	4,2	5,0	5,7
Övertkalix	7,1	5,6	11,9	6,1	5,1	9,7
Kalix	5,0	5,6	9,0	4,2	4,6	7,1
Övertorneå	9,5	10,0	12,0	9,7	9,9	11,7
Pajala	10,6	10,1	15,6	10,6	9,6	14,6
Gällivare	6,2	7,2	13,8	5,9	6,8	11,0
Älvsbyn	5,7	6,4	9,7	5,0	5,8	6,4
Luleå	3,2	3,2	6,2	3,0	3,2	5,7
Piteå	3,2	3,0	5,5	2,6	2,9	4,2
Boden	3,6	2,9	6,2	3,1	2,8	5,2
Haparanda	8,2	8,0	12,6	7,2	6,8	10,7
Kiruna	6,6	8,3	13,2	5,7	7,1	10,1
Norrbottens län	4,9	5,1	9,0	4,4	4,8	7,4
Riket	1,8	2,0	3,7	1,9	2,0	3,7

Arbetsmarknadsläget i januari 1981

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16—64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	9 632	5,6	2,2
Samtliga arbetssökande	16 653	9,7	4,5
Kvarstående lediga platser	594	0,3	0,6
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats	16,2	—	—
I beredskapsarbete	2 987	1,7	0,4
I arbetsmarknadsinstitut, anställning med lönebidrag samt Samhällsföretag ¹	3 063	1,8	1,1
I arbetsmarknadsutbildning ²	3 558	2,1	0,8
Personer med hel förtidspension och helt sjukbidrag ³	9 847	5,8	4,7

¹ Samhällsföretag avser december månad.² Exklusive företagsutbildning.³ Preliminära uppgifter.

Västerbottens län

Befolkningsutveckling

Kommun	Befolkning			1970 = 100		% över 64 år
	1970	1975	1980	1980	1985	1980
Nordmaling	8 156	7 736	8 124	100	96	21
Vindeln	7 621	7 153	7 101	93	93	21
Robertsfors	7 552	7 454	7 737	102	101	20
Norsjö	10 872	10 177	10 031	92	91	17
Storuman	8 777	8 439	8 330	95	92	16
Sorsele	4 306	4 060	3 923	91	88	21
Dorotea ¹	4 118	3 966	3 972	96	95	22
Vännäs	12 094	11 356	11 447	95	93	18
Vilhelmina	8 712	8 687	8 681	100	99	18
Åsele ¹	5 323	4 895	4 719	89	88	25
Umeå	69 423	75 290	81 088	117	120	11
Lycksele	14 803	14 692	14 493	98	99	16
Skellefteå	71 446	72 492	74 210	104	104	16
Västerbottens län	233 205	236 397	243 856	105	105	15
Riket				103	104	16

¹ Åsele kommun delades den 1 januari 1980 i Åsele och Dorotea kommuner.

Förvärvsfrekvens och skattekraft

Kommun	Förvärvsfrekvens				Skattekraft ²
	1975		1981 ¹		
	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	1980
Nordmaling	78,5	52,1	78,2	58,0	232
Vindeln	74,4	51,6	75,2	56,3	253
Robertsfors	78,1	55,8	78,3	61,9	243
Norsjö	77,3	50,1	77,2	55,6	266
Storuman	75,5	51,3	75,3	57,0	274
Sorsele	70,9	50,2	71,3	55,9	256
Dorotea	72,7	48,2	74,8	53,1	241
Vännäs	76,3	54,3	75,3	59,8	251
Vilhelmina	75,6	55,2	75,6	60,2	249
Åsele	76,1	52,2	75,7	57,9	254
Umeå	80,9	65,4	79,5	71,1	313
Lycksele	77,6	55,6	76,1	62,2	286
Skellefteå	81,4	55,8	80,8	62,4	282
Västerbottens län	79,3	58,7	78,6	64,3	283
Riket	82,9	62,7	81,6	67,9	308

¹ Prognos.

² Antal skattekrönor per invånare enligt prel. uppgifter vid 1980 års taxering.

Västerbottens län*Arbetslöshet (%)*

Kommun	1980			1979		
	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar
Nordmaling	2,2	2,7	4,4	2,0	2,4	3,7
Vindeln	2,4	3,2	3,1	2,2	2,8	2,2
Robertsfors	2,9	4,0	4,8	2,5	3,3	3,7
Norsjö	5,6	7,7	8,5	4,9	6,6	7,1
Storuman	3,0	2,6	5,9	2,9	2,4	5,6
Sorsele	6,9	8,6	10,8	6,1	7,8	8,0
Dorotea ¹	4,3	4,9	8,4	—	—	—
Vännäs	3,1	3,9	5,4	2,5	3,0	3,8
Vilhelmina	4,8	4,8	9,6	5,6	5,0	9,6
Åsele ¹	4,9	5,4	7,4	4,9	5,2	7,3
Umeå	1,8	1,9	3,5	1,9	2,0	3,7
Lycksele	3,1	3,1	6,4	2,8	3,0	5,6
Skellefteå	2,3	3,0	4,3	2,3	3,0	4,5
Västerbottens län	2,6	3,1	4,8	2,6	3,0	4,6
Riket	1,8	2,0	3,7	1,9	2,0	3,7

¹ Åsele kommun delades den 1 januari 1980 i Åsele och Dorotea kommuner.

Arbetsmarknadsläget i januari 1981

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16—64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	5 217	3,4	2,2
Samtliga arbetssökande	9 750	6,3	4,5
Kvarstående lediga platser	614	0,4	0,6
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats	8,5	—	—
I beredskapsarbete	1 238	0,8	0,4
I arbetsmarknadsinstitut, anställning med lönebidrag samt Samhällsföretag ¹	2 316	1,5	1,1
I arbetsmarknadsutbildning ²	1 081	0,7	0,8
Personer med hel förtidspension och helt sjukbidrag ³	8 989	5,8	4,7

¹ Samhällsföretag avser december månad.

² Exklusive företagsutbildning.

³ Preliminära uppgifter.

Västernorrlands län

Befolkningsutveckling

Kommun	Befolkning			1970 = 100		% över 64 år
	1970	1975	1980	1980	1985	1980
Ange	15 022	13 908	13 349	89	90	22
Timrå	17 789	18 603	18 872	106	111	16
Härnösand	26 933	27 051	27 756	103	105	18
Sundsvall	90 662	93 992	94 742	105	105	15
Kramfors	29 090	27 892	26 611	91	89	25
Sollefteå	27 580	26 210	26 053	94	96	22
Örnsköldsvik	60 374	60 378	60 552	100	102	17
Västernorrlands län	267 450	268 034	267 935	100	101	18
Riket				103	104	16

Förvärvsfrekvens och skattekraft

Kommun	Förvärvsfrekvens				Skattekraft ²
	1975		1981 ¹		
	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	
Ånge	76,6	51,6	79,1	58,5	283
Timrå	81,3	55,2	80,0	60,4	273
Härnösand	80,3	64,6	80,9	69,1	304
Sundsvall	79,8	60,0	79,1	65,4	314
Kramfors	78,6	55,9	79,0	61,3	255
Sollefteå	76,4	57,3	78,6	64,3	294
Örnsköldsvik	82,1	53,8	81,5	59,0	274
Västernorrlands län	79,9	57,7	79,9	63,2	292
Riket	82,9	62,7	81,6	67,9	308

¹ Prognos.² Antal skattekrönor per invånare enligt prel. uppgifter vid 1980 års taxering.

Västernorrlands län

Arbetslöshet (%)

Kommun	1980			1979		
	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar
Ånge	2,2	2,7	3,0	2,3	2,9	2,9
Timrå	2,3	3,2	4,2	2,4	3,0	4,3
Härnösand	1,5	1,3	2,7	1,4	1,2	2,7
Sundsvall	1,9	2,0	3,9	2,2	2,2	4,5
Kramfors	2,9	2,9	5,2	2,9	2,5	5,0
Sollefteå	3,7	3,1	5,9	3,6	3,1	5,9
Örnsköldsvik	2,5	3,4	5,1	2,6	3,2	4,9
Västernorrlands län	2,3	2,6	4,3	2,4	2,5	4,5
Riket	1,8	2,0	3,7	1,9	2,0	3,7

Arbetsmarknadsläget i januari 1981

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16—64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	4 961	3,0	2,2
Samtliga arbetssökande	9 376	5,7	4,5
Kvarstående lediga platser	817	0,5	0,6
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats	6,1	—	—
I beredskapsarbete	1 019	0,6	0,4
I arbetsmarknadsinstitut, anställning med lönebidrag samt Samhällsföretag ¹	2 376	1,4	1,1
I arbetsmarknadsutbildning ²	1 757	1,1	0,8
Personer med hel förtidspension och helt sjukbidrag ³	9 977	6,0	4,7

¹ Samhällsföretag avser december månad.² Exklusive företagsutbildning.³ Preliminära uppgifter.

Jämtlands län*Befolkningsutveckling*

Kommun	Befolkning			1970 = 100		% över 64 år
	1970	1975	1980	1980	1985	1980
Ragunda	8 501	7 826	7 571	89	89	24
Bräcke	9 950	9 503	9 224	93	88	24
Krokom	12 990	13 112	13 418	103	101	20
Strömsund	18 476	17 758	17 343	94	93	23
Åre	9 614	9 178	9 469	98	97	21
Berg	9 456	8 906	9 003	95	95	24
Härjedalen	12 729	13 015	13 096	103	101	21
Östersund	49 588	54 135	55 810	113	118	15
Jämtlands län	131 304	133 433	134 934	103	104	19
Riket				103	104	16

Förvärvsfrekvens och skattekraft

Kommun	Förvärvsfrekvens				Skattekraft ²
	1975		1981 ¹		
	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	
Ragunda	75,5	51,5	74,6	59,3	275
Bräcke	74,3	56,1	75,4	64,4	238
Krokom	78,1	56,3	79,4	64,5	237
Strömsund	73,0	51,2	72,8	56,9	257
Åre	74,5	57,5	73,9	64,1	258
Berg	73,5	55,3	74,1	64,5	214
Härjedalen	77,2	53,3	77,2	62,6	289
Östersund	79,4	65,2	77,4	69,4	307
Jämtlands län	76,9	59,1	76,2	65,3	276
Riket	82,9	62,7	81,6	67,9	308

¹ Prognos.² Antal skattekronor per invånare enligt prel. uppgifter vid 1980 års taxering.

Jämtlands län*Arbetslöshet (%)*

Kommun	1980			1979		
	Samt- liga	Kvinnor	Ung- domar	Samt- liga	Kvinnor	Ung- domar
Ragunda	2,7	2,5	4,6	2,9	2,5	5,4
Bräcke	1,7	2,2	4,0	2,0	2,0	4,1
Krokom	2,2	1,8	3,1	2,3	1,7	3,2
Strömsund	3,6	3,3	7,4	3,6	3,2	6,6
Åre	2,5	1,9	4,2	2,5	1,8	3,6
Berg	3,2	2,9	6,9	3,6	2,8	7,3
Härjedalen	3,4	3,4	7,3	3,2	3,1	7,0
Östersund	1,4	1,3	3,4	1,3	1,1	3,1
Jämtlands län	2,2	2,1	4,6	2,2	1,9	4,4
Riket	1,8	2,0	3,7	1,9	2,0	3,7

Arbetsmarknadsläget i januari 1981

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16—64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	2 218	2,7	2,2
Samtliga arbetssökande	4 440	5,4	4,5
Kvarstående lediga platser	377	0,5	0,6
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats	5,9	—	—
I beredskapsarbete	673	0,8	0,4
I arbetsmarknadsinstitut, anställning med lönebidrag samt Samhällsföretag ¹	1 692	2,1	1,1
I arbetsmarknadsutbildning ²	732	0,9	0,8
Personer med hel förtidspension och helt sjukbidrag ³	6 200	7,5	4,7

¹ Samhällsföretag avser december månad.² Exklusive företagsutbildning.³ Preliminära uppgifter.

Gävleborgs län

Befolkningsutveckling

Kommun	Befolkning			1970 = 100		% över 64 år
	1970	1975	1980	1980	1985	1980
Ockelbo	6 724	6 410	6 663	99	96	21
Hofors	15 644	14 456	13 170	84	82	18
Ovanåker	13 164	13 446	13 785	105	177	18
Nordanstig	11 464	11 576	11 962	104	102	21
Ljusdal	22 489	21 868	21 595	96	94	21
Gävle	84 464	86 911	87 378	103	104	16
Sandviken	43 642	43 143	42 866	98	99	17
Söderhamn	31 826	32 243	31 186	98	97	19
Bollnäs	27 732	27 667	27 877	101	84	19
Hudiksvall	36 281	36 692	37 538	103	103	18
Gävleborgs län	293 430	294 412	294 020	100	100	18
Riket				103	104	16

Förvärvsfrekvens och skattekraft

Kommun	Förvärvsfrekvens				Skattekraft ²
	1975		1981 ¹		
	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	
Ockelbo	81,8	54,0	80,4	54,7	260
Hofors	83,7	52,6	82,2	57,0	289
Ovanåker	84,5	53,7	83,5	56,7	262
Nordanstig	79,0	50,9	77,0	54,1	229
Ljusdal	76,1	53,5	76,2	56,2	242
Gävle	82,8	62,4	82,1	65,6	317
Sandviken	85,1	56,4	83,7	60,1	291
Söderhamn	84,0	57,0	82,5	59,2	278
Bollnäs	81,6	61,5	80,2	63,7	272
Hudiksvall	80,2	59,3	79,9	61,6	271
Gävleborgs län	82,3	58,4	81,4	61,4	285
Riket	82,9	62,7	81,6	67,9	308

¹ Prognos.² Antal skattekrönor per invånare enligt prel. uppgifter vid 1980 års taxering.

Gävleborgs län

Arbetslöshet (%)

Kommun	1980			1979		
	Samt- liga	Kvinnor	Ung- domar	Samt- liga	Kvinnor	Ung- domar
Ockelbo	2,1	2,5	3,2	1,7	2,2	2,6
Hofors	2,4	4,1	4,8	2,6	4,2	5,8
Ovanåker	2,3	2,6	4,7	1,9	1,9	3,5
Nordanstig	1,7	2,4	3,5	2,2	2,5	4,6
Ljusdal	4,2	4,6	10,1	3,7	4,1	7,6
Gävle	2,4	2,8	5,2	2,3	2,6	4,8
Sandviken	2,8	3,9	6,9	2,7	3,7	6,8
Söderhamn	2,8	3,4	6,0	3,0	3,5	6,2
Bollnäs	2,3	2,2	5,4	1,7	1,5	3,2
Hudiksvall	2,3	3,0	4,4	2,1	2,6	4,1
Gävleborgs län	2,6	3,1	5,6	2,4	2,9	5,1
Riket	1,8	2,0	3,7	1,9	2,0	3,7

Arbetsmarknadsläget i januari 1981

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16—64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	5 864	3,2	2,2
Samtliga arbetssökande	10 357	5,7	4,5
Kvarstående lediga platser	734	0,4	0,6
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats	8,0	—	—
I beredskapsarbete	1 606	0,9	0,4
I arbetsmarknadsinstitut, anställning med lönebidrag samt Samhällsföretag ¹	2 528	1,4	1,1
I arbetsmarknadsutbildning ²	1 421	0,8	0,8
Personer med hel förtidspension och helt sjukbidrag ³	12 627	6,9	4,7

¹ Samhällsföretag avser december månad.² Exklusive företagsutbildning.³ Preliminära uppgifter.

Kopparbergs län*Befolkningsutveckling*

Kommun	Befolkning			1970 = 100		% över 64 år
	1970	1975	1980	1980	1985	1980
Vansbro	9 004	8 693	8 523	95	97	24
Malung	12 212	11 965	11 971	98	96	19
Gagnef	8 184	9 122	9 842	120	127	17
Leksand	12 388	12 761	13 572	110	112	23
Rättvik	10 839	10 732	11 194	103	104	24
Orsa	6 929	7 005	7 354	106	109	22
Älvdalen	9 030	8 429	8 348	92	97	20
Smedjebacken	13 188	13 397	13 389	102	97	17
Mora	17 103	17 927	19 376	113	121	18
Falun	46 556	47 650	50 597	109	112	16
Borlänge	43 775	46 208	46 794	107	109	15
Säter	9 838	10 262	10 874	111	113	17
Hedemora	16 854	16 736	17 063	101	104	19
Avesta	28 083	27 153	26 376	94	95	18
Ludvika	33 218	33 069	31 695	95	95	19
Kopparbergs län	277 201	281 109	286 968	104	106	18
Riket				103	104	16

Förvärvsfrekvens och skattekraft

Kommun	Förvärvsfrekvens				Skattekraft ²
	1975		1981 ¹		
	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	
Vansbro	81,5	49,7	80,3	57,4	237
Malung	82,6	58,9	83,1	65,1	275
Gagnef	85,7	49,4	83,5	51,9	249
Leksand	83,3	55,6	82,9	59,1	267
Rättvik	79,6	53,8	79,7	56,5	286
Orsa	77,2	53,6	78,5	55,5	247
Älvdalen	79,5	50,6	79,7	56,3	269
Smedjebacken	86,3	52,5	85,2	52,6	267
Mora	82,6	57,2	82,6	61,5	273
Falun	83,6	64,3	83,1	68,3	311
Borlänge	83,9	57,4	84,1	63,9	298
Säter	85,0	64,1	82,9	65,7	262
Hedemora	84,8	59,5	83,6	66,5	266
Avesta	82,4	56,4	81,2	62,8	275
Ludvika	84,9	54,6	83,7	56,8	283
Kopparbergs län	83,4	57,4	82,8	62,0	281
Riket	82,9	62,7	81,6	67,9	308

¹ Prognos.² Antal skattekrönor per invånare enligt prel. uppgifter vid 1980 års taxering.

Kopparbergs län*Arbetslöshet (%)*

Kommun	1980			1979		
	Samt- liga	Kvinnor	Ung- domar	Samt- liga	Kvinnor	Ung- domar
Vansbro	2,3	3,0	6,1	2,1	2,5	5,0
Malung	3,5	4,0	6,8	3,2	3,5	6,5
Gagnef	1,2	1,7	2,7	1,3	2,0	2,3
Leksand	1,6	1,9	3,1	1,6	1,9	3,1
Rättvik	2,3	2,2	4,0	2,4	2,7	3,8
Orsa	1,6	1,5	3,3	1,5	1,8	2,9
Älvdalen	2,8	3,0	5,6	3,7	3,8	6,5
Smedjebacken	3,4	4,7	7,2	3,0	4,0	7,5
Mora	1,7	1,6	3,5	1,8	1,8	3,5
Falun	1,6	1,7	2,9	1,6	1,7	2,9
Borlänge	1,8	2,4	3,8	1,7	2,3	3,7
Säter	1,1	1,3	1,5	1,0	1,1	1,5
Hedemora	1,7	2,3	3,5	1,5	1,8	2,6
Avesta	3,0	4,0	6,5	2,6	3,2	5,1
Ludvika	3,9	5,1	9,0	3,6	4,6	9,0
Kopparbergs län	2,2	2,8	4,7	2,2	2,6	4,4
Riket	1,8	2,0	3,7	1,9	2,0	3,7

Arbetsmarknadsläget i januari 1981

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16—64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	5 151	2,9	2,2
Samtliga arbetssökande	9 603	5,4	4,5
Kvarstående lediga platser	740	0,4	0,6
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats	7,0	—	—
I beredskapsarbete	676	0,4	0,4
I arbetsmarknadsinstitut, anställning med lönebidrag samt Samhällsföretag ¹	1 949	1,1	1,1
I arbetsmarknadsutbildning ²	1 146	0,7	0,8
Personer med hel förtidspension och helt sjukbidrag ³	9 050	5,1	4,7

¹ Samhällsföretag avser december månad.² Exklusive företagsutbildning.³ Preliminära uppgifter.

Värmlands län

Befolkningsutveckling

Kommun	Befolkning			1970 = 100		% över 64 år
	1970	1975	1980	1980	1985	1980
Kil	8 284	9 965	11 171	135	136	13
Eda	9 999	9 663	9 518	95	93	22
Torsby	16 926	16 072	15 601	92	91	24
Storfors	5 609	5 274	5 508	98	97	18
Hammarö	10 679	10 777	12 129	114	113	13
Munkfors	5 720	5 483	5 132	90	91	23
Forshaga	9 477	11 224	12 019	127	128	16
Grums	10 350	10 872	10 805	104	107	17
Årjäng	9 988	9 825	9 805	98	97	24
Sunne	14 056	13 618	13 344	95	94	24
Karlstad	72 290	72 369	74 068	102	103	16
Kristinehamn	27 780	27 811	26 977	97	96	18
Filipstad	16 253	15 513	14 606	90	89	21
Hagfors	19 533	18 597	17 511	90	89	20
Arvika	27 292	27 446	26 891	99	98	21
Säffle	20 262	19 740	18 985	94	93	20
Värmlands län	284 498	284 249	284 070	100	100	18
Riket				103	104	16

Förvärvsfrekvens och skattekraft

Kommun	Förvärvsfrekvens				Skattekraft ²
	1975		1981 ¹		
	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	
Kil	84,7	52,0	83,1	58,1	241
Eda	81,5	54,0	79,2	60,1	243
Torsby	77,0	52,1	75,9	59,0	258
Storfors	84,5	58,3	82,0	62,4	258
Hammarö	85,4	61,3	81,9	66,9	302
Munkfors	84,1	54,4	80,5	60,6	271
Forshaga	86,3	56,4	83,1	61,2	249
Grums	86,9	55,1	83,9	60,7	262
Årjäng	83,9	56,7	82,6	63,4	244
Sunne	81,3	54,3	81,5	60,4	252
Karlstad	82,8	63,7	81,5	69,1	322
Kristinehamn	84,6	63,6	83,4	70,2	290
Filipstad	83,2	59,2	81,9	64,8	270
Hagfors	82,3	54,0	80,5	60,5	269
Arvika	81,1	55,8	80,2	62,6	269
Säffle	83,4	54,9	81,4	61,6	259
Värmlands län	83,0	58,6	81,4	64,6	280
Riket	82,9	62,7	81,6	67,9	308

¹ Prognos.² Antal skattekronor per invånare enligt prel. uppgifter vid 1980 års taxering.

Värmlands län

Arbetslöshet (%)

Kommun	1980			1979		
	Samt- liga	Kvinnor	Ung- domar	Samt- liga	Kvinnor	Ung- domar
Kil	2,5	3,1	5,1	2,9	3,2	5,9
Eda	2,5	2,6	5,3	3,1	3,5	6,3
Torsby	5,2	5,5	8,3	5,4	5,5	8,6
Storfors	2,4	3,5	4,5	3,0	4,4	7,3
Hammarö	1,5	1,7	3,9	1,8	2,1	4,3
Munkfors	3,2	4,2	7,5	3,4	4,8	7,5
Forshaga	2,8	3,4	6,4	3,4	3,6	6,6
Grums	2,0	2,6	4,2	2,3	3,0	4,6
Ärjäng	3,1	2,4	5,2	3,1	2,3	5,1
Sunne	3,2	3,4	6,3	3,2	3,1	6,5
Karlstad	2,6	2,7	5,5	2,7	2,6	5,4
Kristinehamn	2,2	2,4	3,6	2,6	2,8	4,7
Filipstad	2,6	2,7	4,8	2,3	2,5	4,3
Hagfors	4,1	5,6	8,0	4,3	5,8	8,5
Arvika	2,9	3,4	6,1	3,0	3,4	6,2
Säffle	3,9	3,9	6,0	4,3	3,7	6,3
Värmlands län	2,9	3,2	5,6	3,1	3,3	5,9
Riket	1,8	2,0	3,7	1,9	2,0	3,7

Arbetsmarknadsläget i januari 1981

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16—64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	6 231	3,6	2,2
Samtliga arbetssökande	11 491	6,6	4,5
Kvarstående lediga platser	727	0,4	0,6
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats	8,6	—	—
I beredskapsarbete	1 542	0,9	0,4
I arbetsmarknadsinstitut, anställning med lönebidrag samt Samhällsföretag ¹	2 119	1,2	1,1
I arbetsmarknadsutbildning ²	1 435	0,8	0,8
Personer med hel förtidspension och helt sjukbidrag ³	8 526	4,9	4,7

¹ Samhällsföretag avser december månad.² Exklusive företagsutbildning.³ Preliminära uppgifter.

Örebro län

Befolkningsutveckling

Kommun	Befolkning			1970 = 100		% över 64 år
	1970	1975	1980	1980	1985	
Laxå	9 472	8 664	8 662	91	94	16
Hallsberg	16 821	16 643	17 246	103	105	17
Degerfors	11 885	12 153	12 246	103	102	16
Hällefors	11 907	11 219	10 576	89	86	20
Ljusnarsberg	7 432	7 209	7 006	94	89	23
Örebro	117 643	117 837	116 969	99	100	18
Kumla	16 225	16 939	17 760	109	114	17
Askersund	11 202	11 342	11 896	106	105	21
Karlskoga	39 687	38 103	36 828	93	93	17
Nora	9 009	9 269	10 211	113	115	18
Lindesberg	24 209	24 545	24 956	103	104	18
Örebro län	275 492	273 923	274 356	100	100	18
Riket				103	104	16

Förvärvsfrekvens och skattekraft

Kommun	Förvärvsfrekvens				Skattekraft ²
	1975		1981 ¹		
	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	
Laxå	84,8	57,0	83,7	63,0	279
Hallsberg	84,2	57,4	83,3	61,8	272
Degerfors	85,3	53,9	84,6	55,5	264
Hällefors	84,2	54,5	82,8	56,3	281
Ljusnarsberg	82,9	50,4	78,6	55,1	254
Örebro	81,9	66,3	81,6	73,1	306
Kumla	86,0	62,1	85,1	65,5	268
Askersund	84,5	54,3	84,2	60,1	264
Karlskoga	85,4	60,2	84,0	67,5	319
Nora	84,5	63,6	84,0	68,2	276
Lindesberg	84,8	60,2	84,7	63,7	271
Örebro län	83,6	61,9	82,9	67,5	292
Riket	82,9	62,7	81,6	67,9	308

¹ Prognos.² Antal skattekrönor per invånare enligt prel. uppgifter vid 1980 års taxering.

Örebro län

Arbetslöshet (%)

Kommun	1980			1979		
	Samt- liga	Kvinnor	Ung- domar	Samt- liga	Kvinnor	Ung- domar
Laxå	2,1	2,7	3,5	2,7	3,9	5,2
Hallsberg	1,7	2,0	2,5	1,7	2,0	2,9
Degerfors	1,9	2,4	4,4	2,5	2,9	5,2
Hällefors	1,9	3,0	4,1	2,1	3,3	4,1
Ljusnarsberg	3,8	4,6	7,5	3,8	4,5	7,5
Örebro	1,9	1,7	3,2	2,0	1,8	3,7
Kumla	1,2	1,2	2,2	1,5	1,6	2,3
Askersund	2,0	2,7	3,2	2,4	3,4	4,9
Karlskoga	2,1	2,8	4,4	2,2	3,0	4,8
Nora	2,4	2,7	4,7	2,4	2,5	5,0
Lindesberg	2,0	2,3	3,6	2,6	3,1	5,1
Örebro län	2,0	2,2	3,5	2,2	2,4	4,2
Riket	1,8	2,0	3,7	1,9	2,0	3,7

Arbetsmarknadsläget i januari 1981

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16—64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	3 934	2,3	2,2
Samtliga arbetssökande	7 793	4,6	4,5
Kvarstående lediga platser	1 339	0,8	0,6
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats	2,9	—	—
I beredskapsarbete	634	0,4	0,4
I arbetsmarknadsinstitut, anställning med lönebidrag samt Samhällsföretag ¹	1 473	0,9	1,1
I arbetsmarknadsutbildning ²	1 607	1,0	0,8
Personer med hel förtidspension och helt sjukbidrag ³	9 148	5,4	4,7

¹ Samhällsföretag avser december månad.² Exklusive företagsutbildning.³ Preliminära uppgifter.

Västmanlands län

Befolkningsutveckling

Kommun	Befolkning			1970 = 100		% över 64 år
	1970	1975	1980	1980	1985	
Skinnskatteberg	5 459	5 383	5 346	98	98	18
Surahammar	10 968	11 074	11 439	104	104	14
Heby	13 298	13 189	13 378	101	98	19
Kungsör	8 231	8 279	8 606	105	106	15
Hallstahammar	18 936	18 552	18 237	96	92	13
Norberg	6 745	6 612	6 843	101	94	19
Västerås	116 849	117 911	117 487	101	102	13
Sala	19 627	20 421	20 936	107	107	18
Fagersta	16 923	15 911	15 121	89	92	18
Köping	29 713	27 872	27 201	92	92	15
Arboga	14 815	14 717	14 944	101	96	17
Västmanlands län	261 564	259 921	259 538	99	99	15
Riket				103	104	16

Förvärvsfrekvens och skattekraft

Kommun	Förvärvsfrekvens				Skattekraft ²
	1975		1981 ¹		
	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	
Skinnskatteberg	83,7	50,9	81,4	55,6	271
Surahammar	85,6	56,6	83,0	60,3	275
Heby	85,5	52,9	84,1	55,7	231
Kungsör	86,2	58,7	85,0	63,3	266
Hallstahammar	86,5	60,4	83,2	63,2	285
Norberg	84,1	53,5	82,3	57,9	269
Västerås	84,6	63,3	83,1	68,2	323
Sala	84,6	62,0	83,4	66,6	266
Fagersta	85,6	59,4	83,4	63,4	329
Köping	85,8	61,9	83,9	64,7	286
Arboga	85,3	54,8	82,9	57,8	284
Västmanlands län	85,0	60,8	83,3	65,0	299
Riket	82,9	62,7	81,6	67,9	308

¹ Prognos.

² Antal skattekronor per invånare enligt prel. uppgifter vid 1980 års taxering.

Västmanlands län

Arbetslöshet (%)

Kommun	1980			1979		
	Samt- liga	Kvinnor	Ung- domar	Samt- liga	Kvinnor	Ung- domar
Skinnskatteberg	1,9	2,9	4,1	1,6	2,4	3,2
Surahammar	3,1	5,3	5,9	2,8	4,7	5,9
Heby	2,1	2,6	4,5	2,1	2,4	4,5
Kungsör	2,1	2,9	3,8	2,3	2,5	4,3
Hallstahammar	2,6	3,8	6,5	2,5	3,6	6,2
Norberg	2,5	3,7	5,0	2,9	4,1	5,3
Västerås	2,2	2,4	4,8	2,1	2,1	4,4
Sala	2,0	2,4	4,6	1,8	2,0	3,7
Fagersta	2,0	2,6	4,0	1,9	2,7	3,9
Köping	2,4	3,2	5,2	2,3	2,7	4,6
Arboga	3,0	4,0	5,2	3,2	4,1	5,4
Västmanlands län	2,3	2,9	4,9	2,2	2,6	4,6
Riket	1,8	2,0	3,7	1,9	2,0	3,7

Arbetsmarknadsläget i januari 1981

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16—64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	4 411	2,7	2,2
Samtliga arbetssökande	8 660	5,3	4,5
Kvarstående lediga platser	1 148	0,7	0,6
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats	3,8	—	—
I beredskapsarbete	922	0,6	0,4
I arbetsmarknadsinstitut, anställning med lönebidrag samt Samhällsföretag ¹	1 697	1,0	1,1
I arbetsmarknadsutbildning ²	1 016	0,6	0,8
Personer med hel förtidspension och helt sjukbidrag ³	8 093	4,9	4,7

¹ Samhällsföretag avser december månad.² Exklusive företagsutbildning.³ Preliminära uppgifter.

Uppsala län

Befolkningsutveckling

Kommun	Befolkning			1970 = 100		% över 64 år
	1970	1975	1980	1980	1985	1980
Håbo	6 043	9 987	13 301	220	251	5
Älvkarleby	10 255	9 947	9 736	95	95	19
Tierp	21 232	20 833	20 608	97	94	21
Uppsala	129 277	138 116	146 192	113	116	14
Enköping	31 922	31 911	32 720	102	104	16
Östhammar	18 563	19 234	21 028	113	116	17
Uppsala län	217 292	230 028	243 585	112	115	15
Riket				103	104	16

Förvärvsfrekvens och skattekraft

Kommun	Förvärvsfrekvens				Skattekraft ²
	1975		1981 ¹		
	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	
Håbo	88,7	55,4	84,8	56,4	253
Älvkarleby	83,8	54,1	82,2	57,6	294
Tierp	85,7	53,1	84,4	56,9	250
Uppsala	79,1	64,9	79,8	67,8	309
Enköping	84,2	57,4	84,2	61,2	267
Östhammar	86,3	58,1	85,7	61,9	265
Uppsala län	81,6	61,6	81,7	64,6	291
Riket	82,9	62,7	81,6	67,9	308

¹ Prognos.² Antal skattekröner per invånare enligt prel. uppgifter vid 1980 års taxering.

Uppsala län

Arbetslöshet (%)

Kommun	1980			1979		
	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar
Håbo	1,0	1,4	2,5	1,3	1,9	2,4
Älvkarleby	2,2	3,3	4,7	2,5	3,4	6,0
Tierp	1,7	2,3	3,6	1,6	2,1	3,5
Uppsala	1,0	0,9	1,9	1,1	0,9	2,3
Enköping	1,8	2,4	3,9	1,9	2,3	4,1
Östhammar	0,9	1,3	2,0	1,1	1,4	2,3
Uppsala län	1,2	1,3	2,4	1,3	1,4	2,8
Riket	1,8	2,0	3,7	1,9	2,0	3,7

Arbetsmarknadsläget i januari 1981

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16—64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	2 222	1,4	2,2
Samtliga arbetssökande	5 102	3,3	4,5
Kvarstående lediga platser	1 094	0,7	0,6
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats	2,0	—	—
I beredskapsarbete	471	0,3	0,4
I arbetsmarknadsinstitut, anställning med lönebidrag samt Samhällsföretag ¹	1 655	1,1	1,1
I arbetsmarknadsutbildning ²	1 530	1,0	0,8
Personer med hel förtidspension och helt sjukbidrag ³	5 722	3,7	4,7

¹ Samhällsföretag avser december månad.² Exklusive företagsutbildning.³ Preliminära uppgifter.

Stockholms län

Befolkningsutveckling

Kommun	Befolkning			1970 = 100		% över 64 år
	1970	1975	1980	1980	1985	1980
Upplands-Väsby	18 840	28 810	31 961	170	188	5
Vallentuna	12 676	14 886	17 603	139	154	8
Värmdö	12 846	16 050	17 846	139	160	10
Järfälla	48 953	51 549	53 321	109	119	6
Ekerö	12 534	15 081	15 927	127	130	8
Huddinge	54 655	62 576	66 570	122	142	8
Botkyrka	38 220	69 989	78 097	204	212	5
Haninge	44 522	50 295	58 541	131	140	6
Tyresö	27 017	29 366	31 061	115	122	5
Upplands-Bro	10 625	14 792	18 489	174	186	5
Täby	38 448	41 307	47 105	123	135	9
Danderyd	27 757	27 158	27 842	100	103	14
Sollentuna	37 617	43 413	45 868	122	134	9
Stockholm	746 560	665 202	647 214	87	85	21
Södertälje	75 459	77 695	80 045	106	109	10
Nacka	47 738	55 321	57 229	120	126	10
Sundbyberg	28 016	26 995	25 717	92	104	18
Solna	55 557	53 878	50 441	91	92	16
Lidingö	36 268	36 727	37 390	103	107	13
Vaxholm	20 190	27 538	30 482	151	160	7
Norrtälje	38 269	39 193	40 842	107	108	19
Sigtuna	25 780	26 615	28 276	110	119	8
Nynäshamn	18 157	19 100	20 333	112	120	12
Stockholms län	1 476 704	1 493 546	1 528 200	103	107	14
Riket				103	104	16

Förvärvsfrekvens och skattekraft

Kommun	Förvärvsfrekvens				Skattekraft ²	
	1975		1981 ¹			1980
	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor		
Upplands-Väsby	88,2	71,4	86,9	76,8	322	
Vallentuna	87,3	61,9	85,5	70,0	297	
Värmdö	88,3	69,7	86,6	75,3	316	
Järfälla	87,0	70,6	84,3	75,4	388	
Ekerö	88,9	66,6	85,5	71,2	332	
Huddinge	84,3	70,8	82,5	75,8	337	
Botkyrka	85,3	68,0	83,3	73,5	291	
Haninge	84,7	66,6	82,9	73,0	295	
Tyresö	85,6	69,6	82,3	74,4	319	
Upplands-Bro	87,8	64,4	86,3	70,7	291	
Täby	85,9	67,0	84,5	71,8	383	
Danderyd	82,1	66,9	79,9	70,1	493	
Sollentuna	84,5	68,9	83,0	74,6	377	
Stockholm	78,3	70,9	77,7	75,6	453	
Södertälje	84,3	64,9	82,9	70,3	325	
Nacka	84,5	70,8	83,2	76,9	372	
Sundbyberg	82,9	74,7	81,6	76,5	413	
Solna	81,1	73,4	79,8	76,3	457	
Lidingö	82,8	69,8	81,5	75,2	454	
Vaxholm	86,8	62,5	84,4	69,9	304	
Norrtälje	83,7	59,2	82,3	65,1	275	
Sigtuna	84,9	65,2	83,6	70,0	322	
Nynäshamn	86,7	64,4	85,2	70,0	322	
Stockholms län	82,0	69,4	81,0	74,2	394	
Riket	82,9	62,7	81,6	67,9	308	

¹ Prognos.² Antal skattekrönor per invånare enligt prel. uppgifter vid 1980 års taxering.

Stockholms län

Arbetslöshet (%)

Kommun	1980			1979		
	Samt- liga	Kvinnor	Ung- domar	Samt- liga	Kvinnor	Ung- domar
Upplands-Väsby	0,6	0,5	1,1	0,7	0,7	1,5
Vallentuna	0,4	0,5	1,3	0,5	0,6	1,3
Värmdö	0,6	0,7	1,3	0,6	0,7	1,6
Järfälla	0,7	0,6	1,4	0,9	0,9	2,0
Ekerö	0,2	0,2	0,4	0,2	0,2	0,5
Huddinge	0,7	0,6	1,6	0,8	0,7	1,7
Botkyrka	1,0	0,9	2,2	1,0	0,9	2,4
Haninge	1,0	0,9	2,2	1,2	1,1	2,7
Tyresö	0,9	0,8	2,0	0,8	0,7	1,9
Upplands-Bro	0,6	0,7	1,4	0,9	0,9	1,8
Täby	0,5	0,5	1,2	0,6	0,6	1,5
Danderyd	0,3	0,3	0,6	0,3	0,3	0,7
Sollentuna	0,6	0,5	1,2	0,7	0,6	1,4
Stockholm	0,8	0,7	1,6	0,9	0,7	1,7
Södertälje	2,0	2,2	4,1	2,2	2,4	4,6
Nacka	0,7	0,6	1,6	0,7	0,6	1,6
Sundbyberg	0,9	0,9	1,8	0,9	0,8	1,8
Solna	0,8	0,7	1,6	0,9	0,7	1,8
Lidingö	0,3	0,3	0,6	0,4	0,4	0,8
Vaxholm	0,7	0,9	1,6	0,7	0,7	1,7
Norrtälje	1,1	1,5	2,2	1,4	1,7	2,7
Sigtuna	1,1	1,1	2,2	1,2	1,2	2,5
Nynäshamn	1,1	1,3	2,8	1,4	1,7	3,3
Stockholms län	0,8	0,8	1,8	0,9	0,8	2,0
Riket	1,8	2,0	3,7	1,9	2,0	3,7

Arbetsmarknadsläget i januari 1981

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16—64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	9 406	0,9	2,2
Samtliga arbetssökande	21 743	2,2	4,5
Kvarstående lediga platser	9 192	0,9	0,6
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats	1,0	—	—
I beredskapsarbete	1 213	0,1	0,4
I arbetsmarknadsinstitut, anställning med lönebidrag samt Samhällsföretag ¹	7 892	0,8	1,1
I arbetsmarknadsutbildning ²	6 254	0,6	0,8
Personer med hel förtidspension och helt sjukbidrag ³	42 181	4,2	4,7

¹ Samhällsföretag avser december månad.² Exklusive företagsutbildning.³ Preliminära uppgifter.

Södermanlands län*Befolkningsutveckling*

Kommun	Befolkning			1970 = 100		% över 64 år
	1970	1975	1980	1980	1985	1980
Vingåker	9 696	9 519	9 750	101	100	18
Nyköping	57 739	62 561	64 099	111	109	16
Oxelösund	15 187	14 211	14 120	93	95	10
Flen	18 391	18 079	18 231	99	97	18
Katrineholm	32 780	32 635	32 277	98	97	18
Eskilstuna	93 842	92 663	90 354	96	97	16
Strängnäs	20 635	22 245	23 705	115	119	16
Södermanlands län	248 270	251 913	252 536	102	102	16
Riket				103	104	16

Förvärvsfrekvens och skattekraft

Kommun	Förvärvsfrekvens				Skattekraft ²
	1975		1981 ¹		
	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	
Vingåker	84,4	60,7	82,4	68,6	258
Nyköping	85,0	58,6	82,3	65,4	294
Oxelösund	85,2	60,6	82,2	67,6	322
Flen	83,8	62,5	81,4	70,0	268
Katrineholm	83,8	62,0	81,3	69,0	278
Eskilstuna	82,9	62,3	80,5	69,4	289
Strängnäs	83,5	62,0	80,7	69,5	294
Södermanlands län	83,8	61,2	81,3	68,3	288
Riket	82,9	62,7	81,6	67,9	308

¹ Prognos.² Antal skattekronor per invånare enligt prel. uppgifter vid 1980 års taxering.

Södermanlands län

Arbetslöshet (%)

Kommun	1980			1979		
	Samt- liga	Kvinnor	Ung- domar	Samt- liga	Kvinnor	Ung- domar
Vingåker	1,7	1,7	2,9	2,0	1,7	3,6
Nyköping	1,8	2,2	4,1	2,0	2,4	4,3
Oxelösund	2,5	3,4	6,3	2,6	3,4	5,9
Flen	1,6	1,8	2,9	1,9	2,3	3,5
Katrineholm	2,3	2,8	5,0	2,3	2,7	5,1
Eskilstuna	2,8	3,0	6,7	2,9	3,0	6,8
Strängnäs	1,5	1,8	2,8	1,7	1,9	3,2
Södermanlands län	2,2	2,6	5,1	2,4	2,7	5,2
Riket	1,8	2,0	3,7	1,9	2,0	3,7

Arbetsmarknadsläget i januari 1981

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16—64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	3 817	2,4	2,2
Samtliga arbetssökande	8 427	5,4	4,5
Kvarstående lediga platser	950	0,6	0,6
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats	4,0	—	—
I beredskapsarbete	885	0,6	0,4
I arbetsmarknadsinstitut, anställning med lönebidrag samt Samhällsföretag ¹	1 520	1,0	1,1
I arbetsmarknadsutbildning ²	1 590	1,0	0,8
Personer med hel förtidspension och helt sjukbidrag ³	8 060	5,1	4,7

¹ Samhällsföretag avser december månad.² Exklusive företagsutbildning.³ Preliminära uppgifter.

Östergötlands län

Befolkningsutveckling

Kommun	Befolkning			1970 = 100		% över 64 år
	1970	1975	1980	1980	1985	1980
Ödeshög	6 038	6 051	6 228	103	104	20
Ydre	4 354	4 297	4 362	100	98	22
Kinda	10 489	10 635	10 595	101	100	21
Boxholm	6 383	5 899	5 794	91	89	21
Åtvidaberg	13 034	12 976	12 924	99	97	17
Finspång	24 656	24 799	24 614	100	100	16
Valdemarsvik	9 152	8 864	9 303	102	103	19
Linköping	104 527	109 236	112 600	108	109	15
Norrköping	120 625	119 169	119 238	99	100	17
Söderköping	9 614	10 338	11 467	119	124	15
Motala ¹	48 764	41 577	41 965	—	—	17
Vadstena ¹	—	7 718	7 654	—	—	20
Mjölby	24 569	25 529	26 042	106	107	17
Östergötlands län	382 205	387 088	392 789	103	103	17
Riket				103	104	16

¹ Motala kommun delades den 1 januari 1980 i Motala och Vadstena kommuner.

Förvärvsfrekvens och skattekraft

Kommun	Förvärvsfrekvens				Skattekraft ²
	1975		1981 ¹		
	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	
Ödeshög	82,5	49,8	82,1	55,7	225
Ydre	85,7	50,4	86,6	59,2	236
Kinda	85,2	53,3	85,0	58,7	238
Boxholm	86,6	54,3	86,5	61,0	255
Åtvidaberg	88,3	56,5	86,4	62,9	256
Finspång	87,7	60,1	85,5	62,8	285
Valdemarsvik	87,9	51,6	89,0	55,9	242
Linköping	84,1	65,7	83,2	72,6	322
Norrköping	83,5	63,6	82,4	71,4	298
Söderköping	85,8	59,7	85,9	64,3	251
Motala	85,6	61,7	84,5	67,2	266
Vadstena	85,5	61,4	85,3	70,3	279
Mjölby	85,7	56,1	85,2	61,8	259
Östergötlands län	84,7	62,0	83,8	68,6	289
Riket	82,9	62,7	81,6	67,9	308

¹ Prognos.

² Antal skattekrönor per invånare enligt prel. uppgifter vid 1980 års taxering.

Östergötlands län

Arbetslöshet (%)

Kommun	1980			1979		
	Samt- liga	Kvinnor	Ung- domar	Samt- liga	Kvinnor	Ung- domar
Ödeshög	2,0	2,7	3,4	2,7	4,0	5,0
Ydre	1,3	1,8	2,0	1,2	1,8	2,9
Kinda	0,9	1,2	2,0	1,2	1,4	2,0
Boxholm	1,3	2,2	2,9	1,7	2,8	3,1
Åtvidaberg	1,2	1,4	2,5	1,5	1,9	3,2
Finspång	2,0	3,0	4,4	2,0	2,9	3,8
Valdemarsvik	1,9	2,6	3,1	1,4	1,7	2,7
Linköping	1,5	1,5	3,5	1,3	1,3	3,0
Norrköping	1,6	1,6	3,3	1,7	1,6	3,3
Söderköping	0,7	0,8	1,5	0,9	0,9	2,0
Motala ¹	3,0	2,8	5,4	2,8	2,7	5,0
Vadstena	1,0	1,0	2,5			
Mjölby	1,4	1,9	3,4	1,3	1,8	3,1
Östergötlands län	1,6	1,8	3,5	1,7	1,8	3,4
Riket	1,8	2,0	3,7	1,9	2,0	3,7

¹ Motala kommun delades den 1 januari 1980 i Motala och Vadstena kommuner.

Arbetsmarknadsläget i januari 1981

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16—64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	4 819	2,0	2,2
Samtliga arbetssökande	9 907	4,1	4,5
Kvarstående lediga platser	1 362	0,6	0,6
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats	3,5	—	—
I beredskapsarbete	713	0,3	0,4
I arbetsmarknadsinstitut, anställning med lönebidrag samt Samhällsföretag ¹	2 125	0,9	1,1
I arbetsmarknadsutbildning ²	2 132	0,9	0,8
Personer med hel förtidspension och helt sjukbidrag ³	10 794	4,4	4,7

¹ Samhällsföretag avser december månad.

² Exklusive företagsutbildning.

³ Preliminära uppgifter.

Skaraborgs län

Befolkningsutveckling

Kommun	Befolkning			1970 = 100		% över 64 år
	1970	1975	1980	1980	1985	1980
Grästorp	5 299	5 259	5 719	108	107	20
Mullsjö	3 964	5 097	6 518	164	152	12
Habo	5 639	6 675	8 085	143	177	12
Karlsborg	8 433	8 157	8 236	98	100	19
Gullspång	7 047	6 923	6 685	95	98	20
Vara	22 915	22 427	22 993	100	101	20
Götene	11 903	12 303	12 854	108	107	17
Tibro	10 143	10 997	11 214	111	110	16
Töreboda	10 215	10 231	10 393	102	104	19
Mariestad	24 795	24 686	24 413	98	101	15
Lidköping	34 918	34 625	35 061	100	100	17
Skara	16 870	17 321	17 868	106	105	18
Skövde	43 587	45 357	46 007	106	107	14
Hjo	7 360	7 682	8 740	119	121	19
Tidaholm	12 733	12 965	13 069	103	104	19
Falköping	32 704	32 513	31 875	97	98	19
Skaraborgs län	258 525	263 218	269 730	104	106	17
Riket				103	104	16

Förvärvsfrekvens och skattekraft

Kommun	Förvärvsfrekvens				Skattekraft ²
	1975		1981 ¹		
	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	
Grästorp	86,6	54,0	86,0	60,4	243
Mullsjö	87,6	62,9	87,6	64,6	231
Habo	87,7	57,4	86,6	60,0	244
Karlsborg	84,0	58,0	83,5	63,5	280
Gullspång	86,0	55,8	85,9	62,3	260
Vara	85,9	56,3	86,2	64,0	244
Götene	87,8	53,8	87,5	58,1	251
Tibro	89,2	57,6	86,6	60,9	249
Töreboda	85,7	51,6	85,1	56,7	226
Mariestad	85,9	64,9	84,3	69,6	277
Lidköping	86,8	60,1	85,4	64,5	270
Skara	86,8	64,1	84,9	69,1	281
Skövde	86,5	63,3	85,5	69,5	300
Hjo	86,8	56,1	85,8	59,0	251
Tidaholm	87,3	58,5	85,9	63,1	254
Falköping	86,8	65,5	85,8	71,1	280
Skaraborgs län	86,7	60,7	85,6	65,7	268
Riket	82,9	62,7	81,6	67,9	308

¹ Prognos.² Antal skattekronor per invånare enligt prel. uppgifter vid 1980 års taxering.

Skaraborgs län

Arbetslöshet (%)

Kommun	1980			1979		
	Samt- liga	Kvinnor	Ung- domar	Samt- liga	Kvinnor	Ung- domar
Grästorp	1,3	1,4	2,8	1,2	1,3	3,0
Mullsjö	1,5	2,0	2,8	1,3	1,3	2,7
Habo	0,7	1,0	1,0	0,8	1,1	1,5
Karlsborg	1,6	2,0	2,0	2,1	2,4	2,8
Gullspång	2,2	2,9	3,1	3,4	4,6	6,1
Vara	1,2	1,5	2,1	1,1	1,4	2,0
Götene	0,8	1,0	1,5	0,8	1,0	1,6
Tibro	1,4	1,8	3,0	2,0	2,8	4,2
Töreboda	2,8	2,8	5,2	3,0	3,4	6,0
Mariestad	1,6	1,7	3,2	1,8	1,9	4,0
Lidköping	2,1	2,3	3,8	1,9	2,1	3,3
Skara	1,2	1,2	2,7	1,2	1,2	2,6
Skövde	2,5	3,1	6,1	2,4	2,7	5,3
Hjo	1,0	1,1	1,8	1,1	1,1	2,0
Tidaholm	1,3	1,9	2,5	1,4	1,9	2,8
Falköping	1,2	1,3	2,7	1,4	1,5	2,9
Skaraborgs län	1,7	2,0	3,4	1,7	2,0	3,6
Riket	1,8	2,0	3,7	1,9	2,0	3,7

Arbetsmarknadsläget i januari 1981

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16—64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	3 621	2,2	2,2
Samtliga arbetssökande	7 943	4,9	4,5
Kvarstående lediga platser	1 127	0,7	0,6
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats	3,2	—	—
I beredskapsarbete	472	0,3	0,4
I arbetsmarknadsinstitut, anställning med lönebidrag samt Samhällsföretag ¹	1 587	1,0	1,1
I arbetsmarknadsutbildning ²	1 401	0,9	0,8
Personer med hel förtidspension och helt sjukbidrag ³	5 256	3,2	4,7

¹ Samhällsföretag avser december månad.² Exklusive företagsutbildning.³ Preliminära uppgifter.

Älvsborgs län

Befolkningsutveckling

Kommun	Befolkning			1970 = 100		% över 64 år
	1970	1975	1980	1980	1985	1980
Dals-Ed	4 983	5 252	5 287	106	108	23
Färgelanda	6 300	6 903	7 373	117	122	19
Ale	17 589	21 980	23 312	133	135	11
Lerum	23 385	28 162	29 871	128	130	9
Vårgårda	7 801	8 370	9 256	119	121	17
Tranemo	11 588	11 786	12 413	107	108	15
Bengtsfors	12 479	12 345	12 199	98	98	23
Mellerud	10 617	10 421	10 677	101	100	22
Lilla Edet	9 993	11 229	11 836	118	119	16
Mark	28 985	30 217	31 418	108	111	19
Svenljunga	9 735	10 165	10 989	113	112	19
Herrljunga	9 049	8 833	9 347	103	103	19
Vänersborg	32 454	34 365	34 574	107	108	17
Trollhättan	48 605	50 225	49 600	102	103	14
Alingsås	26 546	27 796	29 637	112	114	17
Borås	107 424	105 177	102 129	95	94	17
Ulricehamn	21 276	21 451	21 970	103	104	20
Ämål	13 433	13 349	13 564	101	102	20
Älvsborgs län	402 242	418 026	425 452	106	106	17
Riket				103	104	16

Förvärvsfrekvens och skattekraft

Kommun	Förvärvsfrekvens				Skattekraft ²
	1975		1981 ¹		
	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	
Dals-Ed	83,9	57,5	83,1	61,9	226
Färgelanda	84,2	57,7	82,0	60,7	227
Ale	88,2	59,2	86,1	66,8	256
Lerum	87,6	58,5	87,3	65,2	276
Vårgårda	86,6	51,5	84,9	56,6	224
Tranemo	89,5	71,1	85,1	73,1	286
Bengtsfors	84,0	57,7	81,5	62,1	260
Mellerud	81,0	53,6	81,4	60,8	237
Lilla Edet	85,3	57,9	83,3	61,4	253
Mark	86,5	67,1	84,0	69,0	257
Svenljunga	87,4	65,6	84,8	67,4	249
Herrljunga	85,9	59,8	85,7	67,1	242
Vänersborg	85,0	65,5	82,4	71,4	296
Trollhättan	85,2	62,4	83,7	69,2	304
Alingsås	85,4	62,4	84,6	68,0	272
Borås	84,0	69,9	82,9	74,2	293
Ulricehamn	87,0	69,9	84,0	71,6	272
Ämål	82,2	55,1	80,4	60,3	268
Älvsborgs län	85,3	64,2	83,8	68,9	276
Riket	82,9	62,7	81,6	67,9	308

¹ Prognos.² Antal skattekröner per invånare enligt prel. uppgifter vid 1980 års taxering.

Älvsborgs län

Arbetslöshet (%)

Kommun	1980			1979		
	Samt- liga	Kvinnor	Ung- domar	Samt- liga	Kvinnor	Ung- domar
Dals-Ed	2,4	2,9	5,1	2,8	3,5	5,6
Färgelanda	1,5	1,6	3,1	1,5	1,7	3,1
Ale	1,4	1,6	2,5	1,8	2,0	2,9
Lerum	1,0	1,2	1,9	1,0	1,3	2,3
Vårgårda	1,3	1,4	2,3	1,5	1,3	2,1
Tranemo	0,9	1,3	1,4	1,6	2,4	2,2
Bengtsfors	2,1	2,3	5,1	2,4	2,4	5,1
Mellerud	2,0	2,9	4,0	2,3	3,2	4,9
Lilla Edet	1,9	2,4	4,5	2,0	2,4	4,8
Mark	1,2	1,3	3,1	1,5	1,5	2,8
Svenljunga	1,4	1,9	2,9	1,9	2,3	4,2
Herrljunga	1,1	1,2	1,7	1,7	2,3	2,3
Vänersborg	1,4	1,4	2,8	1,4	1,2	3,2
Trollhättan	2,0	2,3	3,9	2,1	2,3	4,4
Alingsås	1,9	2,2	3,3	2,2	2,5	3,3
Borås	2,3	2,3	4,7	2,5	2,5	4,7
Ulricehamn	0,9	1,1	1,8	1,0	1,2	2,0
Åmål	3,9	4,9	8,2	3,6	4,2	6,7
Älvsborgs län	1,8	2,0	3,6	2,0	2,1	3,8
Riket	1,8	2,0	3,7	1,9	2,0	3,7

Arbetsmarknadsläget i januari 1981

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16—64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	5 415	2,1	2,2
Samtliga arbetssökande	11 751	4,5	4,5
Kvarstående lediga platser	933	0,4	0,6
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats	5,8	—	—
I beredskapsarbete	1 100	0,4	0,4
I arbetsmarknadsinstitut, anställning med lönebidrag samt Samhällsföretag ¹	2 604	1,0	1,1
I arbetsmarknadsutbildning ²	2 077	0,8	0,8
Personer med hel förtidspension och helt sjukbidrag ³	10 939	4,2	4,7

¹ Samhällsföretag avser december månad.² Exklusive företagsutbildning.³ Preliminära uppgifter.

Göteborgs och Bohus län

Befolkningsutveckling

Kommun	Befolkning			1970 = 100		% över 64 år
	1970	1975	1980	1980	1985	1980
Härryda	15 914	20 741	23 195	146	164	9
Partille	24 635	27 151	27 172	110	116	11
Öckerö	8 468	9 219	9 842	116	120	13
Stenungsund	12 559	14 617	16 091	128	138	9
Tjörn	9 316	10 618	11 701	126	139	16
Orust	8 916	10 586	12 364	139	146	19
Sotenäs	9 370	9 133	9 252	99	99	26
Munkedal	9 716	10 210	10 703	110	116	19
Tanum	10 840	11 058	11 463	106	106	24
Göteborg	465 682	444 651	431 273	93	91	17
Mölnadal	44 512	47 295	47 788	107	111	12
Kungälv	24 155	28 311	29 702	123	129	12
Lysekil	13 777	15 076	15 037	109	111	20
Uddevalla	47 755	46 861	46 032	96	94	16
Strömstad	9 586	9 485	9 580	100	101	23
Göteborgs och Bohus län	715 201	715 012	711 195	99	100	16
Riket				103	104	16

Förvärvsfrekvens och skattekraft

Kommun	Förvärvsfrekvens				Skattekraft ²
	1975		1981 ¹		
	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	
Härryda	86,9	61,8	86,3	64,6	276
Partille	85,5	63,3	83,4	67,2	313
Öckerö	87,9	50,5	85,7	52,1	238
Stenungsund	87,1	57,6	81,5	59,6	331
Tjörn	86,1	51,3	82,0	53,2	253
Orust	86,8	50,9	81,5	52,7	226
Sotenäs	83,8	56,8	84,9	60,5	246
Munkedal	84,3	56,0	82,4	56,8	236
Tanum	83,1	56,1	81,7	56,9	217
Göteborg	79,4	63,4	76,9	66,5	338
Mölnadal	85,0	64,6	84,3	67,6	323
Kungälv	87,0	60,9	83,6	66,4	279
Lysekil	83,5	58,5	82,4	60,9	275
Uddevalla	83,2	62,4	80,1	66,0	293
Strömstad	84,4	63,5	82,7	64,9	253
Göteborgs och Bohus län	81,5	62,4	79,2	65,3	317
Riket	82,9	62,7	81,6	67,9	308

¹ Prognos.² Antal skattekrönor per invånare enligt prel. uppgifter vid 1980 års taxering.

Göteborgs och Bohus län*Arbetslöshet (%)*

Kommun	1980			1979		
	Samt- liga	Kvinnor	Ung- domar	Samt- liga	Kvinnor	Ung- domar
Härryda	0,6	0,7	1,2	0,7	0,7	1,1
Partille	1,3	1,5	2,5	1,3	1,3	2,3
Öckerö	1,0	1,2	2,2	0,9	1,1	1,9
Stenungsund	2,2	3,1	4,9	2,2	2,8	4,5
Tjörn	1,6	2,1	3,4	1,6	2,1	3,0
Orust	1,7	2,2	4,4	1,5	2,0	2,9
Sotenäs	2,0	2,3	3,2	1,9	1,9	2,1
Munkedal	2,1	2,2	4,0	2,0	2,4	3,3
Tanum	2,4	2,2	4,7	2,3	2,4	4,4
Göteborg	2,0	2,0	3,7	2,0	1,9	3,6
Mölndal	0,8	1,0	1,6	0,8	0,9	1,5
Kungälv	1,2	1,6	1,9	1,3	1,5	2,0
Lysekil	1,5	1,4	2,6	1,4	1,4	1,7
Uddevalla	1,7	1,9	4,2	1,8	2,0	3,9
Strömstad	2,7	2,4	5,0	2,6	2,3	3,7
Göteborgs och Bohus län	1,8	1,8	3,4	2,0	1,8	3,2
Riket	1,8	2,0	3,7	1,9	2,0	3,7

Arbetsmarknadsläget i januari 1981

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16—64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	9 497	2,1	2,2
Samtliga arbetssökande	19 941	4,4	4,5
Kvarstående lediga platser	3 557	0,8	0,6
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats	2,7	—	—
I beredskapsarbete	1 922	0,4	0,4
I arbetsmarknadsinstitut, anställning med lönebidrag samt Samhällsföretag ¹	4 362	1,0	1,1
I arbetsmarknadsutbildning ²	3 903	0,9	0,8
Personer med hel förtidspension och helt sjukbidrag ³	25 609	5,6	4,7

¹ Samhällsföretag avser december månad.² Exklusive företagsutbildning.³ Preliminära uppgifter.

Hallands län*Befolkningsutveckling*

Kommun	Befolkning			1970 = 100		% över 64 år
	1970	1975	1980	1980	1985	1980
Hylte	10 978	11 152	11 211	102	105	20
Halmstad	70 466	74 292	76 042	108	110	17
Laholm	18 696	19 830	21 059	113	118	19
Falkenberg	31 834	33 102	34 912	110	112	18
Varberg	38 877	43 051	44 164	114	119	16
Kungsbacka	28 877	38 353	43 536	151	159	10
Hallands län	199 728	219 780	230 924	116	120	16
Riket				103	104	16

Förvärvsfrekvens och skattekraft

Kommun	Förvärvsfrekvens				Skattekraft ²
	1975		1981 ¹		1980
	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	
Hylte	87,0	59,4	85,3	66,1	288
Halmstad	83,9	63,6	82,2	70,0	291
Laholm	87,4	60,9	84,6	67,8	239
Falkenberg	87,6	60,7	85,1	68,0	263
Varberg	87,8	61,4	85,3	69,0	284
Kungsbacka	86,8	58,1	84,4	64,9	275
Hallands län	86,2	61,4	84,0	68,2	277
Riket	82,9	62,7	81,6	67,9	308

¹ Prognos.² Antal skattekrönor per invånare enligt prel. uppgifter vid 1980 års taxering.

Hallands län*Arbetslöshet (%)*

Kommun	1980			1979		
	Samt- liga	Kvinnor	Ung- domar	Samt- liga	Kvinnor	Ung- domar
Hylte	2,0	3,3	2,2	2,3	3,6	2,6
Halmstad	1,7	2,1	3,8	1,9	2,1	3,8
Laholm	1,4	1,9	2,8	1,5	1,8	2,6
Falkenberg	1,1	1,6	2,2	1,4	1,9	2,4
Varberg	1,1	1,2	2,0	1,2	1,2	1,9
Kungsbacka	1,1	1,3	2,2	1,1	1,1	2,0
Hallands län	1,4	1,7	2,7	1,5	1,8	2,7
Riket	1,8	2,0	3,7	1,9	2,0	3,7

Arbetsmarknadsläget i januari 1981

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16—64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	2 525	1,8	2,2
Samtliga arbetssökande	5 895	4,2	4,5
Kvarstående lediga platser	649	0,5	0,6
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats	3,9	—	—
I beredskapsarbete	382	0,3	0,4
I arbetsmarknadsinstitut, anställning med lönebidrag samt Samhällsföretag ¹	1 124	0,8	1,1
I arbetsmarknadsutbildning ²	773	0,5	0,8
Personer med hel förtidspension och helt sjukbidrag ³	5 450	3,9	4,7

¹ Samhällsföretag avser december månad.² Exklusive företagsutbildning.³ Preliminära uppgifter.

Jönköpings län

Befolkningsutveckling

Kommun	Befolkning			1970 = 100		% över 64 år
	1970	1975	1980	1980	1985	1980
Aneby	6 272	6 508	6 873	110	105	19
Gnosjö	7 676	8 324	9 056	118	116	12
Gislaved	26 062	27 570	28 483	109	112	14
Vaggeryd	11 049	11 355	12 121	110	110	17
Jönköping	107 656	108 500	107 561	100	100	16
Nässjö	33 564	32 591	31 694	94	95	18
Värnamo	29 273	30 072	30 342	104	105	15
Sävsjö	11 507	11 590	11 838	103	103	19
Vetlanda	28 826	28 532	28 736	100	99	19
Eksjö	18 190	18 227	18 072	99	100	20
Tranås	19 287	18 717	18 380	95	95	19
Jönköpings län	299 362	301 986	303 156	101	102	17
Riket				103	104	16

Förvärvsfrekvens och skattekraft

Kommun	Förvärvsfrekvens				Skattekraft ¹
	1975		1981 ¹		
	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	
Aneby	85,6	58,9	81,7	63,6	233
Gnosjö	88,2	70,3	85,9	72,9	293
Gislaved	87,4	64,6	86,3	72,3	287
Vaggeryd	87,2	57,7	84,5	64,0	262
Jönköping	84,1	63,0	83,3	71,4	299
Nässjö	84,7	59,7	83,3	66,4	273
Värnamo	85,9	66,1	87,0	76,6	292
Sävsjö	85,8	55,3	84,6	60,9	261
Vetlanda	85,8	56,6	82,8	62,9	267
Eksjö	85,2	62,6	86,5	77,4	279
Tranås	85,6	62,1	82,5	69,1	265
Jönköpings län	85,3	62,1	84,2	70,1	284
Riket	82,9	62,7	81,6	67,9	308

¹ Prognos.² Antal skattekrönor per invånare enligt prel. uppgifter vid 1980 års taxering.

Jönköpings län

Arbetslöshet (%)

Kommun	1980			1979		
	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar
Aneby	0,9	1,5	2,1	1,1	1,5	1,8
Gnosjö	0,3	0,3	0,5	0,6	0,7	0,7
Gislaved	0,9	1,1	1,6	1,2	1,5	2,2
Vaggeryd	1,4	2,2	2,3	2,0	3,1	3,5
Jönköping	1,6	1,8	3,2	1,9	2,1	3,3
Nässjö	1,5	2,1	2,8	1,8	2,5	3,2
Värnamo	0,8	0,9	1,7	1,0	1,2	1,9
Sävsjö	1,2	1,7	2,8	1,0	1,5	2,1
Vetlanda	1,3	1,9	3,2	1,6	2,3	4,0
Eksjö	1,4	1,7	3,2	1,4	1,6	3,0
Tranås	1,9	2,3	4,3	2,5	3,1	5,6
Jönköpings län	1,4	1,7	2,7	1,6	2,0	3,1
Riket	1,8	2,0	3,7	1,9	2,0	3,7

Arbetsmarknadsläget i januari 1981

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16—64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månads slut	3 328	1,8	2,2
Samtliga arbetssökande	8 058	4,4	4,5
Kvarstående lediga platser	1 092	0,6	0,6
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats	3,0	—	—
I beredskapsarbete	306	0,2	0,4
I arbetsmarknadsinstitut, anställning med lönebidrag samt Samhällsföretag ¹	2 209	1,2	1,1
I arbetsmarknadsutbildning ²	1 107	0,6	0,8
Personer med hel förtidspension och helt sjukbidrag ³	6 591	3,6	4,7

¹ Samhällsföretag avser december månad.² Exklusive företagsutbildning.³ Preliminära uppgifter.

Kronobergs län*Befolkningsutveckling*

Kommun	Befolkning			1970 = 100		% över 64 år
	1970	1975	1980	1980	1985	
Uppvidinge	12 004	11 531	11 040	92	89	23
Lessebo	8 460	8 908	9 006	106	102	20
Tingsryd	14 923	14 735	14 773	99	97	23
Alvesta	19 191	18 784	19 442	101	100	18
Älmhult	15 260	15 250	15 562	102	102	19
Markaryd	11 821	11 918	11 798	100	93	18
Växjö	58 908	62 048	64 661	110	112	14
Ljungby	26 285	26 264	27 409	104	104	18
Kronobergs län	166 852	169 438	173 691	104	104	17
Riket				103	104	16

Förvärvsfrekvens och skattekraft

Kommun	Förvärvsfrekvens				Skattekraft ²
	1975		1981 ¹		
	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	
Uppvidinge	83,7	57,8	80,7	59,1	257
Lessebo	87,7	62,6	84,5	64,4	255
Tingsryd	83,3	54,3	80,2	55,9	238
Alvesta	83,9	59,6	81,2	61,1	253
Älmhult	85,2	60,1	82,4	61,0	282
Markaryd	84,8	59,5	81,9	62,7	264
Växjö	83,2	64,7	80,5	69,4	306
Ljungby	85,1	61,8	82,3	63,9	263
Kronobergs län	84,2	61,6	81,3	64,6	277
Riket	82,9	62,7	81,6	67,9	308

¹ Prognos.² Antal skattekronor per invånare enligt prel. uppgifter vid 1980 års taxering.

Kronobergs län*Arbetslöshet (%)*

Kommun	1980			1979		
	Samt- liga	Kvinnor	Ung- domar	Samt- liga	Kvinnor	Ung- domar
Uppvidinge	3,0	4,4	4,8	4,4	6,4	6,4
Lessebo	1,8	2,3	3,4	2,8	3,6	3,6
Tingsryd	0,8	1,1	1,5	1,4	1,7	2,4
Alvesta	0,7	0,9	1,5	0,9	0,9	1,6
Älmhult	0,8	1,3	1,6	1,1	1,7	2,0
Markaryd	1,3	1,9	2,3	1,4	2,1	2,6
Växjö	1,7	1,9	3,8	1,9	2,2	4,1
Ljungby	0,7	1,1	1,6	1,0	1,4	1,7
Kronobergs län	1,3	1,7	2,8	1,7	2,2	3,1
Riket	1,8	2,0	3,7	1,9	2,0	3,7

Arbetsmarknadsläget i januari 1981

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16—64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	1 707	1,6	2,2
Samtliga arbetssökande	5 057	4,8	4,5
Kvarstående lediga platser	792	0,8	0,6
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats	2,2	—	—
I beredskapsarbete	196	0,2	0,4
I arbetsmarknadsinstitut, anställning med lönebidrag samt Samhällsföretag ¹	1 435	1,4	1,1
I arbetsmarknadsutbildning ²	1 014	1,0	0,8
Personer med hel förtidspension och helt sjukbidrag ³	4 448	4,2	4,7

¹ Samhällsföretag avser december månad.² Exklusive företagsutbildning.³ Preliminära uppgifter.

Kalmar län*Befolkningsutveckling*

Kommun	Befolkning			1970 = 100		% över 64 år
	1970	1975	1980	1980	1985	1980
Högsby	8 315	7 671	7 800	94	94	25
Torsås	7 585	7 670	7 923	104	104	23
Mörbylånga	9 917	11 383	12 613	127	133	17
Hultsfred	19 591	18 422	17 794	91	89	21
Mönsterås	13 429	13 036	13 135	98	94	17
Emmaboda	11 772	11 699	11 324	96	95	19
Kalmar	52 496	52 385	52 846	101	101	18
Nybro	22 210	21 569	21 636	97	98	19
Oskarshamn	25 662	28 007	28 037	109	110	17
Västervik	42 297	41 702	41 263	98	95	19
Vimmerby	17 138	16 394	16 180	94	94	18
Borgholm	10 444	10 786	11 030	106	106	24
Kalmar län	240 856	240 724	241 581	100	100	19
Riket				103	104	16

Förvärvsfrekvens och skattekraft

Kommun	Förvärvsfrekvens				Skattekraft ²
	1975		1981 ¹		
	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	
Högsby	83,8	57,2	82,0	63,1	237
Torsås	83,6	47,5	82,2	54,2	208
Mörbylånga	85,1	55,5	83,6	57,0	246
Hultsfred	84,0	57,1	83,7	63,7	257
Mönsterås	85,0	53,8	82,0	56,7	252
Emmaboda	85,7	58,8	85,7	67,2	271
Kalmar	83,1	63,6	81,7	69,1	295
Nybro	84,9	58,0	82,9	64,0	262
Oskarshamn	85,1	60,6	83,7	65,6	277
Västervik	84,1	61,8	84,1	66,5	270
Vimmerby	83,5	53,9	83,2	61,3	253
Borgholm	81,7	55,7	81,2	60,7	223
Kalmar län	84,1	59,2	83,0	64,5	266
Riket	82,9	62,7	81,6	67,9	308

¹ Prognos.² Antal skattekröner per invånare enligt prel. uppgifter vid 1980 års taxering.

Kalmar län*Arbetslöshet (%)*

Kommun	1980			1979		
	Samt- liga	Kvinnor	Ung- domar	Samt- liga	Kvinnor	Ung- domar
Högsby	2,5	4,0	4,7	3,4	5,1	5,6
Torsås	1,6	1,7	2,8	1,8	1,6	2,8
Mörbylånga	0,8	0,9	2,1	0,8	1,0	1,8
Hultsfred	1,7	2,2	3,5	1,9	2,6	4,2
Mönsterås	2,2	3,1	4,6	2,5	3,5	5,2
Emmaboda	1,2	1,7	2,7	1,7	2,4	3,7
Kalmar	1,0	1,1	2,4	1,2	1,4	2,7
Nybro	1,5	2,1	2,4	1,8	2,4	3,3
Oskarshamn	1,6	2,2	3,3	1,8	2,4	3,7
Västervik	1,3	1,3	2,5	1,4	1,6	2,4
Vimmerby	1,5	2,5	3,9	1,7	2,6	4,1
Borgholm	1,7	1,6	3,4	2,2	1,9	4,2
Kalmar län	1,4	1,8	2,9	1,7	2,1	3,3
Riket	1,8	2,0	3,7	1,9	2,0	3,7

Arbetsmarknadsläget i januari 1981

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16—64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	2 770	1,9	2,2
Samtliga arbetssökande	6 990	4,8	4,5
Kvarstående lediga platser	789	0,5	0,6
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats	3,5	—	—
I beredskapsarbete	234	0,2	0,4
I arbetsmarknadsinstitut, anställning med lönebidrag samt Samhällsföretag ¹	2 088	1,4	1,1
I arbetsmarknadsutbildning ²	1 085	0,7	0,8
Personer med hel förtidspension och helt sjukbidrag ³	6 186	4,2	4,7

¹ Samhällsföretag avser december månad.² Exklusive företagsutbildning.³ Preliminära uppgifter.

Gotlands län

Befolkningsutveckling

Kommun	Befolkning			1970 = 100		% över 64 år
	1970	1975	1980	1980	1985	
Gotland	53 780	54 400	55 346	103	103	17
Gotlands län	53 780	54 400	55 346	103	103	17
Riket				103	104	16

Förvärvsfrekvens och skattekraft

Kommun	Förvärvsfrekvens				Skattekraft ²
	1975		1981 ¹		1980
	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	
Gotland	84,1	63,1	81,7	68,4	258
Gotlands län	84,1	63,1	81,7	68,4	258
Riket	82,9	62,7	81,6	67,9	308

¹ Prognos.

² Antal skattekronor per invånare enligt prel. uppgifter vid 1980 års taxering.

Gotlands län

Arbetslöshet (%)

Kommun	1980			1979		
	Samt- liga	Kvinnor	Ung- domar	Samt- liga	Kvinnor	Ung- domar
Gotland	1,1	1,1	2,7	1,1	1,0	2,9
Gotlands län	1,1	1,1	2,7	1,1	1,0	2,9
Riket	1,8	2,0	3,7	1,9	2,0	3,7

Arbetsmarknadsläget i januari 1981

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16—64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	495	1,5	2,2
Samtliga arbetssökande	1 539	4,5	4,5
Kvarstående lediga platser	193	0,6	0,6
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats	2,6	—	—
I beredskapsarbete	266	0,8	0,4
I arbetsmarknadsinstitut, anställning med lönebidrag samt Samhällsföretag ¹	723	2,1	1,1
I arbetsmarknadsutbildning ²	342	1,0	0,8
Personer med hel förtidspension och helt sjukbidrag ³	1 338	3,9	4,7

¹ Samhällsföretag avser december månad.² Exklusive företagsutbildning.³ Preliminära uppgifter.

Blekinge län*Befolkningsutveckling*

Kommun	Befolkning			1970 = 100		% över 64 år
	1970	1975	1980	1980	1985	
Olofström	17 567	17 187	15 630	89	90	15
Karlskrona	59 232	60 013	60 141	102	101	19
Ronneby	29 659	30 368	30 151	102	102	18
Karlshamn	31 894	32 136	31 879	100	100	17
Sölvesborg	15 164	15 632	15 733	104	106	17
Blekinge län	153 516	155 336	153 542	100	100	18
Riket				103	104	16

Förvärvsfrekvens och skattekraft

Kommun	Förvärvsfrekvens				Skattekraft ²
	1975		1981 ¹		
	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	
Olofström	86,0	57,6	82,4	63,0	272
Karlskrona	82,1	60,6	80,3	67,1	278
Ronneby	83,9	54,4	81,9	60,6	253
Karlshamn	85,8	60,5	83,1	66,7	278
Sölvesborg	86,1	56,0	82,5	62,3	258
Blekinge län	84,1	58,6	81,7	64,8	270
Riket	82,9	62,7	81,6	67,9	308

¹ Prognos.² Antal skattekrönor per invånare enligt prel. uppgifter vid 1980 års taxering.

Blekinge län

Arbetslöshet (%)

Kommun	1980			1979		
	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar
Olofström	2,7	4,1	6,1	2,7	3,9	5,4
Karlskrona	1,7	1,5	4,4	1,5	1,4	3,2
Ronneby	1,9	2,5	4,3	1,7	2,2	4,1
Karlshamn	2,2	2,8	4,6	2,5	3,2	5,1
Sölvesborg	2,3	3,1	4,9	2,6	3,7	5,3
Blekinge län	2,0	2,4	4,7	2,0	2,4	4,2
Riket	1,8	2,0	3,7	1,9	2,0	3,7

Arbetsmarknadsläget i januari 1981

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16—64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	2 574	2,8	2,2
Samtliga arbetssökande	5 386	5,8	4,5
Kvarstående lediga platser	196	0,2	0,6
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats	13,1	—	—
I beredskapsarbete	366	0,4	0,4
I arbetsmarknadsinstitut, anställning med lönebidrag samt Samhällsföretag ¹	1 523	1,6	1,1
I arbetsmarknadsutbildning ²	688	0,7	0,8
Personer med hel förtidspension och helt sjukbidrag ³	4 644	5,0	4,7

¹ Samhällsföretag avser december månad.² Exklusive företagsutbildning.³ Preliminära uppgifter.

Kristianstads län*Befolkningsutveckling*

Kommun	Befolkning			1970 = 100		% över 64 år
	1970	1975	1980	1980	1985	1980
Ö. Göinge	14 526	14 942	15 424	106	101	16
Örkelljunga	8 718	8 843	9 306	107	107	18
Tomelilla	13 014	12 605	12 664	97	93	22
Bromölla	10 795	11 384	12 069	112	111	14
Osby	13 758	13 810	13 765	100	100	19
Perstorp	7 905	7 407	7 526	95	100	13
Klippan	16 256	16 263	16 549	102	103	17
Åstorp	10 617	11 486	12 946	122	126	13
Båstad	10 500	11 160	12 091	115	121	21
Kristianstad	65 100	67 499	68 883	106	107	18
Simrishamn	20 392	20 103	20 303	100	103	22
Ängelholm	25 988	28 173	29 813	115	121	18
Hässleholm	46 592	48 339	48 854	105	106	18
Kristianstads län	264 161	272 014	280 193	106	108	18
Riket				103	104	16

Förvärvsfrekvens och skattekraft

Kommun	Förvärvsfrekvens				Skattekraft ²
	1975		1981 ¹		
	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	
Ö. Göinge	85,8	60,6	84,5	67,7	256
Örkelljunga	85,0	59,9	83,0	67,2	244
Tomelilla	84,2	57,3	83,8	64,4	239
Bromölla	86,2	57,7	83,3	62,9	286
Osby	85,2	58,1	84,2	64,9	262
Perstorp	85,1	60,1	83,7	66,1	295
Klippan	83,9	58,6	82,6	65,5	262
Åstorp	86,9	59,1	86,2	66,5	252
Båstad	83,7	56,4	83,3	63,5	273
Kristianstad	83,1	65,1	82,1	72,7	290
Simrishamn	85,6	59,5	85,1	66,5	260
Ängelholm	84,2	63,8	83,4	71,5	279
Hässleholm	84,1	59,0	82,6	66,1	266
Kristianstads län	84,4	61,0	83,3	68,1	271
Riket	82,9	62,7	81,6	67,9	308

¹ Prognos.² Antal skattekronor per invånare enligt prel. uppgifter vid 1980 års taxering.

Kristianstads län*Arbetslöshet (%)*

Kommun	1980			1979		
	Samt- liga	Kvinnor	Ung- domar	Samt- liga	Kvinnor	Ung- domar
Ö. Göinge	2,2	3,3	3,5	2,5	3,3	3,7
Örkelljunga	0,6	0,8	1,2	0,9	1,3	1,9
Tomelilla	2,3	3,0	5,0	2,4	3,0	5,1
Bromölla	2,6	4,0	5,5	2,6	3,6	5,3
Osby	1,3	2,0	2,6	1,5	2,3	3,4
Perstorp	1,3	2,1	2,4	1,4	2,1	2,3
Klippan	1,5	2,0	2,9	1,6	2,2	3,2
Åstorp	1,2	1,7	2,3	1,5	2,1	2,4
Båstad	0,6	0,7	1,2	0,5	0,6	1,4
Kristianstad	1,5	1,6	2,9	1,6	1,5	2,6
Simrishamn	1,3	1,3	2,6	1,6	1,6	3,2
Ängelholm	1,0	1,1	2,5	0,8	0,9	1,7
Hässleholm	1,8	2,2	3,7	1,9	2,3	3,8
Kristianstads län	1,5	1,9	3,0	1,6	1,9	3,0
Riket	1,8	2,0	3,7	1,9	2,0	3,7

Arbetsmarknadsläget i januari 1981

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16—64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	3 426	2,0	2,2
Samtliga arbetssökande	7 520	4,4	4,5
Kvarstående lediga platser	767	0,5	0,6
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats	4,5	—	—
I beredskapsarbete	445	0,3	0,4
I arbetsmarknadsinstitut, anställning med lönebidrag samt Samhällsföretag ¹	1 535	0,9	1,1
I arbetsmarknadsutbildning ²	990	0,6	0,8
Personer med hel förtidspension och helt sjukbidrag ³	7 338	4,3	4,7

¹ Samhällsföretag avser december månad.² Exklusive företagsutbildning.³ Preliminära uppgifter.

Malmöhus län*Befolkningsutveckling*

Kommun	Befolkning			1970 = 100		% över 64 år
	1970	1975	1980	1980	1985	1980
Svalöv	12 074	12 546	12 990	108	108	18
Staffanstorps	10 987	15 819	16 368	149	156	7
Bjurlöv	11 836	14 112	14 323	121	123	11
Vellinge	12 936	21 833	23 190	179	185	9
Bjuv	13 122	14 192	14 672	112	114	13
Kävlinge	14 474	19 239	20 643	143	147	12
Lomma	12 174	15 404	16 607	136	139	9
Svedala	9 797	13 244	15 471	158	167	10
Skurup	10 457	11 789	12 583	120	123	17
Sjöbo	13 339	14 050	15 016	113	115	20
Hörby	11 693	11 871	12 624	108	110	21
Höör	8 861	10 005	10 902	123	127	20
Malmö	246 937	243 591	233 803	95	87	19
Lund	68 818	76 284	78 487	114	118	14
Landskrona	37 618	38 409	36 493	97	98	18
Helsingborg	100 305	101 685	101 956	102	102	18
Höganäs	19 007	21 267	22 111	116	123	18
Eslöv	26 140	26 288	26 829	103	106	17
Ystad	24 028	23 693	23 773	99	103	22
Trelleborg	35 934	34 748	34 445	96	96	17
Malmöhus län	718 537	740 069	743 286	103	105	17
Riket				103	104	16

Förvärvsfrekvens och skattekraft

Kommun	Förvärvsfrekvens				Skattekraft ²
	1975		1981 ¹		
	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	
Svalöv	87.8	61.6	85.0	71.3	254
Staffanstorp	89.8	66.1	86.6	75.0	305
Bjurlöv	87.7	70.3	85.9	75.5	327
Vellinge	89.5	63.4	86.4	73.0	303
Bjuv	87.5	63.6	84.3	71.0	276
Kävlinge	89.3	65.8	87.7	74.2	287
Lomma	88.8	64.2	85.6	73.1	313
Svedala	90.1	62.7	88.2	72.3	262
Skurup	86.7	57.2	86.1	67.3	238
Sjöbo	86.8	64.3	85.2	71.1	236
Hörby	86.6	68.7	85.7	74.0	247
Höör	86.5	64.0	85.5	71.3	264
Malmö	79.4	66.3	78.1	72.1	343
Lund	77.1	68.5	77.2	74.7	335
Landskrona	83.6	62.7	82.6	70.5	311
Helsingborg	82.6	65.7	81.3	72.7	314
Höganäs	85.0	58.9	82.0	70.0	280
Eslöv	86.9	64.3	85.9	71.9	291
Ystad	85.0	61.2	84.0	70.4	282
Trelleborg	86.3	63.4	83.0	70.7	283
Malmöhus län	82.8	65.3	81.4	72.3	312
Riket	82.9	62.7	81.6	67.9	308

¹ Prognos.² Antal skattekrönor per invånare enligt prel. uppgifter vid 1980 års taxering.

Malmöhus län*Arbetslöshet (%)*

Kommun	1980			1979		
	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar
Svalöv	1,1	1,5	1,9	1,3	1,7	2,1
Staffanstorps	0,6	0,9	1,6	0,8	1,0	1,9
Burlöv	1,5	1,6	3,5	1,5	1,6	3,5
Vellinge	1,1	1,5	3,0	1,1	1,3	2,7
Bjuv	1,2	1,5	2,5	1,2	1,5	2,7
Kävlinge	1,0	1,1	2,4	1,0	1,1	2,4
Lomma	0,7	0,8	2,1	0,8	1,0	1,9
Svedala	1,1	1,6	2,4	1,1	1,7	2,0
Skurup	1,6	2,3	4,0	2,1	2,9	4,8
Sjöbo	1,6	2,1	3,5	1,7	2,0	3,1
Hörby	1,1	1,3	2,1	1,3	1,5	2,9
Höör	1,4	1,2	3,1	1,8	1,4	3,7
Malmö	3,0	3,0	5,5	3,1	3,0	5,6
Lund	1,5	1,4	2,5	2,1	1,8	3,7
Landskrona	2,2	2,8	3,8	2,9	3,7	4,7
Helsingborg	1,6	1,7	2,9	1,8	1,9	3,1
Höganäs	1,3	1,9	2,7	1,1	1,5	2,1
Eslöv	1,5	1,8	3,5	1,7	1,9	3,7
Ystad	3,0	3,8	7,0	2,7	3,1	5,4
Trelleborg	2,6	3,1	5,7	2,5	3,0	5,7
Malmöhus län	2,1	2,2	4,0	2,2	2,3	4,2
Riket	1,8	2,0	3,7	1,9	2,0	3,7

Arbetsmarknadsläget i januari 1981

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16—64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadsens slut	12 334	2,6	2,2
Samtliga arbetssökande	23 846	5,1	4,5
Kvarstående lediga platser	2 637	0,6	0,6
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats	4,7	—	—
I beredskapsarbete	1 548	0,3	0,4
I arbetsmarknadsinstitut, anställning med lönebidrag samt Samhällsföretag ¹	3 965	0,8	1,1
I arbetsmarknadsutbildning ²	2 206	0,5	0,8
Personer med hel förtidspension och helt sjukbidrag ³	17 989	3,8	4,7

¹ Samhällsföretag avser december månad.² Exklusive företagsutbildning.³ Preliminära uppgifter.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Regeringens förslag	5
Motionerna	6
<i>Utskottet</i>	18
Översikt av den regionala utvecklingen	19
Befolkningsutvecklingen	19
Sysselsättning	23
Näringslivsstrukturen	25
Regionalpolitikens inriktning	26
Stödområdesindelningen	32
De regionalpolitiska stödformerna	37
Centrala utrednings- och konsultinsatser m. m.	38
Turistnäringen	40
Den privata service- och tjänstsektorn	41
Stöd till industribyggnader	42
Glesbygdssöd	47
Decentralisering av statlig verksamhet	50
Allmän bakgrund	50
Den statliga verksamhetens utveckling under 1970-talet	51
Inomregional decentralisering av statlig verksamhet	54
Decentraliseringsfrågorna i årets budgetproposition	56
Motioner	56
Decentraliseringsdelegationen	58
Politikens inriktning	59
Åtgärder i olika delar av landet	61
Övre Norrland	62
Mellersta Norrland	66
Norra Mellansverige	68
Östra Mellansverige	75
Stockholms län	76
Västssverige	78
Smålandslänen och Gotland	81
Blekinge	84
Skåne	85
Regionalpolitisk forskning	85
Anslagsfrågor	87
Åtgärder i etableringsfrämjande syfte i vissa län	87
Regionalpolitiskt stöd: Bidragsverksamhet	87
Regionalpolitiskt stöd: Lokaliseringslån	89
Åtgärder i glesbygder	90
Täckande av förluster på grund av kreditgarantier till företag i glesbygder m. m.	92
Åtgärder m. m. i anslutning till länsplanering	92
Utskottets hemställan	93
<i>Reservationer</i>	99
1. Regionalpolitikens inriktning (s)	99
2. Lokaliseringspåverkan av privat service- och tjänsteproduktion (s)	100
3. Etablering av nya industricentra (s)	101
4. Åtgärdsprogram för bruksorterna (s)	101
5. Regionala utvecklingsbolag — motiveringen (s)	102
6. Insatser i Värmlands län (s)	102

Särskilda yttranden	104
1. Insatser i Norrbottens län (s)	104
2. Statens ansvar för Kalmar varv (s)	104
<i>Bilaga:</i> Statistiska uppgifter om länens utveckling	B 1

